

4729

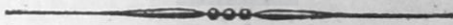
ΕΥΡΙΠΙΔΟΥ

ΙΠΠΟΥΤΟΣ.

Μεταφρασθεὶς εἰς τὴν καθομιλουμένην διάλεκτον.

ΥΠΟ

N. ΑΡΓΥΡΙΑΔΟΥ.

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΓΗΡΟΚΟΜΕΙΟΥ
Ἄριθ. ....

ΕΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΙ

ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ Α. ΚΟΡΟΜΗΛΑ.

(Ὁδὸς Πεντοπαζάρου Ἄριθ. 3).

1865.

4722

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ

ΒΙΒΛΙΟΤΗΚΗ

Πανεπιστήμιο Αθηνών

1911

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ

ΛΕΙΟΤΙΜΩ. ΣΥΛΛΟΓΩ. ΤΩΝ ΔΙΔΑΣΚΑΛΩΝ

ΚΑΙ

Τῆ ΠΡΟΣ ΤΑ ΠΑΤΡΙΑ ΑΓΑΘΑ ΕΝΘΟΥΣΙΩΣΗ
ΕΛΛΗΝΙΚῆ ΝΕΟΛΑΪΑ

ἀνέθηκεν

Ο ΜΕΤΑΦΡΑΣΤΗΣ.

Εγὼ δ' ἄγωνας μὲν κρατεῖν Ἑλληνικοῦς
πρῶτος θέλωμ' ἄν, ἐν πόλει δὲ δεύτερος
σὺν τοῖς ἀρίστοις εὐτυχεῖν ἀσὶ φίλοις.
(Εὐριπ. Ἴππόλ. στίχ. 4016 καὶ ἐφ.)

SISMANOGLIO

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ

ΒΙΒΛΙΟΤΗΚΗ

Πανεπιστήμιο Αθηνών

1911

ΠΡΟΛΟΓΟΣ.

Ὅσοι τῶν ὁμογενῶν Ἑλλήνων παρευρέθησαν εἰς τὰς ἐν τῷ θεάτρῳ τῆς Κωνσταντινουπόλεως παραστάσεις τῆς Φαίδρας καὶ τῆς Μηδείας ὑπὸ τῆς περιφήμου ἠθοποιοῦ Ἀδελαίδος Ῥιστόρη, συνησθάνθησαν βεβαίως, ὅτι, ἐάν ποτε ἤξιούμεθα νὰ βλέπωμεν παριστανόμενα ἐν τῇ μητρικῇ ἡμῶν γλώσσει τὰ ἀριστουργήματα τῶν ἀρχαίων ποιητῶν τῆς μητρὸς ἡμῶν Ἑλλάδος ὑπὸ ἠθοποιῶν οὕτως τελείων καὶ ἐξόχων, θὰ ἦτο μέγιστον εὐτύχημα εἰς τὸ ἔθνος ἡμῶν, καὶ μία τῶν εὐγενεσέρων καὶ τελειοτέρων ἠθικῶν ἀπολαύσεων καὶ εὐφροσυνῶν ἀχροατηρίου, συγκειμένου ἐξ ἑλληνικῶν καρδιῶν, τὰς ὁποίας μέχρῃς ἐνθουσιασμοῦ συγκινεῖ καὶ εἰς ὕψος ἐξαίρει ἢ συναίσθησις τοῦ κλέους καὶ τοῦ μεγαλείου τῆς ἑλληνικῆς φυλῆς.

Ὅτι δὲ αἱ ἐντυπώσεις ἤθελον εἶσθαι πολλῶν εὐγενέστεραι καὶ μεγαλειότεραι, ἐάν οἱ ἑλληνικοὶ χαρακτήρες τῶν ἐξόχων προσώπων τῶν ἡρωϊκῶν χρόνων τῆς Ἑλλάδος παριστάνοντο ἀγνότεροι, καὶ ἐάν ἐνεφανίζοντο ἐπὶ σκηνῆς καὶ Ἑλληνικαὶ θεότητες, ἢ Ἀφροδίτη καὶ ἡ Ἄρτεμις, φέρ' εἰπεῖν, ὅπως ἀπαιτεῖ τὸ ἀνὰ χεῖρας Εὐριπίδειον δρᾶμα, τοῦτο θέλει ἕκαστος συναισθανθῆ, ἀναγινώσκων τὴν ἀνὰ χεῖρας μετάφρασιν τοῦ ἀριστουργήματος τοῦ φιλοσόφου τῶν κλεινῶν Ἀθηναίων ποιητοῦ Εὐριπίδου, καὶ τοι ὡς μετάφρασιν πολλῶν κατωτέραν οὔσαν τοῦ πρωτοτύπου, τὸ ὅποιον ἀπανταχοῦ ἐξαίρει καὶ καλωπίζει ῥυθμὸς καὶ μέτρον καὶ εὐφράδεια γλώττης ἀπαράμιλλος.

Ἐὰν δὲ τὸ νὰ ἀξιοθῶμεν νὰ ἀποκτήσωμεν ἐν τῇ πατρίδι ἡ μῶν τοιαύτας ἑλληνικὰς παρασάσεις, τῶν ὁποίων ἔννοιάν τινα μικρὰν μᾶς ἔδωκεν ἡ θαυμασία Ἄδελαις, δὲν εἶναι τοσοῦτον εὐκολοκατόρθωτον τὸ νὰ ἀπολαύσωμεν ὁμῶς καλὰς τοῦλάχιστον μεταφράσεις τῶν ἀριστουργημάτων τῆς ἀρχαίας ἑλληνικῆς φιλολογίας, ὡς ἐν γνώσει καὶ οὐχὶ μόνον ἐκ φήμης νὰ λαλῶμεν περὶ τῶν προγόνων μας, τοῦτο καὶ εὐκόλως κατορθοῦται, ἐὰν προθύμως ἕκαστος τὸ ἐπ' αὐτῷ συντελῶμεν πρὸς τοῦτο, καὶ νὰ σερῶμεθα τῆς εὐμοιρίας ταύτης, ἐνῶ ξέ-να καὶ ἀλλόφυλα τὴν ἀπολαύουσιν ἔθνη, δὲν μᾶς φέρει βεβαίως μεγάλην τιμὴν, μᾶλλον δὲ μεγάλης κατασχύνης μᾶς εἶναι παραίτιον.

Ἀφήνω εἰς ἕκαστον ἀναγνώστην νὰ ἀναλογισθῇ, πόσον εἶναι λυπηρὸν πρᾶγμα, Γάλλοι καὶ Ἀγγλοὶ καὶ Γερμανοὶ καὶ πᾶσα φυλὴ Εὐρωπαϊῶν νὰ ἀναγινώσκωσιν εἰς τὴν μητρικὴν αὐτῶν γλῶσσαν τὸν ΟΜΗΡΟΝ, τὸν ΠΙΝΔΑΡΟΝ, τὸν ΣΟΦΟΚΛΕΑ καὶ ΕΥΡΥΠΙΔΗΝ, ἡμεῖς δὲ οἱ τούτων ἀπόγονοι, προφασιζόμενοι ὅτι ἔχομεν τὰ πρωτότυπα (ὡς ἐκεῖνοι νὰ μὴ τὰ ἔχωσι), νὰ γνωρίζωμεν ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἐκ φήμης μόνον τοὺς κλεινοὺς μας τούτους προγόνους! Πόσοι ἐξ ἡμῶν, καὶ ἐκ τοῦ συλλόγου τῶν διδασκάλων, ἀποδειλιῶντες ἐκ τῶν ἀπείρων δυσχερειῶν, τὰς ὁποίας παριστάνει ἡ μελέτη τοῦ Πινδάρου, φέρ' εἰπεῖν, καὶ τῶν τραγικῶν, μόλις ἀξιοῦμεθα νὰ μελετήσωμεν μὲ πολλοὺς μόχθους, τῇ βοθηεῖα λεξικῶν καὶ σημειώσεων καὶ σχολίων, μικρὰ τινα τεμάχια τοῦ Πινδάρου, τὰ δὲ λοιπὰ μένουσι δι' ἡμᾶς χῶραι ἀκατοίκητοι καὶ ἄγρια καὶ ἄγνωστοι ὡς αἱ τοῦ παγωμένου πόλου ἢ τῆς κεντρικῆς Ἀφρικῆς! Ὅταν δὲ διδάσκαλοι πάσχωσι ταῦτα, πῶς καὶ πόθεν θέλει γνωρίσει τὰ περὶ ὧν ὁ λόγος κειμήλια τὸ ἐπίλοιπον μέρος τοῦ ἔθνους;

Καὶ δὲν πάσχει, δόξα τῷ Θεῷ, τὸ ἔθνος ἡμῶν ἑλλεῖψεν

λογίων, ἱκανῶν νὰ ἐπιχειρήσωσι καὶ φέρωσιν εἰς αἴσιον πέρας τοιαύτην κοινωφελεστάτην ἐπιχείρησιν, κατὰ κακὴν ὁμῶς μοῖραν (διὰ τί νὰ τὸ κρύψωμεν;) ὀλίγοι ὑπάρχουσιν, οἵτινες προθυμοποιοῦνται νὰ συνδράμωσι χρηματικῶς τοὺς τὰ τοιαῦτα ἐπιχειροῦντας, ΖΩΣΙΜΑΔΑΙ δὲ καὶ ΚΑΠΠΑΝΑΙ, ὀλίγιστοι μὲν ἀκούονται, οὐδεὶς δὲ φαίνεται. Οἱ πλεῖστοι, ἅμα ἐκδοθῆ τι, ἔσω καὶ τὸ χρησιμώτατον βιβλίον, δοξάζουσι τὸν Θεόν, διότι εὐρέθη μωρὸς τις νὰ τὸ φιλοπονήσῃ καὶ νὰ τὸ ἐκδώσῃ, ὅσον δὲ διὰ νὰ τὸ ἀναγνώσῃ, καὶ μάλιστα διὰ νὰ τὸ ἀγοράσῃ, δὲν εἶναι καμμία βία, ἡμποροῦσι νὰ τὸ πράξωσιν, ὅπότ' ἂν σὺν Θεῷ θελήσωσιν, ἀφοῦ ἅπαξ ὑπάρχει ἐκδεδομένον.

Δὲν εἶναι λοιπὸν διόλου παράξενον, ἀφοῦ τοσαύτη ὑπάρχει ἀδιαφορία ἐκ μέρους τῶν δυναμένων νὰ συνδράμωσι καὶ ὑποβοηθήσωσι τὰς τοιαύτας ἐπιχειρήσεις, ὅτι αἱ λόγιοι τοῦ ἔθνους ἡμῶν προτιμῶσι νὰ πορίζωνται ἄλλως πῶς τὰ πρὸς τὸν βίον ἐπιτήδεια, ἢ νὰ διατρίβωσι τινες τὸν καιρὸν τῶν καὶ εἰς τὰ καφφενεῖα, ἀντὶ νὰ ἀσχολῶνται εἰς συγγραφὴν φιλοπονημάτων, μεγίστην καὶ τιμὴν καὶ ὠφέλειαν προξενούντων εἰς τὸ ἔθνος.

Ὅτι δὲ πολλὰ ὑπάρχουσι κειμήλια συγγραφῶν, ἀξίων νὰ ἰδῶσι τὸ φῶς καὶ νὰ διαδώσωσιν ἀξιολόγους εἰς τὸ ἔθνος ἡμῶν ιδέας, τρανωτάτη εἰσὶν ἀπόδειξις καὶ ἄλλα πολλὰ, καὶ τὰ πλείστου λόγου ἀξία φιλοπονήματα, τὰ ὁποῖα ἄνδρες σοφοί τε καὶ μουσοτραφεῖς, μέλη καὶ συνιδρυταὶ τοῦ πλείστην ὄσπην τιμὴν περιποιούντος εἰς τὸ ἔθνος ἡμῶν Ἑλληνικοῦ Φιλολογικοῦ Συλλόγου τῆς πρωτευούσης, ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν προθυμώτατα παραθέτουσιν εἰς φιλολογικὴν πανδαισίαν ἐν ταῖς αἰθούσαις τῆς Ἑλληνικῆς Λέσχης «Βυζάντιον». Τίς Ἕλλην, λόγου χάριν, (διὰ νὰ ἀναφέρω ἐν ἐκ τῶν πολλῶν τούτων πλείστου ἐπαίνου ἀξίων παραδειγμάτων, ὡς ἐμπνεῦσαν ἐν μέρει καὶ εἰς ἐμὲ τὴν ιδέαν τοῦ ἀνὰ χεῖρας φιλοπονημάτων

μου) δὲν κατεβέβηθη, γενναίων ἐμπληθεῖς καὶ ὄντως Ἑλλη-
νικῶν φρονημάτων, ἀκροώμενος τοῦ σοφοῦ ἱατροῦ καὶ φιλο-
λόγου Κυρίου Ἡροκλέους Βασιάδου, διὰ τῆς αὐτῆς πολυμα-
θείας, εὐαισθησίας τε καὶ βαθυνοίας, ἀναλύοντος καὶ ἐξηγοῦν-
τος τὰς τοῦ Εὐριπίδου Βάχχας, τὰ περὶ τῆς λατρείας τοῦ
Διονύσου, τοὺς παραλλήλους βίους τοῦ Πλουτάρχου, κλπ.
παρενείροντος δὲ τῶν αὐτῶν πολυτίμων καὶ ἐθνωφελειστάτων
παρατηρήσεις καὶ νοθεσίας, καὶ οὕτως ἐπιδειξίως ἀναμιγ-
νύοντος τὸ τερπνὸν μετὰ τοῦ ὠφελίμου;

Εὐχόμενος λοιπὸν εἰς τὸν ἀξιότιμον Κύριον Ἡροκλέα Βα-
σιάδην καὶ τοὺς σοφοὺς συναδέλφους του καὶ εἰς σύμπαν
τὸ Ἑλληνικὸν ἔθνος πολλοὺς καὶ καλοὺς νέους Ζωσιμάδας
καὶ Καπλάνας, καὶ ἐνθαρρυνόμενος ἐκ τῶν θερμῆς φιλομα-
θείας αἰσθημάτων, τὰ ὅποια διήγειραν αἱ σοφαὶ αὐτῶν διδα-
σκαλῖαι εἰς τὸ φιλόμουσον κοινὸν τῶν ἐν Κωνσταντινουπόλει
Ἑλλήνων, προσφέρω σήμερον καὶ ἐγὼ, ἐλάχιστον ἔρανόν μου
εἰς τὴν ὄντως Ἑλληνικὴν ταύτην λογικὴν πανδοκίαν, τὴν
ἀνὰ χεῖρας μετάφρασιν ἑνὸς ἐκ τῶν πολλῶν κειμηλίων τῆς
προγονικῆς ἡμῶν φιλολογίας, ἣ δὲ πρόθυμος καὶ εὐνοϊκὴ ἀ-
ποδοχὴ αὐτῆς, καὶ συγκατάθεσις πρὸς τινὰς ἐλλείψεις, ἄλλως
τε καὶ ἴσως ἀναποφεύκτους, θέλουσιν ἐνθαρρύνει ἐμέ τε καὶ
ἄλλους εἰς ἐπιχείρησιν καὶ ἐτέρων τοιούτων μεταφράσεων.

Ἐγγραφον ἐν Κωνσταντινῶν, τὴν 15 Ἰανουαρίου 1865.

N. ΑΡΓΥΡΙΑΔΗΣ.

Ἡ τῆς ἀνὰ χεῖρας τραγωδίας ὑπόθεσις καὶ
κρίσεις τινὲς ἐπ' αὐτῆς.

Ἡ τραγωδία ἄρχεται διὰ προλόγου ἐξ ἱαμβικῶν στίχων, ὡς περ
συνηθίζεται ὁ Εὐριπίδης.

Ἡ Ἀφροδίτη παρουσιάζεται ἀναπτύσσουσα εἰς τοὺς ἀκροατὰς τὸ
πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν τῶν παρασταθησόμενον δράμα, ἥτοι τὸν ἀνάσιον
ἔρωτα τῆς Φαίδρας καὶ τὸν ἐπικείμενον ἐλεεινὸν θάνατον τοῦ Ἴππο-
λύτου, ὡς ποιῆν τῆς ἀλαζονείας τοῦ ὑψηλόφρονος νεανίου καὶ ἱκα-
νοποίησιν τῆς θεᾶς διὰ τὰς πρὸς αὐτὴν περιφρονήσεις ἐκείνου. Εὐ-
θύς μετὰ τὴν ἀνάληψιν τῆς θεᾶς, παρουσιάζεται ὁ Ἴππόλυτος ἐπι-
στρέφων ἐκ τοῦ κυνηγίου καὶ παρακολουθούμενος ὑπὸ ὁμίλου θερα-
πόντων, ἐν χορῶ ψαλλόντων ὕμνον εἰς τιμὴν τῆς Ἀρτέμιδος. Αὐτὸς
δὲ προσερχόμενος πρὸς τὸ πρὸ τῶν πυλῶν τῶν ἀνακτόρων καθιδρυ-
μένον ἄγαλμα τῆς θεᾶς Ἀρτέμιδος, ἀναθέτει ἐπὶ τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ
στέφανον ἐκ φύλλων καὶ ἀνθέων, ἐξυμνῶν καὶ ἐγκωμιάζων τὴν σω-
φροσύνην καὶ Αἰδῶ. Ἄλλ' εἰς τῶν θεραπόντων, δεικνύων αὐτῷ καὶ τὸ
ἐπίσης ἐκεῖ ἀνιδρυμένον ἄγαλμα τῆς Ἀφροδίτης, νοθετεῖ αὐτὸν, ὅ-
τι οἱ θνητοὶ ὀφείλουσι νὰ προσφέρωσι τὰς καθιερωμένας τιμὰς πρὸς
πάντας ἐπίσης τοὺς θεοὺς. Ὁ Ἴππόλυτος ἀπαντᾷ ὑψηλοφρονῶν καὶ λέ-
γων, ὅτι οὐδέποτε θέλει προσφέρει αὐτὸς λατρίαν πρὸς θεᾶν, τῆς
ὁποίας τὰ ἔργα τελοῦνται εἰς τὰ σκότῃ τῆς νυκτός. Ἀπελθόντος τοῦ
Ἴππολύτου, ὁ εὐσεβῆς θεράπων δέεται τῆς θεᾶς νὰ μὴ συνερῆσθῃ τοὺς
ἀπερισκέπτους καὶ ὑπεροπτικούς λόγους τοῦ νεανίου δεσπότη του.

Μεθ' ὃ ἐμφανίζεται ἡ Φαίδρα, εἰς ἐλεεινὴν καταστάσασα κατάστα-
σιν, καταβεβλημένη ὑπὸ τοῦ δεινοῦ πάθους τῆς καὶ στηριζομένη ὑπὸ
τῆς τροφῆς. Ἀνακλινησάσα ἐκείνη εὐρίσκειται τοποθετημένη πρὸ τῶν πυ-
λῶν τῶν ἀνακτόρων, ὅπως ἐπαναπαυθῆ ἐπ' αὐτοῦ. Ἐμαρῆθη, τὰ
σπλάγγνα αὐτῆς καταβιβρώσκει μυσηριῶδες τι καὶ ἀκατανόητον νό-
σημα· μόλις δύναται νὰ κρατηθῆ εἰς τοὺς πόδας τῆς, μὴ δυναμένη
δὲ νὰ ὑποφέρῃ πλέον τὴν ἐν τοῖς θαλάμοις εἰρκτὴν, εἶχε ζητήσῃ ἐπι-
μόνως ἐν τῇ ἀσταθείᾳ τῶν ἐπιθυμιῶν τῆς, νὰ τὴν ἐκφέρωσιν ἐπὶ ὀ-
λίγας στιγμὰς εἰς τὸ ὑπαίθριον, ὅπως ἀναπνεύσῃ καθαρὸν ἀέρα καὶ
ἴδῃ τὸ λαμπρὸν τῆς ἡμέρας φῶς. Ἄλλ' ἀδημονοῦσα, καὶ ἐν ἀδιαλεί-
πτῳ στενοχωρίᾳ καὶ ταραχῇ, δὲν δύναται νὰ ἡσυχάσῃ εἰς μίαν θέσιν,
μεταστρέφεται δὲ συχνὰ καὶ πολλὰς ἀλλάσσει τὰς θέσεις· αἴφνης τὴν

κυριεύει παραφορά τις, καὶ εἶδος τι μανίας καὶ ἀτόπων ἐπιθυμιῶν. ἐπιθυμεί νὰ εὐρεθῆ εἰς τὰ ὄρη, νὰ κυνηγῆ ἄγρια θηρία, νὰ ἠνιοχῆ καὶ νὰ διοικῆ ὄχημα, συρόμενον ὑπὸ σφριγόντων καὶ ἀτιθάσων ἵππων, εἰς τὸ ἱερόν τῆς Ἀρτέμιδος στάδιον τῶν ἵππικῶν γυμνασμάτων. Ἄλλ' εὐθὺς πάλιν συνεργουμένη κυριεύεται ὑπὸ μεταμελείας καὶ αἰσχύνῃς διὰ τὰς ἀτόπους ἐπιθυμίας, ἃς ἐν τῇ μανίᾳ τῆς ἐξέφρασε, καὶ αἷτινες ἐν τῇ συνειδήσει αὐτῆς ἠδύναντο νὰ καταπροδώσωσι τὸ μουσικόν της. Παρακαλεῖ λοιπὸν τὴν τροφὸν νὰ τῆς σκεπάσῃ τὸ πρόσωπον, ὡς αἰσχυνομένη νὰ βλέπῃ τὸ φῶς. Καὶ τοιαύτη μὲν ἡ τῆς Φαίδρας κατὰστασις.

Ὁ δὲ ἐκ γυναικῶν Τροϊζηνίων συγκείμενος χορὸς, ὅστις ἀκούσας τὸ παράδοξον νόσημα τῆς βασιλίσσης, χωρὶς ὅμως νὰ γινώσκῃ τι περὶ τῆς αἰτίας τοῦ πάθους, εἶχε προσέλθει ὅπως προσφέρῃ αὐτῇ τὰ σεβάσματα καὶ τὰς ὑπηρεσίας τοῦ πρὸς ἀνακούφισίν της, ἐρωτᾷ τὴν τροφὸν, ἀλλ' οὐδ' ἀπὸ ταύτης δύναται νὰ πληροφορηθῆ τι πλεύτερον, εἰμὴ ὅτι πάσχει δεινῶς, ἀπὸ ἡμερῶν μένει ἄσιτος, καὶ τὰ τοιαῦτα. Θέλω ὅμως, λέγει ἡ τροφὸς πρὸς τὸν χορὸν, νὰ καταβῶ καὶ ἐνώπιον ὑμῶν πάσα μου τὰς προσπάθειάς, ἴσως τὴν πείσω νὰ ξεμυστηρευθῆ τὸ πάθος της καὶ νὰ δεχθῆ ἱατρικόν τι πρὸς ἀνακούφισίν της.

Ταῦτα εἰπούσα ἡ πολύπειρος γηραιά εἰς τὸν τρόπον τινὰ συγγενικὸν τοῦτο παρὰ τὴν κλίνην τοῦ πάσχοντος συμβούλιον, προσέρχεται πάλιν διὰ νὰ ἀποτείνῃ τὰς νοουθεσίας καὶ τὰς ἐρωτήσεις της πρὸς τὴν πάσχουσαν, ἐλπίζουσα, ἴσως κητορθώσῃ νὰ ἀνακαλύψῃ τι, ἢ θέλουσα τέλος πάντων νὰ ἔχῃ καὶ μάρτυρας τὸν χορὸν περὶ τοῦ ὅτι ἐξέτελεσε πᾶν τὸ καθήκον της. Τέλος δὲ πάντων τῆς ἐκφεύγει τὸ ὄνομα τοῦ Ἱππολύτου, ὄνομα, τὸ ὁποῖον ἀντήχησεν εἰς τὰ ὦτα καὶ εἰς τὰ ἐνδότετα σπλάγχνα τῆς καρδίας τῆς Φαίδρας, ὡς ὁ φοβερός ἤχος τῆς σάλπιγγος τοῦ ἀγγέλου, ὁ προσκαλὼν τοὺς ἀμαρτωλοὺς εἰς τὸ φοβερὸν δικαστήριον τῆς δευτέρας παρουσίας. Ἡ Φαίδρα φρίττει εἰς τὸ ἄκουσμα τοῦ ὀνόματος τούτου, τὸ ὁποῖον ὡς δίστομος μάχαιρα διαπερᾷ τὴν καρδίαν της, καὶ τὸ ὁποῖον ἀκούσασα ἐφριζεν, ὡς ἐάν ὄλος ὁ κόσμος διελάλει καὶ ἀνεκέρυττε τὴν αἰσχύνην της. Σώφρων οὐσα ἡ δύστηνος γυνή, καὶ μόνον ἕνεκα τοῦ εἰμαρμένου καὶ ἐξ ἀκαταμάχτου θείας ἐπιδράσεως ἐμπροσθεῖς εἰς τὸ δεινὸν τοῦτο καὶ ἀνόσιον νόσημα, ἐπιτάσσει τὴν τροφὸν νὰ μὴ προσφέρῃ πλέον τὸ ὄνομα τοῦτο. Αὕτη δὲ, μηδὲλως βεβαίως δυναμένη νὰ ὑποπτέυσῃ ἕτερόν τι, φρονεῖ ὅτι εὖρε πλέον τὴν αἰτίαν τοῦ νοσήματος, ἥτις δὲν δύναται νὰ ἦναι ἕτερόν τι, παρὰ τὸ ἄσπονδον μῖσος τὸ ὁποῖον ἡ Φαίδρα τρέφει πρὸς τὸν νόθον τοῦτον τοῦ Θησέως υἱόν, καὶ ἡ μέριμνα αὐτῆς μήπως χάριν αὐτοῦ ἀδικηθῶσι ποτε τὰ ἴδια ἑαυτῆς παρὰ τοῦ Θη-

σέως τέκνα. Ἄλλὰ δὲν ἀργεῖ νὰ ἐννοήσῃ τὴν πλάνην της, βιάσασα διὰ περαιτέρω ἐκλιπαρήσεών της τὴν Φαίδραν νὰ τῇ ὑπαινιχθῆ ἄκουσα καὶ στένουσα τὴν ἀληθῆ τοῦ νοσήματος πηγήν.

Εἰς τὴν ἀνέλπιστον ταύτην ἀποκάλυψιν τροφὸς τε καὶ χορὸς γυναικῶν περιπαθέστατα ἐκφράζουσι τὴν ἀλγεινὴν αὐτῶν ἐκπληξιν καὶ φρίκην. Ἡ Φαίδρα ὁμολογεῖ ἐνώπιόν των, ὅτι ἀποβαλοῦσα πλέον πᾶσαν ἐλπίδα νὰ νικήσῃ τὸ πάθος της, ἀπεφάσισε νὰ φονευθῆ, διὰ νὰ σώσῃ τὴν τιμὴν της. Τότε ἡ τροφὸς, κυριευθεῖσα ὑπὸ φρίκης διὰ τὴν φοβερὰν ταύτην ἀπελπισίαν τῆς Φαίδρας, καὶ ἐλπίζουσα ἴσως ἀνακούφισιν τοῦ πάθους αὐτῆς μὲ τὸν καιρὸν καὶ μὲ τὴν ὑπομονὴν, δίδει αὐτῇ συμβουλὰς ἀξιωματέμπτους, τὰς ὁποίας μόνον μισὰ καὶ διεφθαρμένη καρδία δύναται νὰ ἐπιδοκμάσῃ, καὶ τῇ προτείνει νὰ κοινοποιήσῃ τὸν ἔνοχον ἔρωτα εἰς τὸν ἐρώμενον, ἐπὶ τῇ ἐλπίδι νὰ μάξῃ τὴν σκληρὰν αὐτοῦ καρδίαν. Ἡ Φαίδρα ἀνθίσταται, καὶ ἡ τροφὸς ἀπελπισθεῖσα νὰ λάβῃ τὴν συγκατάθεσίν της ὑποκρίνεται, ὅτι σκοπεῖ νὰ μεταχειρισθῆ πρὸς ἴασιν τοῦ πάθους αὐτῆς γοητείας τινὰς καὶ γυναικείας μαγγανείας, πρὸς τὰς ὁποίας ὅμως ἔχει ἀνάγκην νὰ λάβῃ καὶ τινα λόγον ἢ σημεῖον ἀπὸ τὸν ἐρώμενον. Ἀποφασίσασα λοιπὸν καὶ ἄνευ τῆς συγκαταθέσεως τῆς Φαίδρας καὶ ἐν ἀγνοίᾳ αὐτῆς νὰ ἐκμυστηρευθῆ τὸ πάθος τῆς βασιλίσσης πρὸς τὸν Ἱππόλυτον καὶ νὰ προσπαθῆσῃ νὰ διαφθερῇ τὴν ἀγνήν του ψυχὴν, ἐπικαλεῖται τὴν ἀντίληψιν τῆς Ἀφροδίτης καὶ μεταβαίνει εἰς τοὺς θαλάμους τοῦ Ἱππολύτου, ἐλπίζουσα νὰ κάμψῃ αὐτὸν διὰ τῶν παρακλήσεών της.

Ἄλλ' ἡ καρδία τοῦ Ἱππολύτου, ὁποῖαν τὴν ἐγέννησαν καὶ τὴν ἐμόρφωσαν οἱ ἡρωϊκοὶ χρόνοι τῆς λαμπρᾶς Ἑλλάδος, τοῦ πιστοῦ λάτριος τῆς παρθενικῆς Ἀρτέμιδος Ἱππολύτου, ὁποῖαν ἀντελήφθη καὶ ἐνόησεν αὐτὴν ἡ σεμνὴ καρδία τοῦ φιλοσόφου ποιητοῦ Εὐριπίδου, καὶ οὐχὶ οἷαν τὴν ἐφαντάσθη ὁ Γάλλος ποιητὴς Ρακίνας, δὲν ἦτο ἀπὸ τὰς ἐκδεδιτημέναις ἐκείνας καρδίας τῶν νεανίσκων, οἵτινες διαπρέπουσαν ἐν ταῖς αἰθούσαις τοῦ Γαλλικοῦ πολιτισμοῦ. Καὶ ἡ τροφὸς τοῦτο τοῦλάχιστον ἐμηχανεῖθῃ λίαν συνετὸν, νὰ προλάβῃ δηλονότι νὰ δεσμεύσῃ τὴν γλῶσσαν τοῦ Ἱππολύτου διὰ δεσμῶν φοβερῶν ὄρκων ἐχμυθίας, πρὶν ἢ ἀποκαλύψῃ αὐτῷ τὸ ἔνοχον αἰσθημα τῆς Φαίδρας. Μαίνεται ὑπ' ὀργῆς ὁ ἀγνὸς νεανίσκος, καὶ νομίζει ἑαυτὸν μισανθῆντα καὶ διὰ μόνῃς τῆς ἀκοῆς τῶν ἀπαισιῶν τῆς τροφοῦ λόγων, καὶ εὐθὺς ὁποῦ ἤκουσεν ὅ,τι ἐκείνη ἀπετόλμησε νὰ τῷ ἐκστομίσῃ, ἤρξατο ὀνειδίζων καὶ ἐλέγχων αὐτὴν δι' ὑβριστικῶν λόγων, καὶ καταρώμενος αὐτὴν τε καὶ σύμπαν τὸ τῶν γυναικῶν γένος, δι' ὑπερβολικῶν ἐν μέρει αἰτιάσεων, δικαιολογουμένων ὅμως διὰ τὴν σκληρὰν ψυχικὴν κατάστασιν, εἰς ἣν περιέστη αἴφνης ὁ σώφρων καὶ ἀγνὸς νεα-

νίσκος, και διὰ τὴν γνωσὴν πρὸς τὰς γυναῖκας ἀπέχθειαν τοῦ ποιη-
τοῦ Εὐριπίδου. Αἱ κραυγαὶ τοῦ Ἴππολύτου διαπερῶσαι τοὺς θαλά-
μους αὐτοῦ ἔφθασαν καὶ μέχρι τῶν ὠτων τῆς Φαίδρας, ἐξηλωμένης
ἐπὶ τῆς ἐλεεινῆς κλίνης τοῦ ἄλγους καὶ τῶν βασάνων τῆς. Βλέπουσα
ὅτι τὸ μυστικόν τῆς κατεπροδόθη, φρίσσει ἀναλογιζομένη, ὅτι ὁ Ἴπ-
πόλυτος θέλει ἀποκαλύψει τὸ ἐγκλημά της εἰς τὸν Θησέα, καὶ ὅτι τὸ
αἰσχρὸς τῆς θέλει διαιωμισθῆ ἐπὶ τῆς μνήμης αὐτῆς καὶ ἐπὶ τῆς κε-
φαλῆς τῶν ἐαυτῆς τέκνων, καὶ ἐν τῇ ὥς ἐκ τῆς ἀπελπισίας τῆς ταύ-
της μανίᾳ ἀποφασίζει, στηριζομένη ἐπὶ τῶν διασωθέντων ἐτι λειψά-
νων τῆς τιμῆς τῆς, νὰ θανατώσῃ, νὰ ἐξολοθρεύσῃ ἐκεῖνον, τὸν ὅποιον
ἢ καρδίᾳ τῆς ἀγαπᾷ· ἀλλὰ συγχρόνως θέλει νὰ τιμωρήσῃ καὶ ἐαυ-
τὴν, καὶ οὕτως ἐξαρτᾷ ἀπὸ τῆς στέγης τῶν νυμφικῶν τῆς θαλάμων
τὴν μέλλουσαν νὰ κόψῃ τὸ νῆμα τῆς ζωῆς τῆς ἀγχόνῃ, ἀφοῦ προη-
γουμένως ἐσφράγισεν ἰδιόχειρόν τῆς ἐπιστολὴν πρὸς τὸν Θησέα, συ-
κοφαντοῦσαν τὸν Ἴππόλυτον ὡς ἀποπειραθέντα βιάσῃ τὴν τιμὴν
τῆς, Κύπριδος δ' ἐτελείετο βουλή.

Μόλις ἀνακαλύπτουσιν οἱ ὑπέρταται τῶν ἀνακτόρων τὴν δι' ἀγ-
χόνης αὐτοχειρίᾳ τῆς Φαίδρας, καὶ καταβιάσαντες τὸ νεκρὸν αὐ-
τῆς πτώμα τὸ πλαγιάζουσιν εἰς προσήκουσαν νεκρικὴν κλίνην, καὶ
ὁ δυστυχῆς Θησεὺς ἐμφανίζεται ἐνώπιον τῆς πύλης τῶν ἀνακτόρων...
Ἐπιστρέφει ἐξ ἀποδημίας, καὶ ἀκούει θόρυβον καὶ ταραχὴν ἐν τοῖς
ἀνακτόροις· καὶ ὁ θόρυβος οὗτος ἔχει τι τὸ θρηνώδες καὶ κατηφές·
ἐπανερχεται, καὶ ἐπανερχεται ἐστεμμένος μὲ στέμματα νίκης καὶ μὲ
ἀγαλλιᾶσεως σημεῖα· ἐπανερχεται θεωρὸς ἐκ τοῦ τῶν Δελφῶν μαν-
τείου, ὅθεν φέρει χρησμούς ἐπαγγελιομένους αὐτῷ εὐτυχίαν, ὡς τοὺς
ἐξήγησεν ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ, καὶ τὴν διαβεβίωσιν, ὅτι ὁ προπά-
τωρ αὐτοῦ Ποσειδῶν τῷ ἐδώρησε τὸ μέγα δῶρημα, νὰ εἰσακούσῃ τρεῖς
αὐτοῦ οἰαζομένης εὐχάς. Εἴτε ὅμως ἐκ Δελφῶν εἴτε ἐκ τῆς εἰς τὸν
Ἄδην περιηγήσεώς του ἐπανερχόμενος, ἤλπιζε νὰ εὕρῃ τοὺς πάντας
ἀγαλλομένους ἐπὶ τῇ ἐπανόδῳ του, νὰ ἴδῃ τὰς πύλας τῶν ἀνακτόρων
ἀνοιγομένας ἐν θριάμβῳ πρὸς ὑποδοχὴν του, ἅπασαν δὲ αὐτοῦ τὴν
οἰκογένειαν τρέχουσαν ἐν ἀγαλλιᾶσει νὰ τὸν ἀσπασθῶσιν· ἀλλ' αἱ πύλαι
τῶν ἀνακτόρων μένουσι κεκλεισμένα, καὶ οἰονεὶ θρηνοὶ προσβάλλου-
σι τὰς ἀκοάς του. Ὁμολογητέον, ὅτι αὕτη καὶ μόνη ἡ σκηνὴ ἔρκει
νὰ καταστήσῃ τραγικωτάτην τὴν τραγωδίαν ταύτην τοῦ Εὐριπίδου.
Ὅποια ἐναργὴς συναίσθησις τῶν νόμων τῆς ἀνθρωπίνης καρδίας! Καὶ
τῆς τροφοῦ δὲ οὐδὲν ἔχνος φαίνεται πλέον παρ' Εὐριπίδῃ. Δὲν ἤξιζε τὸν
κόπον νὰ ἀναφέρῃ τις πλέον περὶ αὐτῆς. Ἦτο ἀδύνατον καὶ μίαν
μόνην στιγμὴν νὰ ἐπιζήσῃ· ἔγεινε λοιπὸν ἀνάρπαστος, οὕτως εἶπειν,
ἄγρα τῆς Ἄτης καὶ τῶν Ἄρπυιῶν.

Καὶ ἤθελε μὲν τις νομίσει, ὅτι τὸ δράμα παύει ἐνταῦθα· ἀλλ' ὁ
Εὐριπίδης δὲν εἶναι Ρακίνας· ὁ ἥρωὸς τοῦ Εὐριπιδείου δράματος εἶναι
ὁ Ἴππόλυτος, ἢ δὲ Φαίδρα καὶ ὁ ἔρωσ αὐτῆς εἶναι μόνον τὸ μοιραῖον
κακόν, ὁ ὄφις τοῦ παραδείσου, ὁ πρόξενος ἐλεύθρου εἰς τοὺς πρωτο-
πλάστους. Ἐντεῦθεν λοιπὸν ἀρχεται τὸ δεύτερον μὲν τῇ τάξει, πρῶ-
τον δὲ τῇ ἀξίᾳ μέρος τοῦ δράματος, ἢ πολυστένακτος δηλονότι συμ-
φορὰ τοῦ πάντη ἀθώου, τοῦ εὐσεβοῦς, τοῦ ἀγνοῦ, τοῦ ἀναξιοπαθοῦν-
τος Ἴππολύτου.

Ὁ Θησεὺς, μαθὼν τὸν ἀλγεινότερον αὐτῷ θάνατον τῆς ἀγαπωμέ-
νης συζύγου του, ἀνακουφίζει τὸ πανάθλιόν του στῆθος διὰ μακρῶν
θρήνων καὶ στεναγμῶν, καὶ ὁ χορὸς τῶν Τροϊζηνίων γυναικῶν, ἐκ-
θειάζουσάν τὰς ἀρετὰς τῆς μακαρίτιδος, ἐπαυξάνει τὴν συγκίνησιν,
καὶ ἐκσπᾷ ἄφθονα δάκρυα ἀπὸ τῶν ὀφθαλμῶν τοῦ Θησεῦς καὶ σύμ-
παντος τοῦ ἀκροατηρίου. Τέλος δὲ ὁ Θησεὺς, πλησιάζων εἰς τὸ λεί-
ψανον, ἀνακαλύπτει ἐξηρημένην ἀπὸ τῶν χειρῶν τῆς Φαίδρας τὴν
φοβερὰν ἐκείνην διαθήκην, τὴν καταμηνύουσαν τὸν Ἴππόλυτον ὡς
ἐνοχον τοῦ μιαιωτάτου τῶν ἐγκλημάτων κατὰ τοῦ γεννήσαντος αὐ-
τὸν πατρός. Τὴν στιγμὴν ταύτην προσέρχεται καὶ ὁ δυστυχῆς Ἴπ-
πόλυτος, ἀγνοῶν τὴν αἰτίαν τῶν θρήνων καὶ τῶν κραυγῶν τοῦ πα-
τρός του· διότι ἀπὸ τῆς στιγμῆς ἐκείνης τοῦ φρικτοῦ ἀκούσματος
εἶχε φύγει ἀπὸ τῶν ἀνακτόρων, ὅπως μὴ ἐπιστρέψῃ πρότερον, μὴ
δὲ μείνῃ ὑπὸ τὴν αὐτὴν στέγην μὲ τοὺς ἀσεβεῖς, πρὶν ἢ μάθῃ τὴν
αἰτίαν ἐπάνοδον τοῦ σεβαστοῦ πατρός του. Καὶ ἐνῷ ἐλπίζει νὰ τὸν
δεχθῆ ὁ πατὴρ του εἰς τὰς πατρικάς του ἀγκάλας, καὶ νὰ τῷ γνω-
στοποιήσῃ τὴν αἰτίαν τοῦ ἄλγους του, τὰ ἄγρια βλέμματά του καὶ
αἱ θανάτου πικρότεραι βλασφημίαι του τὸν ἀπωθοῦσιν, ὡς βέβηλον
καὶ ἀνόσιον, καὶ ἐπικατάρατον ἐγκληματίαν! Καὶ ὅμως οἱ ὄρκοι του
δεσμεύουσι τὴν γλῶσσάν του· δὲν δύναται νὰ δικαιολογηθῆ ἄλλως
πῶς εἰμὴ διὰ γενικῶν διαβεβαιώσεων περὶ τῆς ἔκπαλαι σωφροσύνης
του, ἥτις ὅμως εἰς τὰ ὄμματα τοῦ προκατειλημμένου πατρός του
φαίνεται ἤδη αἰσχρὰ καὶ ἀναιδῆς ὑποκρισία, καὶ δι' ἐτέρων ὄρκων ὅτι
εἶναι ἀθῶος. Τέλος ὅμως ἀναγκάζεται νὰ ἀναχωρήσῃ, ἐπιφορτισμέ-
νος μὲ φρικτὰς ἀρὰς τοῦ πατρός του, καταδικασθεὶς εἰς ἀειφυγίαν
ὡς αἰσχρὸς ἐγκληματίας, καὶ παραδεδομένος εἰς τὴν ἐκδίκησιν καὶ
τιμωρίαν τοῦ θεοῦ Ποσειδῶνος, αὐτὸς, ὁ πάγκαλος καὶ σώφρων Ἴω-
σηφ τῆς Ἑλληνικῆς ἀρχαιότητος.

Ἀποχαιρετᾷ διὰ συγκινητικωτάτων λόγων τὰς κλεινὰς Ἀθήνας
καὶ τὴν πεφιλημένην καὶ λαμπρὰν τῆς πατρίδος του γῆν, καὶ δα-
κρύων καὶ προπεμπόμενος ὑπὸ μυρίων θρηνολογούντων φίλων συνη-
λικιωτῶν του βαδίζει τὸ ἐλεεινὸν βᾶδισμα τοῦ ἐξορίστου, ἀγνοῶν τίς

τίμιος φίλος δύναται ποτε νὰ φιλοξενήσῃ εἰς τὴν οἰκίαν του αὐτὸν τὸν ὑπὸ τοῦ πατρὸς ἀπόβλητον, ὡς ἔνοχον τοῦ μιαιωτάτου τῶν ἐγκλημάτων!

Ὁ θάνατος ἦτο μυριάκις προκριτότερος παρὰ τοιοῦτον ἀβίωτον βίον. Ἀλλ' ὁ θάνατος οὗτος ἔμελλε νὰ ἐπέλθῃ αὐτῷ οὕτως ἄλγεινός καὶ ἀποτρόπαιος, ὡσανεὶ ἐφιλοτιμήθη νὰ φανῇ φρικτότερος καὶ τῆς κακοδαιμονεστάτης ὑπάρξεως. Ὀργὴ θεία, ἀξία ποινῆ τοῦ τὰ μάλιστα ἀλάστορος κακούργου, τέρας φρικτὸν καὶ ἀποτρόπαιον, ἄγριος ταῦρος, ἐκτειναχθεὶς ἐκ τῶν ἐγκάτων πελωρίου κύματος οὐρανομήκου, κύματος θαλάσσης μυκωμένης ἀγρίως, ὅσον νὰ σείσται ἡ γῆ καὶ νὰ τρέμῃ ὁ οὐρανός, ἐφορμᾷ κατὰ τῶν γενναίων ἵππων τῶν συράντων τὸ ὄχημα, τὸ ὅποιον ἔφερε τὸν δυστυχῆ ἵππολύτου διὰ κρημνώδους αἰγιαλοῦ πρὸς τὸ Ἄργος καὶ τὴν Ἐπίδαυρον, καὶ οἱ τῶς πειθήνιοι ἵπποι τῆς φάτνης τοῦ ἵππολύτου, εἰς τοὺς ὁποίους μὲ τὰς ἰδίας του χεῖρας προσέφερε πάντοτε τὴν τροφὴν ὁ τῆς Ἀμαζόνος καὶ τοῦ Θησέως υἱός, μανέντες ὑπὸ τῆς φρίκης τοῦ τέρατος, τὸ ὅποιον ἡ ὄργη τοῦ ποντομέδοντος εἶχεν ἐξαποστείλει Ποσειδῶνος, καὶ ἀείποτε διωκόμενοι ὑπὸ τοῦ δεινοῦ τέρατος, μυκωμένου καὶ φοβερὰ συρίζοντος, κατὰ πετρῶν καὶ βράχων καὶ ἀποκρήμνων ὄρεων ἔλεινῶς καὶ ἀγρίως ἔλκοντες τὸ ὄχημα εἰς μυρία ἐκσφενδονίζουσιν αὐτὸ συντρίμματα, ὁ δὲ ἔλεινός νεανίσκος, καταπεσὼν ἀθλίως, ἐμπεπλεγμένος εἰς τὰς ἠνίας, ὡσανεὶ ἀλύτοις δεσμοῖς χεῖρας καὶ πόδας δεδεμένος, ἔλεινότατον ἰδεῖν θέαμα, ἔλεινῶς κατασυντρίβεται τὴν κεφαλὴν καὶ τὰ μέλη, καὶ καταξάινεται τὸ σῶμα, μυρίας ἔχων τὰς πληγὰς καὶ τὰ τραύματα. Μόλις δὲ, πάντων ἤδη τετελεσμένων τῶν τῆς φρικτῆς ἀρᾶς δεινῶν παθημάτων, λύουσιν οἱ κλαίοντες ὑπηρετὰι τοῦ δυστυχοῦς ἵππολύτου τὸ πανάθλιον σῶμα ἀπὸ τὰ ἀποκοπέντα λωρία τῶν ἠνῶν, ἔλεινόν καὶ τοῖς μισοῦσιν ἰδεῖν θέαμα· τὸ πανάθλιον σῶμα τοῦ ἵππολύτου, ὅστις μόλις ἀναπνεύει· καὶ ἀναπνεύει τὰ λείσθια, χωρὶς κἄν νὰ ἔχῃ ἐλπίδα, ὅτι μετὰ θάνατον οὕτως ἔλεινόν θέλει γνωσθῆ ἡ ἀθωότης του, διότι αὐτὸς βέβαια, καὶ τοιαῦτα ἀναξιοπαθήσας, οὐδέποτε ἤθελε λύσει τοὺς ἄρκους του, διὰ νὰ κηρύξῃ τὴν ἀθωότητά του.

Ἀλλ' ἡ θεὰ Ἄρτεμις, ἡ θεὰ, τὴν ὁποίαν ἡ καρδιά καὶ ὁ νοῦς του ἀείποτε εἶχον οὕτως δὴ εὐσεβῶς καὶ ἀγνῶς λατρεύσει, ποῦ ἦν ἄρα, τοιαῦτα πάσχοντος τοῦ φιλάτου τῆς, καὶ διὰ τί φεῦ! οὕτως ἀπροστάτευτον κατέλιπε τὸν λάτριν τῆς; Δὲν θέλει τώρα κἄν ἔλθῃ πρὸς παρηγορίαν αὐτοῦ καὶ σωτηρίαν;

Ἀλλὰ τῶν ἀγαθῶν καὶ δικαίων τὰ ἀγνὰ πνεύματα, εἴμαρτο νὰ πάσχωσι καὶ νὰ βασανίζωνται πολλάκις ἐν τῇ κοιλάδι ταύτῃ τοῦ

κλαυθμῶνος. Ἡ ἄτεγκτος δὲ καὶ ἀφευκτος μοῖρα καὶ εἰς τοὺς θεοὺς αὐτοὺς ἐπιβάλλει τοὺς σκληροὺς τῆς νόμου. Ἡ Ἀφροδίτη ὄφειλε νὰ λάβῃ τὴν ἐκδίκησίν τῆς, καὶ ὁ ἄλλως ἀγνός ἵππολύτος μίαν ἡμαρτεν ἴσως ἁμαρτίαν, τὴν ἄτοπον καὶ υπερβολικὴν πρὸς τὴν θεὰν ταύτην ὑπεροψίαν καὶ ὕβριν, Ζεὺς δὲ ὁ πατὴρ ἀνδρῶν τε θεῶν τε τοιαύτην εἶχεν ἐκδώσει τὴν μοιραίαν ἀπόφασίν του, εἰς τὴν ὁποίαν ὄφειλε νὰ ὑποκύψῃ καὶ ἄκουσα ἡ Ἄρτεμις, ἄλλην ἐπιφυλαξαμένη ἐαυτῇ ἐκδίκησιν κατὰ τῆς Κύπριδος, κατάλληλον δὲ τῇ ἀρετῇ τοῦ ἵππολύτου παρέξουσα ἀνταμοιβὴν τὸ μετὰ θάνατον κλέος καὶ τὴν ἐν τῷ μέλλοντι βίῳ εὐδαιμονίαν.

Εἰς τῶν θεραπόντων τοῦ ἵππολύτου ἔρχεται δρομαῖος καὶ ἀναγγέλλει εἰς τὸν Θησέα τὸ λυπηρὸν τέλος τῆς ζωῆς τοῦ υἱοῦ του, προσθέτων ὅτι αὐτὸς, καὶ τοὶ ἀπλοῦς δούλος, οὐδέποτε ὅμως θὰ ἐπίστειεν ἔνοχον τὸν ἵππολύτου, καὶ ἐὰν ὅλαι αἱ γυναῖκες ἀπηγχόλιζον ἑαυτάς, καὶ ἐὰν σύμπαν τὸ δάσος τῆς Ἰδῆς μετεβάλλετο εἰς γραμμάτια συκοφαντοῦντα τὸν ἵππολύτου, διὸ καὶ προτρέπει τὸν Θησέα νὰ μὴ φανῇ σκληρὸς καὶ πρὸς τὸν θνήσκοντα ἤδη υἱόν του. Ὁ δυσυχῆς πατὴρ μόλις ἐνδίδει εἰς τὸ νὰ παρουσιάσωσιν ἐνώπιόν του τὸ σῶμα τοῦ ἐκπνέοντος υἱοῦ του, φανταζόμενος ἐν τῇ ἀξιοβρηνήτῳ προκαταλήψει τοῦ νοός του, ὅτι τώρα τοῦλάχιστον θὰ ὁμολογήσει τὸ ἐγκλημά του, ἀφοῦ καὶ ἡ παρὰ τοῦ Ποσειδῶνος ἐπιβληθεῖσα αὐτῷ ποινὴ τὸν καταμηνύει ἔνοχον. Ἐν τῷ μεταξύ ὅμως, ὅπως ἡ Ἀφροδίτη ἐν τῷ προλόγῳ προανήγγειλε τὴν τοῦ δράματος δέσιν, οὕτω καὶ ἡ Ἄρτεμις, παρουσιαζομένη ἤδη ἐν νεφέλαις, ἀναγγέλλει τὴν λύσιν, ἀνακαλύπτει τὰ μηχανήματα τῆς Κύπριδος, τὴν ἔνοχὴν τῆς Φαίδρας, τὴν ἀθωότητα τοῦ ἵππολύτου εἰς τὸν ἐκπληκτον, καὶ ἤδη πρῶτον πᾶσαν τὴν ἔκτασιν τῆς δυστυχίας αὐτοῦ συναισθανόμενον Θησέα, καὶ οὕτω τραγικωτάτην ἐμποιεῖ τὴν ἐκ τοῦ δράματος συγκίνησιν, ἐνῶ οἱ ὑπηρετὰι προσάγουσι τὸ ἔλεινόν τοῦ ἵππολύτου πτώμα, παλαίοντος πρὸς ἀλγεινότατον θάνατον. Κάλαμος καὶ γλώσσα ἀνθρώπου δὲν δύναται νὰ ἐκφράσῃ τὴν ἄφατον συγκίνησιν, ἣν αἰσθάνεται πᾶσα εὐαίσθητος καρδιά ἐκ τῶν ἔλεινολογημάτων τοῦ ἀλγεινότατα αἰσθανομένου ἄλγη ἵππολύτου, κατὰ πᾶσαν βιαίαν κίνησιν καὶ ὄθησιν τῶν φερόντων τὸ πτώμα αὐτοῦ ὑπηρετῶν καὶ ἐκ τῆς θρησκευτικῆς ἐκείνης καὶ θείας ἀνατριχιάσεως, ἣν ἐμποιοῦσιν οἱ λόγοι αὐτοῦ, ὅταν ἠσθάνθη ἐκ τῆς θείας ὀδμῆς τὴν παρουσίαν τῆς φιλάτης αὐτῷ θεᾶς Ἀρτέμιδος, καὶ οἱ πόνοι τοῦ σώματός του ἀνεκουφίσθησαν διὰ μόνης τῆς θείας ἐπιφοιτήσεώς τῆς. Τίνος δὲ ἄλλου παρὰ τὸν Εὐριπίδην ποιητοῦ καρδιά καὶ νοῦς ἠδύνατο νὰ ἐπινοήσῃ λαμπροτέραν τὴν συνδιάλεξιν αὐτοῦ μετὰ τῆς θεᾶς κατὰ τὰς

τελευταίας ταύτας στιγμάς τοῦ βίου του, ἢ συγκινητικώτερον ἄλλο, ἢ μᾶλλον χαρακτηρίζον τὴν ἀγαθὴν καὶ ὄντως ἀγίαν τοῦ Ἰππολύτου ψυχὴν, παρὰ τὸν ἕνα μόνον τοῦτον στίχον, ὃν ἐκφωνεῖ ὁ Ἰππόλυτος καὶ πρὶν εἶτι κατ' ἐπιταγὴν τῆς Ἀρτέμιδος ἐξιλεωθῆ ἔντελως μετὰ τοῦ πατρὸς του, « ὦμοξα τοῖνον καὶ πατὴρ δυσπραξίας » « Καλὰ λέγεις θρηνώ καὶ διὰ τὸν δυστυχῆ μου πατέρα »;

Ὅταν δὲ ὁ θνήσκων Ἰππόλυτος, ἐξιλεωθείς ἤδη ἐξ ὀλοκλήρου ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ μετὰ τοῦ ἀτυχοῦς πατρὸς του, μόλις ἀποχαιρετήσας τὴν εἰς οὐρανοὺς ἀφιπταμένην θεάν, καὶ αἰσθανθεὶς τὴν παρουσίαν τοῦ ἐπιστάντος θανάτου του, πρὸς οὐδένα ἄλλον στρέφῃ τὸν λόγον τοῦ εἰμῆ πρὸς τὸν ἀκούσιον αἴτιον τοῦ θανάτου του πατέρα αὐτοῦ τὸν Θησέα, καὶ ὡς νὰ ρίπτηται εἰς τὰς πατρικὰς του ἀγκαλὰς, ἀνακραζέη « Ἀβου, πάτερ μου, καὶ κατόρθωσον δέμας » ἤτοι « Πιάσέ με, πάτερ μου, καὶ ἀνασῆκώσέ μου τὸ σῶμα » καὶ τὸ προτελευταῖον ἐκεῖνο· « ὦ χαῖρε καὶ σὺ, χαῖρε πολλὰ μοι, πάτερ » καὶ τὸ πανύστατον ἐκεῖνο « ὄλωλα γάρ, πάτερ· κρύψον δέ μου πρόσωπον ἐς τάχος πέπλοις. » Ὅταν τῶν λόγων τούτων τὴν δύναμιν καὶ τὸ εὐγενὲς τῶν αἰσθημάτων καλῶς κατανοήσωμεν, ὧ φίλτατε ἀναγνώστα, τότε ἐφείλομεν καὶ δικαιούμεθα ὄντως νὰ καυχώμεθα ὅτι προγόνους ἔσχομεν τὸν Ἰππόλυτον καὶ τὸν Εὐριπίδην, οἵτινες οὕτως εἶχον εὐγενῆ τὴν ψυχὴν καὶ τὴν καρδίαν, ὡς εὖ μὲν νὰ ἴναι ἄξιος νὰ εἴπῃ, ὁ δὲ νὰ ἐπινοήσῃ καὶ νὰ ἐκφράσῃ τοιούτους μαργαρίτας εὐγενῶν αἰσθημάτων, προαπαύγασμα ὄντας, οὕτως εἰπεῖν, τῆς θείας ἐκείνης λάμπειας τοῦ ἀνεσπέρου φωτός, τοῦ τὸν σύμπαντα φωτίσαντός κόσμον, ὅταν ἐπὶ τοῦ Γολγοθᾶ οἱ θεοὶ ἐκεῖνοι ἤχησαν λόγοι « Πάτερ, ἄφες αὐτοῖς· οὐ γὰρ οἶδασι τί ποιῶσι. »

Καὶ, φίλτατέ μου ἀναγνώστα, διὰ νὰ εἴπω μετὰ τοῦ τῆς Γερμανίας Εὐριπίδου, τοῦ εὐαίσθητου ποιητοῦ Σχιλλέρου, εὐγενέστερον ἢ μῶν γένος ἀνθρώπων ἔζησάν ποτε ἐπὶ τῆς γῆς τῆς ἀρχαίας Ἑλλάδος· τὸ δὲ κλέος τῶν ἀνδρῶν ἐκείνων, καὶ ἂν ὅλος ὁ παρίστριος κόσμος ἐκ φθάνου τὸ ἀποσιωπήσῃ, θέλουσι τὸ ἀνακηρύττει μὲ μυρίας γλώσσας λίθοι, ἐκ τῶν σπλάγχων τῆς γῆς ἀνορυττόμενοι, λίθοι ὅμως, οἵτινες πολλάκις, ὁμολογητέον, πλειότερόν τι λέγουσιν, ἢ ἡμεῖς οἱ ὄντως λίθοι ὄντες ἔνιοι, καὶ ὡς λίθοι τῆς μητρὸς μας βαρυθλίβοντες τὰ στήθη.

Ἀλλ' ἤδη ἐπανερχόμεθα, ὅπως εἴπωμεν εἰσέτι ὀλίγα τινα περὶ τῶν προτερημάτων τῆς ἀνὰ χεῖρας τραγωδίας, ἧτις ἐπιγράφεται Ἰππόλυτος στεφανηφόρος ἐκ τῆς ἀρχῆς αὐτῆς, καθ' ἣν ὁ Ἰππόλυτος, φέρων ἀνὰ χεῖρας στέφανον, προσέρχεται, ἐπιστέψων δι' αὐτοῦ τὸ ἄγαλμα τῆς θεᾶς Ἀρτέμιδος, ἐπιστρέφων ἐκ τοῦ κυνηγίου μετὰ

τῶν θεραπόντων· καὶ πρὸς διάκρισιν ἀπὸ τῆς προτέρας τραγωδίας τοῦ Εὐριπίδου, ἧτις ἐπεγράφετο Ἰππόλυτος ὁ καλυπτόμενος, καὶ ἦτο ἡ πρώτη οὕτως εἰπεῖν ἐκδόσις, ἐν τῇ ὁποίᾳ παρίστατο ἡ Φαίδρα ἐκμυσθρευομένη μόνη τὸν ἔρωτά της εἰς τὸν ἐρώμενον, ὅς τις ἀκούων τοὺς ἀνοσίους λόγους ἐκάλυπτεν ὑπ' αἰσχύνῃς τὸ πρόσωπόν του. Τοιαύτην δὲ παρέστησε καὶ ὁ Γάλλος Βακίνας τὴν Φαίδραν του, ἀλλ' οἱ εὐαίσθητοι καὶ ἀριστοὶ γνώμονες τῶν κανόνων τοῦ ὠραίου σύγχρονοι τοῦ Εὐριπίδου Ἀθηναῖοι, οἱ παρευρεθέντες εἰς τὴν παράστασιν τῆς πρώτης ἐκείνης ἐκδόσεως οὕτως εἰπεῖν τῆς Εὐριπιδείου τραγωδίας, ἀπεδοκίμασαν ὡς φορτικὸν καὶ λίαν χυμαίζηλον τὸ τοιοῦτο, καὶ ὁ Εὐριπίδης, συνιδὼν τὸ σφάλμα, εἰς ὃ ὑπέπεσε, ἐπανόρθωσε τὸ λάθος του διὰ τῆς δευτέρας ταύτης πλείστας ὅσας τὰς μεταβολὰς καὶ μετασκευασίας λαβούσης τραγωδίας, ἧτις καὶ παρεσάθη τὸ πρῶτον ἐνώπιον τῶν ἀρίστων περὶ τὰ τοιαῦτα κριτῶν τῆς οἰκουμένης, εἰς τὸ ἐνδοξότερον τῶν θεάτρων τοῦ κόσμου, ὑπὸ τῶν ἀρίστων ἠθοποιῶν, ὅσοι ἔζησάν ποτε εἰς τὸν κόσμον, εἰς τὰς κλεινὰς Ἀθήνας, τὸ Δ' ἔτος τῆς ὀγδοηκοστῆς ἐβδόμης Ὀλυμπιάδος, τὸ 429 Π. Χ. ἔτος, τὸ ἔτος τοῦ θανάτου τοῦ κλεινοῦ οἰακοσκόπου τῆς τῶν Ἀθηναίων πολιτείας Περικλέους, καὶ τὸ διὰ τὸν θάνατον τοῦτον πένθος, λέγουσιν οἱ κριτικοὶ, ἠθέλησεν ὁ φίλος καὶ θαυμαστής τοῦ Περικλέους Εὐριπίδης νὰ ὑπανιχνῆθῇ διὰ τῶν τελευταίων στίχων, δι' ὧν Θησεὺς τε καὶ Χορὸς θρηνοῦσι τὴν τοῦ Ἰππολύτου στέρσιν. Ἐνίκησε δὲ ἐν τῇ παραστάσει ταύτῃ ὁ Εὐριπίδης δύο ἀνταγωνιστὰς του ποιητὰς τὸν Ἰοφῶντα καὶ Ἴωνα. Ἐν τῇ προτέρᾳ ἐκδόσει τῆς τραγωδίας του παρίσταντο καὶ ὁ Θησεὺς ἐπανερχόμενος, οὐχὶ ἐκ τοῦ Δελφικοῦ μαντείου ὡς θεωρῶς, ἀλλ' ἐκ τῆς εἰς τὸν Ἄδην καθόδου, ἣν εἶχεν ἐπιχειρήσει ὁμοῦ μὲ τὸν Πειρίθουον.

Ἐὰν ἤδη ἐξετάσωμεν τὸν τρόπον, καθ' ὃν ἐπραγματεύθη ὁ Εὐριπίδης τὴν ὑπόθεσιν τῆς τραγωδίας του, θαυμάζομεν πρῶτον καὶ κύριον τὴν μεγάλην ἀπλότητα καὶ ἀφέλειαν τοῦ σχεδίου του, συνηνωμένην μετὰ ἰσχυρᾶς δέσεως. Μία μόνη καὶ ἀπλῆ τηρεῖται ἡ πράξις δι' ὅλης τῆς τραγωδίας, βαίνουσα, οὕτως εἰπεῖν, ὀρμητικῶς καὶ ταχέως ἐπὶ μιᾶς καὶ τῆς αὐτῆς γραμμῆς, ἀνευ παρεμπιπτόντων κωλυμάτων, χωρὶς ἐπεισοδίων. « Τὸ δράμα, λέγει ὁ Βατταῖ, προβαίνει δραματοουργούμενον ἐν τῇ ἀνὰ χεῖρας τραγωδίᾳ δι' αἰτίων οἰκείων καὶ πραγματικῶν, προβιβάζεται διὰ φυσικῶν βαθμίδων, ἀναπτύσσεται καὶ ἀναπηδῶσιν ἐξ αὐτοῦ αἱ ἐντυπώσεις, οἱ σπινθῆρες, οἱ κεραυνοὶ, ἀναγκάως καὶ οὐχὶ πιθανῶς μόνον. Τὰ μέρη τοῦ ὅλου, ὁμογενῆ ὄντα, συμπλέκονται, τοποθετοῦνται, χωρὶς νὰ φανῇ τέχνη τις ἢ ἐπιτήδευσις, συναρμολογοῦσα καὶ καταναγκάζουσα αὐτὰ εἰς σύστασιν. Ὁ

θεατῆς οὐδένα αἰσθάνεται κόπον, οὐδὲν ἔχει νὰ πράξῃ ἀφ' ἑαυτοῦ, ἀρ-
καί μόνον νὰ βλέπῃ, νὰ ἀκούῃ, καὶ νὰ αἰσθάνεται. » Τοιαῦτα εἶναι
τὰ ἔργα τῶν ἀριστοτεχνῶν τῆς καλλιτεχνίας· τοιαῦτα τὰ ἀριστοτε-
χνήματα τῶν ὄντως μεγαλοφυῶν ἀνδρῶν· τοσοῦτον ἀφελῆ, τοσοῦτον
ἀπλά, τοσοῦτον ἀνεπιτήδευτα, καὶ συγχρόνως τοσοῦτον σεμνά, το-
σοῦτον λεπτοφυῆ, τοσοῦτον εὐγενῆ, τοσοῦτον θελκτικὰ καὶ ἐκμα-
γεύοντα. Ὅστις τὰ ἴδη ἢ τὰ ἀκούσῃ τὸ πρῶτον, νομίζει, ὅτι καὶ
αὐτὸς βραδίως δύναται νὰ ποιήσῃ παρόμοια. Ἄν ὅμως τὸ ἐπιχειρισθῇ,
εἶπε προσφεύσαστα καὶ ὁ Ὁράτιος, θὰ ἰδρῶσιν, θὰ ἰδρῶσιν ὁ τάλας
καὶ θὰ πεισθῇ, ὅτι τὸ τοιοῦτον κάρυον δὲν εἶναι διὰ τοὺς ὀδόντας
του. Εἰς τοὺς νεωτέρους ἡμᾶς, εἰς τοὺς θαυμάζοντας τὸν ῥομαντι-
σμόν, εἰς τοὺς θηλάσαντας, τὸ γάλα τῶν μυθιστορημάτων, εἰς τοὺς
συμπροπηλακισθέντας μετὰ τῶν θεραπευτικῶν, εἰς ἡμᾶς μόνον εἶναι
ἀκατάληπτος ἢ καλλονὴ καὶ ἀκατανόητος τὸ μεγαλεῖον τῆς σφάρα-
νος καὶ μὴ καλλωπιστρία Πηνελόπης, τῆς σεβασμίας δεσποίνης, τῆς
Ἀθηνᾶς, τῆς Ἀρτέμιδος, Ζωγράφος, ἀδέξιος, ἀμαθὴς καὶ ἀναίσθητος,
ζητεῖ νὰ καταπλήξῃ, νὰ θέλξῃ, δι' ἐπιχύσεως ἀφθόνων καὶ λίαν ἀ-
ποστιλβόντων χρωματισμῶν. Μουσικὸς, ἀγροϊκὸς καὶ ἄμουσος, ἀγω-
νίζεται νὰ ἐπιδείξῃ βροντώδη καὶ ὑψιφωνοτάτην φωνήν. Ἡ Φρόνη καὶ
τὸ σμῆνος τῶν ἑταίρων ἐνδύονται χρυσᾶ, ἀποστίλθοντα, προσκα-
λοῦντα τὰς ἀγέλας τῶν λατρευτῶν κοσμημάτων, καὶ χρώματα ἄλλ'
ἢ γυνὴ τοῦ Φωκίανος, αἱ Πηνελόπει καὶ αἱ Ἀσπασίαι, σεμνὸν καὶ
σώφρονα ἐνεδύθησαν ἀεῖποτε πέπλον Ἀθηνᾶς καὶ Ἀρτέμιδος.

Ἐκ τῆς αὐστηρᾶς ταύτης ἐνότητος τῆς πράξεως ἀποβρέει φυσικώ-
τατα καὶ τὸ ἰσχυρὸν ἐνδιαφέρον, δι' οὗ ὁ ἀκροατὴς ἔλκεται πάντοτε
πρὸς τὸ κυριεῦον πρόσωπον τῆς τραγωδίας, τὸν Ἰππόλυτον. Ὅσον καὶ
ἂν θέλγῃ ἡμᾶς, καὶ ἐπισύρῃ τὴν προσοχήν μας, κατ' ἀρχὰς τῆς τρα-
γωδίας, ἢ κατὰστασις τῆς Φαίδρας, τραθείσης ὑπὸ ἐνόχου ἔρωτος,
τὸν ὁποῖον τῇ ἐνέβαλεν ἡ Ἀφροδίτη, ὅσον καὶ ἂν ἐφελκῇ τὴν συμ-
πάθειάν μας ἢ πάλιν τῆς βασιλίσσης κατὰ μοίρας ἀφύκτου καὶ ἀκα-
ταμαχήτου, ἢ Φαίδρα τὴν δευτερεύουσαν μόνον κατέχει θέσιν, καὶ
ἅμα καταστῆ περιττὴ πρὸς τὴν πραγματοποίησιν τῶν σχεδίων τῆς
Κύπριδος, ἐκλείπει ἀπὸ τῆς σκηνῆς, καὶ τὴν διαδέχεται ὁ ἐχθρὸς τῆς,
τοῦ ὁποίου τὸν ὄλεθρον ἠθέλησεν ἢ τῶν πάντων κυρίαρχος, κατὰ
τὸν παρ' Εὐριπίδῃ χορὸν τῶν Τροϊζηνίων γυναικῶν, μήτηρ τοῦ Ἐ-
ρωτος.

Τὴν ἐναντίαν ὁδὸν, ἢ ὁ Εὐριπίδης, ἐβάδισε καὶ ὡς πρὸς τοῦτο ὁ
Γάλλος Ρακίνας, διότι καὶ οἱ ἀκροαταὶ του ἦσαν ἄλλοι παρὰ τοὺς
δαίμονιους ἐκείνους Ἀθηναίους, ὁ δὲ πολιτισμὸς τῶν Παρισίων δὲν
εἶναι ἀκραιφνὴς ὁ πολιτισμὸς τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων. Λυπούμεθα, ἂν

τινες ἡμῶν, ἐποτημένοι πρὸς πᾶν ὅ,τι Παρισιανόν, ἀναίσθητοι πρὸς
τὸ ἀκραιφνὲς καὶ ἀπλοῦν καὶ ἀφελὲς μεγαλεῖον τοῦ Ἑλληνικοῦ κάλ-
λους, ἀρέσκονται εἰς ποικιλόχρονον καλλονὴν, καὶ θαυμάζουσι ποιη-
τὴν, ὅστις ἠναγκάσθη, χάριν τῶν ἐκδεδιητημένων ἀκροατῶν του, νὰ
θυσιάσῃ τὸ ἀληθὲς μεγαλεῖον καὶ τὸ σφοδρὸν ἐνδιαφέρον τῆς Φαί-
δρας, πασχούσης ἐκ θείας ἐπιδράσεως, καὶ μέχρι τελευταίας ἀνα-
πνοῆς τῆς συναισθανομένης τὸ ἐγκληματικὸν καὶ ἔνοχον τοῦ πά-
θους τῆς, καὶ νὰ παραστήτῃ τὸν ἀγνὸν τῆς Ἀρτέμιδος λάτρην Ἰππό-
λυτον ἐρῶντα καὶ αὐτὸν ἄλλης παρὰ τὴν Φαίδραν, καὶ τοῦτο διότι
οἱ ἀκροαταὶ του, ἐκ τῶν οἰκείων, ὧς φαίνεται, κρίνοντες τὰ ἄλλο-
τρια, ποτὲ δὲν θὰ ἐπίστευον δυνατόν, ἄνευ τῆς βοηθείας ἐτέρου ἔρω-
τος, νὰ ἀντιστῇ ὁ Ἰππόλυτος εἰς τὰς ἐκμαυλίσεις καὶ τὰς κολακείας
τῆς ὑπηρετούσης εἰς τὸν ἀνόσιον ἔρωτα τῆς Φαίδρας τροφοῦ. Παρὰ
τῷ Ρακίνα δὲ πρὸς τοῦτοις ἅπαν τὸ ἐνδιαφέρον ἐφελκεί ἢ ἔνοχος
Φαίδρα, οὐχὶ ὁ ἀγνὸς Ἰππόλυτος. Τὸ δὲ πρᾶγμα τοῦτο, μονοουχὶ
κραυγάζον, χαρακτηρίζει ἄριστα τοὺς τε Γάλλους καὶ γαλλίζοντας,
καὶ τοὺς Ἕλληνας καὶ ἀκραιφνῶς ἑλληνίζοντας.

Ἄς ἀκούσωμεν δὲ ἤδη, πῶς κρίνουσι περὶ τούτων καὶ αὐτοὶ οἱ
τῶν Ἑλληνικῶν χαρίτων γευσάμενοι ἑλληνισταὶ Γάλλοι. Ἐν τῇ ἀ-
ναλύσει τῆς ἀνὰ χεῖρας τραγωδίας, τῇ προκειμένῃ τῆς ἐκδόσεως τῆς
βιβλιοθήκης τῶν Ἑλλήνων συγγραφέων, ἣν μελετῶσιν οἱ φοιτηταὶ
τῶν Γαλλικῶν γυμνασίων ἐν Παρισίοις, καὶ ἧτις ἐπέχουσα τὴν θέ-
σιν τῆς παρ' ἡμῖν Ἑλληνικῆς Χρησομαθείας τοῦ Κ. Ἀλεξάνδρου Ραγγα-
βῆ ἐκδίδεται παρὰ Hachette ὑπὸ συλλόγου καθηγητῶν καὶ ἑλλη-
νιστῶν, ἀναγινώσκωμεν τὰ ἐξῆς. Dans la pièce française Phèdre n'est
plus une femme grecque; et Hippolyte, devenu galant, amoureux et
politique, ne ressemble guère au jeune héros du siècle au milieu
duquel les noms et les événements nous transportent. Tout l'esprit
de la composition est changé. Si, pour juger l'oeuvre de Racine,
on se place exclusivement au point de vue du génie de la Grèce et
des mœurs des temps héroïques, on sera, sans doute, frappé de
l'alteration des caractères, du ton, des sentiments et des préoccupa-
tions qui reflètent partout l'image d'une société moderne. Ἦτοι. « Ἐν τῇ
Γαλλικῇ τραγωδίᾳ, ἢ Φαίδρα παύει τοῦ νὰ ἦναι Ἑλληνίς, ὁ δὲ Ἰππό-
λυτος, μεταβληθεὶς εἰς κομψόν, ἐρωτόληπτον, καὶ πολιτικίζοντα νεα-
νίσκον, οὐδὲν ἔχει κοινὸν πρὸς τὸν ἥρωα νεανίσκον τῆς ἐποχῆς, εἰς
ἣν μᾶς μεταθέτουσι τὰ ὀνόματα τῶν προσώπων καὶ τὰ ἐξιστορού-
μενα πράγματα. Σύμπασα ἢ ἔνοια τοῦ δράματος μεταλλάσσεται,
καὶ ἂν, ἐπιχειρῶν τις νὰ κρίνῃ τὸ ἔργον τοῦ Ρακίνα, ὀρμηθῇ ἀπὸ
μόνης τῆς ἀγνῆς ἀντιλήψεως τοῦ Ἑλληνικοῦ πνεύματος καὶ τῶν ἡ-

θῶν τῶν ἡρωϊκῶν χρόνων, βεβαίως θέλει ἐκπλαγῆ διὰ τὴν ἀλλοίω-
σιν τῶν χαρακτήρων, καὶ θέλει αἰσθανθῆ ὕφος, αἰσθήματα καὶ σκέ-
ψεις, κατοπτρίζοντα ἐν παντὶ τὴν εἰκόνα κοινωνίας τῶν καθ' ἡμᾶς
χρόνων. »

Ἄλλ' ὁ μὲν Γάλλος 'Ρακίνας δικαιολογεῖται ἴσως, ἂν τοῦτο
εἶναι δικαιολογία, διότι διὰ τὴν ἀρέσῃ εἰς τοὺς συγχρόνους ἑαυτοῦ
Γάλλους, ἀντὶ τὴν πλάσῃ ἄλλην τινὰ ἰδίαν τῆς τραγωδίας αὐτοῦ ὑπό-
θεσιν, παρεμόρφωσε τὰ ἑλληνικὰ πρόσωπα τῶν ἀρχαίων ἡρωϊκῶν
χρόνων εἰς προσωπομορφούς τῶν Παρισικῶν αἰθουσῶν, μὴ στέργων
τὴν στερομένην τῆς δόξης, ὅτι εἰσάγει κατὰ φαντασίαν καὶ εἰς τὸ Γαλ-
λικὸν θέατρον τὰ ἐξοχα ἐκεῖνα πρόσωπα τῆς ἀρχαίας Ἑλλάδος. Ὅστις
ὅμως Ἑλληνα ἤθελεν ἀρέσκεσθαι εἰς γελοιογραφίας καὶ παρωδίας τῶν
ἑλληνικῶν χαρακτήρων, μηδὲν συναισθανόμενος τὸ μεγαλεῖον τῶν
μεγάλων ἐκείνων ἑλληνικῶν πρωτοτύπων, εἰς αὐτοῦ τὰς φλέβας ἀμ-
φιβάλλομεν ἂν ῥέῃ αἷμα Ἑλληνικόν, καὶ δὲν πιστεύομεν ἂν ἐγέν-
νησεν Ἑλληνὶς μήτηρ.

ΕΥΡΥΠΙΔΟΥ ΙΠΠΟΥΛΤΟΣ.

ΤΑ ΤΟΥ ΔΡΑΜΑΤΟΣ ΠΡΟΣΩΠΑ.

- ΑΦΡΟΔΙΤΗ.
- ΙΠΠΟΥΛΤΟΣ.
- ΘΕΡΑΠΟΝΤΕΣ.
- ΧΟΡΟΣ γυναικῶν Τροϊζηνίων.
- ΦΑΙΔΡΑ.
- ΕΞΑΓΓΕΛΟΣ.
- ΘΗΣΕΥΣ.
- ΑΓΓΕΛΟΣ.
- ΑΡΤΕΜΙΣ.

ΑΦΡΟΔΙΤΗ.

Εἶμαι ἡ θεὰ τὴν ἴσπαν οἱ ἄνθρωποι ὀνομάζουσιν Ἀφροδίτην, θεὰ
ἰσχυρὰ καὶ περίφημος καὶ ἐπὶ γῆς καὶ ἐν τῷ οὐρανῷ. Ἀπὸ τοῦ
Εὐξείνου πόντου μέχρι τῶν ὀχθῶν τοῦ Ἀτλαντικοῦ ὠκεανοῦ ὅλοι οἱ
ἄνθρωποι, οἱ βλέποντες τοῦ ἡλίου τὸ φῶς, ὑπόκεινται εἰς τὸ ἐμὸν
κράτος, εἰς τοὺς ἐμοὺς νόμους. Ὅσοι σέβονται τὴν κυριαρχίαν μου, εὐ-
δαιμονοῦσι καὶ καθίστανται σεβαστοί· ἂν δέ τις ἐξ ἀλαζονείας τοὺς
ἐμοὺς περιφρονῆσιν νόμους, ἐμπίπτει εἰς δυστυχίαν καὶ γίνεται κακο-
δαίμων. Διότι καὶ οἱ θεοὶ ἐνασμενίζονται εἰς τὰς παρά τῶν ἀνθρώ-
πων προσφερομένας αὐτοῖς τιμὰς. Ὅ,τι δὲ λέγω, θέλω καὶ τὸ ἀποδείξει
ἔσσοι τάχος. Διότι ὁ υἱὸς τοῦ Θεσέως, τὸ γέννημα τῆς Ἀμαζόνος, ὁ
Ἰππόλυτος, ὁ τρῶφιμος καὶ μαθητὴς τοῦ συνετοῦ Πιθθέως, μόνος ἐξ
ἀπάντων τῶν πολιτῶν τῆς Τροϊζῆνος, ἀποτολμᾷ τὴν δυσχρῆσται
ὅτι εἶμαι ἡ τὰ μάλιστα κακοποιὸς θεὰ, ἀποστρεφόμενος τὸν ἔρωτα
καὶ ἀποφεύγων τὴν ὑπανδρείαν. Τιμᾷ δὲ τὴν ἀδελφὴν τοῦ Φοίβου,
τὴν Ἄρτεμιν, τὴν κόρην τοῦ Διὸς, καὶ τὴν νομίζει μεγίστην θεάν.
Ἡμέραν καὶ νύκτα περιπλανᾷται εἰς τὰ χλοερὰ δάση, κυνηγῶν μὲ
τὰς ταχύποδας κύνας τὰ ἄγρια θηρία, ἀξιούμενος τῆς συναναστρο-
φῆς τῆς θείας παρθένου καὶ μεγαλοφρονῶν διὰ τὴν ὑπεράνθρωπον

ταύτην τιμὴν. Καὶ δὲν ζηλοτυπῶ μὲν, οὐδὲ φθονῶ διὰ τὴν εὐτυχίαν του ταύτην· διότι τοῦτο οὐδὲν μὲ ἐνδιαφέρει. Ἀλλὰ διὰ τὰς πρὸς με περιφρονήσεις του, ἀπεφάσισα νὰ τὸν τιμωρήσω, τὸν Ἰππόλυτον, σήμερον, ὄσονούπω. Ἡ ἐκδίκησίς μου, ὡς προπαρασκευασθεῖσα πρὸ πολλοῦ, ἔσται ταχεῖα καὶ εὐκατόρθωτος. Διότι, ὅποταν ἀναχωρήσας ἀπὸ τὰ δώματα τοῦ Πιθέως ἦλθεν εἰς τὴν γῆν τοῦ Πανδίωνος, διὰ νὰ ἴδῃ τὴν σεβαστὴν πανήγυριν τῶν ἱερῶν μυστηρίων, καὶ ἰδοῦσα αὐτὸν ἐκεῖ ἢ εὐγενὲς σύζυγος τοῦ πατρὸς του Φαίδρα τὸν ἐρωτεύθη, ἐγὼ ἤναψα εἰς τὰ στήθη αὐτῆς τὴν δεινὴν τοῦ ἔρωτος φλόγα. Καὶ πρὶν μὲν νὰ ἔλθῃ μετὰ τοῦ συζύγου της ἐνταῦθα εἰς τὴν Τροϊζῆνα, ἀνήγειρε πρὸς τιμὴν μου ἐν Ἀθήναις, ἐπ' αὐτοῦ τοῦ βράχου τῆς Παλλάδος, εἰς μέρος ὑψηλὸν, ἀπὸ τοῦ ὁποῖου φαίνεται ἡ Τροϊζῆν, τὸν ναὸν τῆς Κύπριδος, ζητοῦσα παρηγορίαν διὰ τὴν ἀπουσίαν τοῦ ἐρωμένου, καὶ θέλουσα νὰ διαιωνίσῃ τὴν μνήμην τοῦ ἔρωτός της. Ἄφοῦ δὲ ὁ Θεσεὺς, ὑποκύψας εἰς τὸ ἐκ τοῦ φόνου τῶν συγγενῶν του Παλλαντιδῶν μίσημα, κατέλιπε τὴν γῆν τοῦ Κέκροπος, καὶ ἦλθε μετὰ τῆς συζύγου του ἐνταῦθα ὅπως ἐκτελέσῃ τὸν εἰς τὸν ὅποιον κατεδικάστη κανόνα τῆς ἐπὶ ἓν ἔτος ἐξορίας, ἢ δυστυχῆς Φαίδρα, τετραυματισμένη ἀπὸ τὰ βέλη τοῦ ἔρωτος, ἐν τρόμῳ καὶ στεναγμοῖς τυραννιᾶται, καὶ μαραινεται διαβιθρωσκομένη ὑπὸ τοῦ δεινοῦ πάθους της, τὸ ὅποιον τηρεῖ μυστικὸν ἀπὸ ὅλον τὸν κόσμον, καὶ οὐδεὶς ἐκ τῶν ὑπηρετῶν της γινώσκει τι περὶ αὐτοῦ. Ἄλλ' ὄχι! ὁ ἔρωτος της δὲν θὰ μείνῃ ἕως αὐτοῦ. Ὅθι δειξῶ τὸ πρᾶγμα τοῦτο εἰς τὸν Θεσεά, καὶ τὸ μυστήριον θέλει ἀποκαλυφθῆ. Ὁ ἄγριος οὗτος ἐχθρὸς τοῦ ὀνόματός μου θὰ πέσει θῦμα, ὑπὸ τὰς ἀράς τοῦ πατρὸς του, εἰς τὸν ὅποιον ὁ θεὸς τῆς θαλάσσης Ποσειδῶν ὑπεσχέθη νὰ ἐκτελέσῃ πᾶν ὅ,τι ἤθελε δεηθῆ παρ' αὐτοῦ μέχρι τῆς τρίτης εὐχῆς. Ἡ δὲ Φαίδρα, καὶ τοὶ διασώζουσα τὸ κλέος καὶ τὴν ὑπόληψίν της, ὀφείλει ὅμως νὰ ἀποθάνῃ. Χάριν αὐτῆς δὲν δύναμαι νὰ θυσιάσω τὸ νὰ λάβω τὴν προσήκουσαν ἐκδίκησιν, τιμωροῦσα κατ' ἀξίαν τοὺς ἐχθροὺς μου. Ἄλλ' ἰδοὺ βλέπω τὸν υἱὸν τοῦ Θεσεῶς, τὸν Ἰππόλυτον, προσερχόμενον ὅπως ἀναπαυθῆ ἀπὸ τῶν κόπων τοῦ κυνηγίου· ἀπέρχομαι. Τὸν ἀκολουθοῦσι κατόπιν σμήνος θεραπόντων, συνοδευόντων αὐτὸν καὶ συμπυλόντων ὕμνους εἰς τιμὴν τῆς θεᾶς Ἀρτέμιδος, καὶ δὲν ἤξεύρει ὅτι τὸν περιμένουσιν ἀνοικταὶ αἱ πύλαι τοῦ Ἄδου, καὶ ὅτι διὰ τελευταίαν ταύτην φορὰν βλέπει τὸ φῶς τοῦ ἡλίου τούτου.

ἸΠΠΟΛΥΤΟΣ.

Ἐλθετε κατόπιν μου, ἀκολουθεῖτέ με, ὕμνουντες τὴν θυγατέρα τοῦ Διός, τὴν οὐρανίαν θεᾶν Ἄρτεμιν, ὑπὸ τὴν προστασίαν τῆς ὁποίας τασσόμεθα.

ΘΕΡΑΠΟΝΤΕΣ.

Θεᾶ, θεᾶ σεβασμία, σεμνὸν καὶ ἐνδοξον τέκνον τοῦ Διός, χαῖρε, ὦ χαῖρε, θυγατερ τοῦ Διός καὶ τῆς Ἀητοῦς Ἄρτεμι, ἡ ὑπερέχουσα κάλλει μεταξὺ τῶν παρθένων, ἡ ἔχουσα τὸν θρόνον σου εἰς τὸν μέγαν οὐρανόν, εἰς τὰ ὑπερένδοξα δώματα τοῦ ἀθανάτου πατρὸς σου, εἰς τὰ ὀλόχουσα ἀνάκτορα τοῦ Διός. Χαῖρέ μοι, ὦ χαῖρε ἡ ὑπερέχουσα κάλλει, ἡ ὠραιότατη τῶν ἐν οὐρανοῖς παρθένων, Ἄρτεμι.

ἸΠΠΟΛΥΤΟΣ.

Εἰς τοὺς πόδας τοῦ σοῦ θρόνου, ὦ δέσποινά μου, καταθέτω τὸν σέφανον τοῦτον, τὸν ὁποῖον αἱ χεῖρές μου ἐπλεξαν πρὸς λατρίαν σου, δρέψασαι ἀπὸ ἀγνόν καὶ παρθενικὸν λειμῶνα, ὅπου οὔτε ποιμὴν ποτε ὠδήγησε τὰ ποιμνιά του, οὔτε ὁ σίδηρος τὸν ἐμίανε, μόνη δὲ ἡ μέλισσα τοῦ ἔαρος περιπίπταται, ἀσπαζομένη τὰ παρθενικά του ἀνθη. Ἡ Αἰδὸς περιφρουρεῖ τὸν λειμῶνα τοῦτον, τρέφουσα καὶ ποτίζουσα αὐτὸν διὰ δροσερῶν ναμάτων, ἀγνῶν, διαυγῶν καὶ παρθενικῶν, κῆπον καὶ ἐντρίφημα ἐκείνων, εἰς ὅσους ἡ σωφροσύνη δὲν εἶναι ἐπίσκατον καὶ διδάκτον κτήμα, ἀλλ' ἔγκειται ἐν τῇ φύσει αὐτῶν τὸ νὰ ὦσι σώφρονες ἐν παντί καὶ πάντοτε. Οὗτοι μόνον ἀπολαύουσι τοῦ προνομίου τοῦ νὰ συλλέγῃσι τὰ ἀνθη τοῦ λειμῶνος τούτου, προνομίου, τοῦ ὁποῖου οὐδέ ποτε ἀξιοῦνται οἱ κακοί. Ἄλλ' ὦ φίλη δέσποινα, δέξαι ὡς στέμμα, περὶ τὴν χρυσόξανθόν σου κόμην, τὸν στέφανον τοῦτον, τὸν ὁποῖον σοὶ προσφέρουσιν αἱ εὐσεβεῖς χεῖρές μου. Διότι μόνος ἐγὼ μεταξὺ τῶν βροτῶν ἀπολαύω τῆς μεγίστης ταύτης τιμῆς, τοῦ νὰ ζῶ πλησίον σου καὶ νὰ συνδιαλέγωμαι μετὰ σοῦ, ἀκούων τῆς σῆς φωνῆς, εἰ καὶ μὴ ἀξιούμενος νὰ ἴδω τὸ πρόσωπόν σου. Εὐδόκησον, ὦ θεᾶ, νὰ διαμείνω μέχρι θανάτου οἷος ἔζησα μέχρι τοῦδε.

Θερ. Αὐθέντα, (διότι τὸ ὄνομα δέσποτα ἀρμόζει μόνον εἰς τοὺς θεοὺς), ἄρα γε θὰ παραδεχθῆς ἀγαθὴν τινα συμβουλὴν παρ' ἐμοῦ;

Ἰππ. Βεβαιότατα· ἄλλως θὰ ἤμην ἀσύνετος.

Θερ. Γνωρίζεις ἄρα τίνα ἔχουσι νόμον οἱ θνητοί;

Ἰππ. Ὄχι, ἀλλὰ πρὸς τί ἢ ἐρώτησις αὕτη;

Θερ. Νὰ ἀποστρέφονται τὴν ἀλαζονίαν καὶ τὸ δυσαρρεστῆν τοὺς ἄλλους.

Ἰππ. Ὀρθότατα. Διότι πῶς εἶναι δυνατὸν νὰ μὴ μισῆται ὁ ἀλαζών;

Θερ. Ὁ δὲ εὐπροσῆγορος ἄνθρωπος ἀγαπᾶται;

Ἰππ. Μάλιστα, καὶ δι' ὀλίγον κόπον ἀνταμείβεται πλουσιοπαρόχως.

Θερ. Ἄρα γε καὶ εἰς τοὺς θεοὺς νὰ συμβαίνει τὸ αὐτό;

Ἰππ. Βέβαια, ἀφοῦ οἱ ἄνθρωποι ἐλάβομεν τοὺς νόμους παρὰ τῶν θεῶν.

Θερ. Διὰ τί λοιπὸν σὺ δὲν προσεύχουσαι πρὸς θεὰν σεβαστήν;

Ἰππ. Ποίαν; πρόσζεε ὁμῶς, μὴ εἴπῃς ἀνόητον λόγον.

Θερ. Ταύτην, τῆς ὁποίας τὸ ἄγαλμα ἀνίδρυται πρὸ τῶν πυλῶν τῆς οἰκίας σου, τὴν Ἀφροδίτην.

Ἰππ. Τὴν λατρεύω μακρόθεν, διαμένων ἀγνός.

Θερ. Καὶ ὁμῶς εἶναι θεὰ ἰσχυρὰ καὶ ὀνομαστὴ παρὰ τοῖς ἀνθρώποις.

Ἰππ. Ὁ καθείς ἔχει τοὺς κατὰ προτίμησιν θεοὺς του καὶ φίλους.

Θερ. Εὐτυχῆς ὅστις ἔχει τοσοῦτον μόνον νοῦν, ὅσος τῷ χρησιμεύει.

Ἰππ. Δὲν μὲ ἀρέσκει θεὸς τιμώμενος εἰς τὰ σκόπη τῆς νυκτός.

Θερ. Πρέπει, τέκνον, νὰ τιμῶμεν, ὡς εἶναι ὠρισμένον, τοὺς θεοὺς.

Ἰππ. Ἀπέλθετε, ὀπαδοὶ μου, καὶ εἰσελθόντες εἰς τὴν οἰκίαν ἐτοιμάσατε τὸ γεῦμα. Ἐπιστρέφων τις ἐκ τοῦ κυνηγίου ἀγαπᾷ νὰ ἔχη πλήρη τράπεζαν. Νὰ περιποιηθῶσι δὲ προσκόντως καὶ τοὺς ἵππους, διὰ νὰ τοὺς ζεῦξω μετὰ τὸ φαγητὸν εἰς τὰς ἀμάξας, καὶ νὰ ἐκτελέσω τὰ κατάλληλα καὶ ἀρεστά μοι γυμνάσματα. Ὅσον δὲ διὰ τὴν Ἀφροδίτην σου, ἀδιαφορῶ· εὐρίσκονται πολλοὶ ἄλλοι διὰ νὰ τὴν λατρεύωσι.

Θερ. Ἐγὼ ὁμῶς, ἐπειδὴ δὲν πρέπει νὰ μιμώμεθα τοὺς νέους, ἔχων τόσον μόνον νοῦν, ὅσος ἀρμόζει εἰς ὑπηρετήν, προσεύχομαι εἰς τὰ ἀγάλματά σου, δέσποινα Κύπρι. Συγχώρει δέ, ἂν ἄλλος τις ἔχων ἐκ τῆς νεότητός του σφοδρὰ καὶ παράτολμα σπλάγγνα ἐκφράζεται μὲ ἀκαίριαν. Μὴ δώσης μηδεμίαν προσοχὴν εἰς τοὺς λόγους τούτους· διότι οἱ θεοὶ πρέπει νὰ ᾧσι σοφώτεροι παρὰ τοὺς ἀνθρώπους.

ΧΟΡΟΣ.

Ἰπάρχει, λέγουσιν, ἀπότομός τις βράχος, ἐξ οὗ ἀναβρῦει διαυγὲς ὕδωρ, ἀποτελοῦν ἄφθονον ρεῦμα, ὥστε ἀπ' αὐτοῦ ἀντλοῦσιν ὕδωρ διὰ τῶν λαγῶνων. Ἐκεῖ, φίλη τις ἐμοῦ ἐπλυνε τὰ λαμπρά της ὑφάσματα εἰς τὸ ποτάμιον ὕδωρ, τὰ ὁποῖα ἄπλονεν ἐπειτα ἐπὶ τῶν ῥάχων τοῦ βράχου διὰ νὰ τὰ λευκαῖνῃ ὁ λαμπρὸς ἥλιος. Ἐκείθεν ἔλαβον τὴν πρώτην εἰδησιν περὶ τοῦ πάθους, τὸ ὁποῖον βασανίζει τὴν δέσποινά μου, καὶ κρατεῖ αὐτὴν κλινῆρη καὶ πάσχουσαν, κεκαλυμμένην μὲ λεπτὸν ὑφασμα τὴν ξανθόμαλλόν της κεφαλὴν. Εἶναι δέ, ὡς ἀκούω, τρίτη ἡμέρα σήμερον, ἀφότου μὴ θέλουσα νὰ βάλῃ εἰς τὸ στόμα της οὐδὲ τὸ ἐλάχιστον τῶν ὄρων τῆς Δήμητρος, ἐπιθυμεῖ νὰ ἀποθάνῃ ἐλεεινῶς ὑπ' ἀτροφίας, τηροῦσα μυστικὸν τὸ καταμαστίζον αὐτὴν πάθος.

Διότι, ᾧ βασιλίσσά μου, σὲ καταδιώκει θεότης τις, ἢ ὁ Πάν, ἢ ἡ Ἐκάτη, ἢ οἱ σεμνοὶ Κορύβαντες, ἢ ἡ εἰς τὰ ὄρη περιπλανωμένη Κυβέλη. Ἴσως δὲ παρημέλησας καὶ τι εἶναι πρὸς τὴν κυνηγὸν Ἄρτεμιν

εὐσεβῶν καθηκόντων, μὴ θύσασα πρὸς τιμὴν αὐτῆς τοὺς νενομισμένους πλακοῦντας, ἧτις ἐν τῇ πατρίδι σου Κρήτι λατρεύεται ὑπὸ τὸ ὄνομα Δίκτυνα, καὶ ἡ δύναμις αὐτῆς ἐπενεργεῖ καὶ πέραν τῶν θαλασσῶν ἐπὶ τὰς ἡπείρους, ἐπιπλέουσα διὰ τῶν ὑγρῶν κυματισμῶν τοῦ θαλασσίου πελάγους.

Ἢ μήπως ὁ εὐγενὴς σύζυγός σου, ὁ ἐνδοξὸς ἀρχηγὸς τῆς γενεᾶς τῶν Ἐρεχθιδῶν, ἐκμαυλισθεὶς ἀπὸ ἐνοχον ἔρωτα πρὸς ἄλλην τινα, ταράττει διὰ κρυφίας κλίνης τὴν οἰκιακὴν σου εὐδαιμονίαν; Ἢ μήπως ναύτης τις ἐκπλεύσας ἀπὸ τῆς Κρήτης κατέπλευσεν εἰς τὸν φιλόξενον λιμένα μας, φέρων λυπηρὰν τινα εἰδησιν εἰς τὴν βασιλίσσάν μας, καὶ ἡ ἐκ ταύτης λύπη, τρώσασα τὴν καρδίαν αὐτῆς, τὴν ἐβρίψεν εἰς τὴν κλινὴν τοῦ ἄλγους;

Ἀλλὰ καὶ ἡ δύσροπος ἰδιοσυγκρασία τοῦ γυναικείου φύλου ἐπιφέρει ἀλγεινὴν ἀμηχανίαν ὠδίνων καὶ ἀτόπων ἐπιθυμιῶν. Ἡσθάνθη καὶ ἐγὼ ὀξυτάτους τῆς κυοφορίας καὶ τοῦ τοκετοῦ τοὺς πόνους· ἐπεκαλούμην δὲ εἰς βοήθειάν μου τὴν ἔφορον τῆς λοχείας οὐρανίαν θεὰν, τὴν Ἄρτεμιν, τῆς ὁποίας φροντίς καὶ τέρψις εἶναι τόξα καὶ βέλη· καὶ διὰ τῆς τῶν θεῶν βοήθειας, μεγάλη της ἡ δόξα, αἰετοτε μοῦ παρίσεται βοηθὸς καὶ ἀντιλήπτρια.

Ἀλλ' ἰδοὺ ἡ γηραιὰ τροφὸς, φέρουσα τὴν Φαίδραν εἰς τὰ πρόθυρα τῶν ἀνακτόρων· φοβερὸν δὲ κατπεφείας νέφος συγκεντροῦμενον ἐπαιωρεῖται ἐπὶ τῶν ὄφρων της. Τί τρέχει ἐπιθυμεῖ νὰ μάθῃ ἡ ψυχὴ μου. Τί ἄρα γὰρ ἐμάρανε καὶ παρήλλαξε τόσον τὸ χρῶμα καὶ τὸ σῶμα τῆς βασιλίσσης;

Τρ. Ἢ δεῖνὰ πάθη τῶν θνητῶν καὶ φρικταὶ νόσοι. Δὲν ἤξεύρω, κόρη μου, οὔτε τί νὰ κάμω, οὔτε τί νὰ μὴ κάμω. Ἰδοὺ! τὸ λαμπρὸν σου πῶς καὶ ὁ καθαρὸς ἀήρ, τὰ ὁποῖα ἐπόθεις. Ἰδοὺ τὴν βαρυστένακτόν σου κλινὴν ἐφέραμεν ἐνταῦθα εἰς τὰ πρόθυρα τῶν ἀνακτόρων· διότι δὲν ἔπαυες νὰ ζητῆς νὰ σὲ φέρωμεν ἐδῶ· καὶ ὁμῶς δὲν θὰ ἀργήσεις νὰ ἀπαιτῆς πάλιν νὰ σὲ μεταφέρωμεν εἰς τοὺς θαλάμους σου. Διότι εὐθύς μεταβάλλεσαι, καὶ δὲν εὐχαριστεῖσαι εἰς τίποτε. Πᾶν ὅ,τι ἔχεις σὲ δυσαρεστεῖ, ποθεῖς δὲ πάντοτε ὅ,τι σοῦ λείπει. Ὅθεν εἶναι πολὺ δυσκολώτερον νὰ περιποιηταί τις τὸν νοσοῦντα, παρὰ νὰ νοσῇ αὐτός. Διότι τὸ κακὸν τοῦ νοσοῦντος εἶναι ἀπλοῦν, ἐνῶ ὁ ἐπιστατῶν νοσοῦντα καὶ λυπεῖται μὲ τὴν ψυχὴν του, καὶ κοπιάζει μὲ τὸ σῶμα. Λύπαι δὲ καὶ βάσανα εἶναι ἅπανα ἡ ζωὴ τοῦ ἀνθρώπου, καὶ οὐδέποτε δυνάμεθα νὰ ἀναπαυθῶμεν ἀπὸ τοὺς πόνους καὶ τὰς ταλαιπωρίας. Ἄν δὲ ὑπάρχῃ τι, τὸ ὁποῖον νὰ ἀξίξῃ περισσότερον τὴν ἀγάπην μας παρὰ τὴν ζωὴν ταύτην, τὸ καλύπτουσι μαῦρα καὶ σκο-

τεινὰ νέφην ἀμφιβολίας. Μωρὸς δὲ καὶ ἀσύνετος ἔρωσ μᾶς κυριεύσει πρὸς τὴν ἀποστίλθουσαν ταύτην ἐπὶ γῆς ὑπαρξίν, διότι δὲν ἐδοκίμασαμεν οὐδ' ἔσχουμεν ἀποδείξεις τοῦ μετὰ θάνατον βίου, πλανώμενοι εἰς τοὺς λαβυρίθους τῶν μύθων.

Φ. Στηρίζατέ μου τὸ σῶμα, ἀνορθώσατέ μου τὴν κεφαλὴν. Αἰσθάνομαι τὰ μέλη μου κατακεκομμένα, ἀγαπηταί μου φίλοι! Ἰππρέτρια, πιάσατέ μου τὰς χεῖρας, τοὺς βραχίονάς μου, τοὺς ἄλλοτε τοσοῦτον ὠραίους. Ὡ μὲ βαρύνει τὸ κεφαλόδεμά μου, ἄς λείψῃ ἡ κόμη μου ἄς χυθῇ ἀκωλύτως ἐπὶ τοὺς ὤμους μου.

Τρ. Λάβε θάρσος, ὦ τέκνον μου, καὶ μὴ βασανίζῃς μὲ τὰς συχνὰς σου περιστροφὰς τὸ ἄθλιόν σου σῶμα. Ἡ νόσος θέλει σοῦ εἰσθαι μᾶλλον ὑποφερτὴ, ἢ ἡσυχάζῃς, καὶ τηρῆς τὴν γενναιότητα τῆς καρδίας σου. Τὰ βάσανα καὶ οἱ πόνοι εἶναι διὰ τοὺς ἀνθρώπους.

Φ. Αἰεὶ! Νὰ ἔμποροῦσα νὰ βροφῆσω δροσερὸν ὕδωρ ἀπὸ καθαρὰν κρήνην διαυγῶν ὑδάτων· νὰ ἀναπαυθῶ ὑπὸ τὰς αἰγείρους· νὰ πлагιάσω εἰς χλοερὸν καὶ κατάσκιον λειμῶνα!

Τρ. Κόρη μου, τί λόγοι εἶναι αὐτοί; ἄρμύζει νὰ λέγῃς ταῦτα δημοσίᾳ, ἐκβάλλουσα ἀπὸ τοῦ στόματός σου φράσεις, τὰς ὁποίας τῆς νόσου σου μόνον ἡ μανία σοὶ ἐμπνέει;

Φ. Ὡ φέρετέ με εἰς τὸ ὄρος· θὰ ὑπάγω εἰς τὸ δάσος, καὶ ὑπὸ τὴν σκιάν τῶν πευκῶν, ὅπου τρέχουσι κατόπιν τῶν θηρίων διψῶσαι αἶμα αἰ κυνηγετικάι κύνες, καὶ θὰ ὀρμήσω ἐν τῷ μέσῳ τῶν ποικιλοχρῶν ἐλάφων. Νεὶ μὰ τοὺς θεοὺς, μὲ κατατῆκει ὁ πόθος νὰ ἐνθαβρύνω μὲ τὰς παρορμητικὰς μου φωνὰς τὰς δρομοχαρεῖς κυνηγετικάς κύνες, καὶ κρατοῦσα εἰς τὰς χεῖράς μου τὸ ὀξυτόμον δόρυ, νὰ βίψω τὸ Θεσσαλικὸν ἀκόντιον τεινάζουσα αὐτὸ ἀπὸ πλησίον τῆς ξανθῆς μου κόμης.

Τρ. Διὰ τί, φιλότατη μου, βασανίζεσαι, βάλλουσα τοιαῦτα εἰς τὸν νοῦν σου; Πόθεν σοῦ ἦλθον εἰς τὸν νοῦν κυνηγετικάι ἰδέαι; Τίς δὲ ἀνάγκη νὰ τήκεσαι ὑπὸ τοῦ πόθου ναμάτων τῆς κρήνης; Μήπως δὲν ἔχομεν ἐδῶ αὐτὴν τὴν δροσερὰν βράχιν τοῦ τερπνοῦ λόφου, ἐφ' οὗ κείνται τὰ ἀνάκτορα, ἀναβρῦουσαν διαυγέστατον ψυχρὸν ὕδωρ, διὰ νὰ πίῃς καὶ δροσισθῆς;

Φ. Ὡ θεὰ τῆς παραθαλασσίου Λίμνης, Ἄρτεμι, ἔφορε τῶν πολυχρότων γυμνασίων τῶν ἵππων, ἄς ἤμην ἐν τῷ μέσῳ τοῦ σταδίου σου, δαμάζουσα ἀτιθάσσους σφριγῶντας πάλους τῆς Ἐνετίας.

Τρ. Ὅποιον πάλιν παράφορον ἐξεφώνησας λόγον; Πρὸ μιᾶς στιγμῆς, φλεγόμενη ἀπὸ πόθον τοῦ κυνηγίου, ἐπέτας εἰς τὸ ὄρος, καὶ τώρα πάλιν σὲ ἐκυρίευσεν ὁ ἔρωσ τοῦ νὰ δαμάζῃς ἀτιθάσσους πάλους τῆς Ἐνετίας ἐπὶ τῶν ἄμμῶν τῆς παραλίας. Ὅντως μεγάλη ἀπαιτεῖται

μαντικὴ τέχνη, διὰ νὰ ἀνακαλύψῃ τις, τίς ἄρα τῶν θεῶν σοῦ ἀναστατόνει καὶ σοῦ διαστρέφει τὰς φρένας, ὦ τέκνον!

Φ. Ὡ δυστυχῆς ἐγὼ, τί ἐπραξῆ; Ποῦ μὲ κατήνησεν ἡ παραφορὰ τοῦ πάθους μου; τί ἔγεινεν ὁ νοῦς μου; ἔχασα τὸ λογικόν μου· σκληρὰ καταδρομὴ θεοθεν μοῦ ἐσκότισε τὰς φρένας· φεῦ, φεῦ, ἡ δυστυχῆς! Ἀγαπητῆ μου τροφός, σκέπασέ μου πάλιν τὴν κεφαλὴν. Ἐντρέπομαι δι' ὅσα εἶπον. Κρύψε με· τρέχουν τὰ δάκρυα τῶν ὀφθαλμῶν μου, καὶ βλέπω ἐμπρός μου τὴν αἰσχύνην μου. Διότι πληγόνει τὰ σπλάγγχνα τὸ ἐξυπνίσαν λογικόν, καὶ εἶναι μὲν κακὸν ἡ μανία, ἀλλὰ τὸ χεῖριστον εἶναι ὅταν τις αἰσθάνηται τὸν ὀλεθρὸν του.

Τρ. Ἰδοὺ σὲ σκεπάζω· ἀλλὰ πότε ἄχ θὰ σκεπάσει καὶ ὁ θάνατος τὸ ταλαίπωρόν μου σῶμα; Ὅταν ζήσῃ τις πολὺ, μανθάνει πολλά. Λοιπὸν ἔπρεπεν οἱ ἄνθρωποι νὰ τηρῶσι περιωρισμένας φιλίας πρὸς ἀλλήλους, καὶ νὰ μὴ τὰς ἀφήνωσι νὰ ριζόνωσιν εἰς τὰ φύλλα τῆς καρδίας· οἱ δεσμοὶ τῆς ἀγάπης ἔπρεπε νὰ ἦναι εἰς τὴν ἐξουσίαν μας, νὰ τοὺς συσφίγγωμεν ἢ καὶ νὰ τοὺς χαλαρώνωμεν. Διότι δυσβάστακτον καὶ χαλεπὸν εἶναι τὸ φορτίον, ψυχὴ μία νὰ τυραννῆται καὶ νὰ κατατῆχεται διὰ δύο, ὅπως ἐγὼ τώρα πάσχω ἀνέκφραστα, θλιβομένη δι' αὐτὴν. Ἐχουσι δίκαιον οἱ λέγοντες, ὅτι τὸ ὑπὲρ τὸ μέτρον θλίψιν μᾶλλον γενεᾶ παρά τέρψιν, καὶ εἶναι ὀλεθρὸς τῆς ὑγιείας. Ἄρα ἡ ὑπερβολὴ εἶναι κακὸν, φρόνιμον δὲ τὸ μηδὲν ἄγαν, ὡς λέγουσι καὶ οἱ σοφοί.

X. Γηραιὰ καὶ πιστὴ τροφός τῆς βασιλίσσης Φαίδρας, βλέπομεν τὴν ἀθλίαν ταύτην κατάστασίν τῆς· μὴ γινώσκουσαι ὅμως τί πάσχει, ἐπιθυμοῦμεν νὰ ἐρωτήσωμεν καὶ νὰ μάθωμεν παρὰ σοῦ τὸ νόσημα τῆς βασιλίσσης.

Τρ. Πολλάκις τὴν ἠρώτησα, ἀλλ' εἰς μάτην· ἐπιμένει νὰ τὸ κρατῇ μυστικόν.

X. Δὲν ἠδυνήθης νὰ ἐννοήσης κἄν πόθεν ἔλαβεν ἀρχὴν τὸ πάθος τῆς;

Τρ. Οὔτε τοῦτο. Τὸ πᾶν μοὶ εἶναι μυστήριον.

X. Πόσον ἀδυνατίσει καὶ ἔλυώσεν!

Τρ. Καὶ πῶς νὰ μὴ ἀδυνατίσῃ, ἀφοῦ ἔχει τρεῖς ἡμέρας ὅπου δὲν ἔβαλε τίποτε εἰς τὸ στόμα τῆς;

X. Καὶ διὰ τί τοῦτο; ὡς ἐκ τῆς νόσου τῆς, ἢ ἐπιθυμοῦσα νὰ ἀποθάνῃ;

Τρ. Νὰ ἀποθάνῃ. Δὲν θέλει νὰ βάλῃ τι εἰς τὸ στόμα τῆς, διότι μισεὶ τὴν ζωὴν.

X. Πολὺ πρᾶγμα· καὶ πῶς δὲν τὴν βιάζει ὁ σύζυγός τῆς;

Τρ. Ἀλλ' αὐτὴ κρύπτει τὸ πάθος τῆς, καὶ δὲν μαρτυρεῖ τὴν νόσον τῆς.

Χ. Ἄλλ' αὐτὸς δὲν ἔννοσῃ, βλέπων τὸ πρόσωπόν της;

Τρ. Λαίπει, ὡς γνωρίζεις. Ἀκόμη δὲν ἐπέστρεψεν ἐκ τῆς ἀποδημίας του.

Χ. Ἀλλὰ σὺ δὲν τὴν βιάζεις, προσπαθοῦσα νὰ μάθης τὴν νόσον της καὶ τὴν ταραχὴν τῶν φρενῶν της;

Τρ. Ὅλα τὰ ἐδοκίμασα, ἀλλ' εἰς μάτην. Καὶ ὅμως δὲν θέλω λείψει καταβάλλουσα καὶ ἤδη τὴν πᾶσαν προθυμίαν καὶ προσπάθειάν μου, διὰ νὰ ἔχω καὶ σὲ αὐτόπτην μάρτυρα ὅποια εἶμαι εἰς τὰς δυστυχίας τῶν δεσποτῶν μου. Ἄκουσον, φιλάττη μου, ἄς λησμονήσωμεν, σὺ τε καὶ ἐγὼ ὅσα εἶπομεν πρότερον ἤδη δὲ, καὶ σὺ ἐπανάλαβε τὴν πρότεράν σου γλυκύτητα, ρίψασα τὴν κατήφειαν ἀπὸ τὴν ὄφρυν σου καὶ μεταβαλοῦσα τὴν ὁδὸν τῆς γνώμης σου, καὶ ἐγὼ, ἐὰν πρότερον σὲ ἐπείκρανά τι, παροξυνθεῖσα ὑπὸ τοῦ παραδείγματός σου, ἰδοὺ ἤδη μετανουοῦσα θέλω σοῦ λαλήσει φρονιμωτέρους λόγους. Καὶ ἐὰν μὲν τὸ νόσημά σου ἦναι ἐκ τῶν ἀπαιτούντων μυστικότητα, ἰδοὺ αἱ γυναῖκες αὐταὶ πρόθυμοι καὶ ἐπιτήδειοι πρὸς ἀνακούφισίν σου. Ἄν δὲ τὸ δυστύχημά σου ἦναι ἐξ ἐκείνων, τὰ ὅποια δύνανται νὰ γείνωσι γνωστὰ εἰς ἄνδρας, εἶπε, διὰ νὰ προκαλέσωμεν ἰατρούς. Λοιπὸν τί σιωπᾶς; Δὲν ἔπρεπε νὰ σιωπᾶς, τέκνον μου, ἀλλ' ἡ ἐπίπληξέ με ἂν ὁμιλῶ ἄτοπα, ἢ πράξον ὡς λέγω, ἀφοῦ οἱ λόγοι μου εἶναι ὀρθοί. Ὡς ὁμιλήσον! ἰδέ με! ὦ δυστυχὴς ἐγὼ! Ὡς γυναῖκες, εἰς μάτην ὄλοι μου οἱ κόποι, οὐδὲν κατώρθωσα· εἴμεθα ὅπου καὶ πρότερον· διότι, ὅπως πρότερον οἱ λόγοι μου δὲν τὴν συνεκίνουν, οὕτω καὶ τώρα δὲν θέλει νὰ ἀκούσῃ. Ἀλλ' ἤξευρε καλῶς, (θὰ σοῦ τὸ εἶπω καὶ ἐὰν ἀγριεύσῃς πλειότερον καὶ ἀπὸ τὴν ἀσπλαγχνον θάλασσαν), ὅτι θνήσκουσα προδίδεις καὶ θυσιάζεις τὰ ἀθῶά σου τέκνα, τὰ ὅποια θὰ ἀποβληθῶσιν ἀπὸ τὴν πατρικὴν τῶν οἰκίαν, μὰ τὴν βασιλίτισσαν, τὴν ὑπερήφανον καὶ ἄριστα ἰππεύουσαν Ἀμαζόνα, ἣτις ἐγέννησε δεσποτὴν. ἐπάνω εἰς τὰ τέκνα σου νόθον, ἀλλ' ἔχοντα ὑπερηφάνειαν, ὡς νὰ ἦτο γνήσιος υἱός. Τὸν γνωρίζεις καλῶς, τὸν Ἰππόλυτον.

Φ. Οἱ μοι.

Τρ. Αἰσθάνεσαι τὴν πικρίαν τῶν λόγων τούτων;

Φ. Μὲ ἐφόνευσας, τροφὲ μου! Δι' ἀγάπην τῶν θεῶν, παρακαλῶ σε, τὸ ὄνομα τοῦτο, τὸ ὄνομα τοῦτο, μὴ μοῦ τὸ ἀναφέρῃς ἄλλοτε.

Τρ. Βλέπεις; Αἱ φρένες σου εἶναι εἰς τὸν τόπον. Καὶ ὅμως καὶ τοι σώας ἔχουσα τὰς φρένας, δὲν θέλεις νὰ κάμῃς εὐτυχῆ τὰ παιδιά σου καὶ νὰ σώσῃς τὴν ζωὴν σου.

Φ. Τὰ ἀγαπῶ τὰ τέκνα μου· ἀλλαχόθεν ὀρμάται ἡ καταπνίγουσά με τρικυμία.

Τρ. Μήπως, κόρη μου, μίασμά τι αἵματος ἐμδλυε τὰς χεῖράς σου;

Φ. Καθαραὶ εἰσιν αἱ χεῖρές μου· τὸ μίασμα εἶναι εἰς τὰς φρένας.

Τρ. Μήπως ἀπὸ ἐξωτερικὴν τινα ἐπήρειαν ἐχθροῦ τινος;

Φ. Ἀπὸ φίλον ἦλθεν ὁ ὀλεθρὸς μου, χωρὶς νὰ θέλω, χωρὶς νὰ θέλῃ.

Τρ. Ὁ Θεσεὺς σοῦ ἔσφαλέ τι;

Φ. Εὐτυχὴς, ἂν, ὅπως αὐτὸς, καὶ ἐγὼ δὲν τοῦ σφάλω ποτέ!

Τρ. Λοιπὸν ποῖον νὰ ἦναι τὸ δεινόν, τὸ ὠθοῦν σε νὰ ζητῆς τὸν θάνατον;

Φ. Ἄφες με νὰ πάσχω, ἀφοῦ δὲν σὲ ἀποβλέπει. (*)

Τρ. Δὲν θὰ σὲ ἀφήσω ἐκτὸς ἂν σὺ μὲ ἀποβάλῃς.

Φ. Τί εἶναι αὐτὸ ὅπου κάμνεις; μὲ βιάζεις νὰ σοῦ εἶπω τὸ μυστικόν μου, μὴ παρηγοῦσα τὴν χεῖρά μου;

Τρ. Κανεὶς δὲν θὰ μὲ ἀποσπάσει καὶ ἀπὸ τὰ γόνατά σου.

Φ. Τὸν ὀλεθρόν σου ζητεῖς, ἀθλία, ἐπιθυμοῦσα νὰ μάθῃς τὴν θανατηφόρον μου συμφορὰν.

Τρ. Καὶ τίς χεῖρων ὀλεθρὸς δι' ἐμὲ παρὰ νὰ ἴδω τὸν θάνατόν σου;

Φ. Θὰ μοῦ ἐπιφέρει τὸν θάνατον. Ὅπερ ὅμως πράττω, μοῦ φέρει τιμὴν.

Τρ. Καὶ ἔπειτα μοῦ τὸ κρύπτεις, ἀφοῦ ὅ,τι σοῦ ζητῶ εἶναι τιμὴ σου;

Φ. Διότι ἀπὸ αἰσχρὸν προσπαθῶ νὰ ἐξάξω καλόν.

Τρ. Λοιπὸν θέλεις φανῆ τιμωτέρα, λέγουσά το.

Φ. Ἄπελθε, δι' ἀγάπην τῶν θεῶν, καὶ ἄφες τὴν δεξιάν μου.

Τρ. Ὡς ὄχι, ἀφοῦ δὲν μοῦ δίδεις τὸ δῶρον, τὸ ὅποιον ὄφειλες νὰ μοῦ δώσῃς.

Φ. Θὰ σοῦ τὸ δώσω δὲν δύναμαι νὰ ἀπωθήσω ἱκέτην οἶος σὺ.

Τρ. Λοιπὸν ἤδη πρέπει νὰ σιωπήσω· διότι ἀπὸ τοῦδε σὺ ὄφειλες νὰ λαλήσῃς.

Φ. Ὡς μήτηρ, ὦ δυστυχὴς, εἰς ὀποίου ἐρωτος ἐνέπεσες δίκτυα.

Τρ. Τὸν πρὸς τὸν ταύρον ἐρωτα ἐννοεῖς, τέκνον, ἢ τί θέλεις νὰ εἶπῃς μὲ τοῦτο;

Φ. Καὶ σὺ, ὦ δυστυχὴς αὐταδέλφη μου, σύζυγε τοῦ Διονύσου.

Τρ. Τέκνον, τί εἶναι αὐτὸ ὅπου κάμνεις; ἐξυβρίζεις τοὺς συγγενεῖς σου.

Φ. Καὶ τρίτη ἐγὼ ἀθλία ὅπου χάνομαι.

Τρ. Τρέμω· τί μέλλω νὰ ἀκούσω;

Φ. Εἶναι κληρονομία τὸ κακόν· ἡ δυστυχία μου δὲν εἶναι νέα.

Τρ. Ἐκ τῶν λόγων τούτων δὲν πληροφοροῦμαι τίποτε περισσοτέρον διὰ τὸ ἐρώτημά μου.

(*) Τί θέλεις νὰ μάθῃς τὸ σφάλμά μου, ἀφοῦ δὲν σὲ ἀποβλέπει;

Φ. Φεῦ. Νὰ ἦτο τρόπος νὰ μοῦ ἔλεγε τὸ στόμα σου ὅ,τι μὲ ἀναγκάζεις νὰ ἐκστομίσω.

Τρ. Δὲν εἶμαι μάντις, διὰ νὰ ἐνοήσω τὰ ἀφηνή.

Φ. Τί εἶναι ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον ὀνομαζοῦσιν οἱ ἄνθρωποι ἔρωτα;

Τρ. Γλυκυτότατον τι συγχρόνως, κόρη μου, καὶ πικρότατον ἐνταυτῶ.

Φ. Τὸ δεύτερον ἄρα ἦτο ἡ μοῖρά μου.

Τρ. Τί λέγεις; ἡράσθης, τέκνον μου, ἄνθρωπόν τινα;

Φ. Ὅποιος δὲ εἶναι αὐτὸς ὁ υἱὸς τῆς Ἀμαζόνας.

Τρ. Τὸν Ἰππόλυτον λέγεις;

Φ. Ὅ,τι ἤκουσες, τὸ εἶπε τὸ στόμα σου, ὅχι ἐγώ.

Τρ. Οἴμοι, τί ἀκούω, τέκνον μου; ἐχάθην! Γυναῖκες, ὅπερ ἤκουσα δὲν δύναμαι νὰ τὸ βραδάσω· δὲν ὑποφέρω πλέον νὰ ζῶ. Ἡμέρα ἀποτρόπαιος, ἀποτρόπαιον φῶς· δὲν θέλω, δὲν θέλω πλέον τὴν ζωὴν μου. Ἐλθε, θάνατε, λάβε τὸ σῶμά μου, ἀπάλλαξέ με ἀπὸ τὸ ἀφόρητον τοῦτο βάρος. Ἔχετε υγιείαν, πλέον δὲν ὑπάρχω, ἀφοῦ εἶδον τοὺς σώφρονας, καὶ μὲν ἐναντίον τῆς θελήσεώς των, ἀλλ' ὅμως ὑποκύψοντας εἰς ἐφύδριστον ἔρωτα. Ἡ Κύπρις λοιπὸν δὲν ἦτο θεὰ, ὡς τὴν ἐνόμιζον, ἀλλ' ἂν δύναται τις νὰ φαντασθῆ, ὃν ἀνώτερόν τι θεοῦ, ἀφοῦ ἠφάνισεν αὐτὴν καὶ ἐμὲ καὶ ὅλην τὴν οἰκογένειαν ταύτην.

ΧΟΡΟΣ.

ἤκουσας ὦ, ἤκουσας ὦ τὰ ἀνήκουστα καὶ πάνδεινα πάθη τῆς διηγουμένην τὴν βασιλίσσαν! ὦ εἶθε ἡ μαύρη πλάξ νὰ μὲ ἐσκέπαζε τοῦ θανάτου, πρὶν ἢ, ὦ φίλη, μάθω τὸ μυστήριόν σου. Ἰὼ μοι, φεῦ, φεῦ. ὦ δυστυχῆς, ὅποια συμφορά! ὦ πόνοι καὶ βάσανοι ἀχώριστοι ἀπὸ πᾶσαν στιγμήν τοῦ ἀθλίου βίου τῶν ἀνθρώπων. Τετέλεστα πλέον, ὦ βασιλίσσα, ἐφάνέρωσας, ἀπεκάλυψας εἰς τὸ φῶς τὴν ἀνέκφραστον σου συμφορὰν! Ὅποια σὲ περιμένει ἡ σήμερον ὅλη ἡμέρα; Ἀνέλπισόν τι καὶ ὅλως νέον θέλομεν πάλιν ἶδει πραγματοποιούμενον σήμερον εἰς τὴν οἰκογένειαν ταύτην. Δὲν εἶναι πλέον δύσκολον νὰ προῖδῃ τις τοῦ θέλει καταντήσῃ τέλος πάντων τὸ κατόρθωμα τοῦτο τῆς Κύπριδος, ὦ ἀξιοθρήνητε κόρη τῆς Κρήτης.

Φ. Τροϊζήναι γυναῖκες, αἵτινες κατοικεῖτε εἰς τοῦτο τὸ ἀκρότατον προμετώπιον τῆς γῆς τοῦ Πέλοπος. Πολλάκις ἄλλοτε εἰς τὰς μακρὰς νύκτας καὶ εἰς ἀνάπαυσιν καὶ ὅλως ἄλλοιαν ζῶσα τύχην ἔτυχε νὰ σκεφθῶ φιλοσοφοῦσα, περὶ τῶν αἰτίων τῆς διαφθορᾶς τοῦ ἀνθρωπίνου βίου. Καὶ ἔκρινα, ὅτι οἱ ἄνθρωποι δὲν ἐξοκέλλουσιν εἰς τὸ κακὸν ὡς ἐκ τῆς φύσεως τῆς γνώμης των, διότι πολλοὶ εἰσὶν οἱ μὴ στερούμενοι φρονήσεως καὶ εὐθυφροσύνης· ἀλλὰ τὸ πρᾶγμα τοῦτο ὀφείλομεν νὰ ἐξηγήσωμεν ὡς ἐφεξῆς, καὶ νὰ σκεφθῶμεν οὕτω πως.

Διακρίνομεν ὅλοι τὸ καλὸν, ἀλλὰ δὲν τὸ ἐκτελοῦμεν, τινὲς μὲν δι' ὀκνηρίαν καὶ φυγοπονίαν, τινὲς δὲ καὶ προτιμῶντες ἄλλην τινὰ ἡδονὴν παρὰ τὴν ἐπίμοχθον πράξιν τῆς ἀρετῆς. Ἰπάρχουσι δὲ πολλῶν εἰδῶν ἡδοναὶ εἰς τὸν ἀνθρώπινον βίον, μακροχρόνιοι συνδιαλέξεις καὶ ἀδολεσχίαι, καὶ ἀργία, τερπνὸν κακὸν, καὶ ἡ αἰδώς. Εἶναι δὲ αὕτη δύο εἰδῶν ἡ μία δὲν εἶναι κακὴ, ἀλλ' ἡ ἑτέρα εἶναι φθορὰ τῶν οἴκων. Ἄν δὲ ὁ ἀρμόδιος καιρὸς ἐκατέρας ἦτο φανερός καὶ ὠρισμένος, δὲν θὰ ἦσαν δύο, ἐκφραζόμεναι διὰ τῶν αὐτῶν γραμμάτων καὶ καλούμεναι μὲ τὸ αὐτὸ ὄνομα. Ἐπειδὴ λοιπὸν ἔτυχε καὶ ἐγνώρισα ταῦτα, εἶμαι βεβαία ὅτι δὲν θὰ εὐρεθῆ κανεὶς τρόπος, οὔτε θὰ ὑπάρξει κανὲν φάρμακον ἢ γοητεία τοσοῦτον ἰσχυρὰ, ὥστε νὰ μὲ διαφθείρωσι καὶ νὰ μὲ ρίψωσιν εἰς ἀξιόμιμητα καὶ κακὰ φρονήματα. Θέλω δὲ ἐξηγηθῆ καὶ πρὸς ὑμᾶς ποῖαν ὁδὸν ἐβάδισεν ὁ νοῦς μου. Ἄμα ἐτρώθην ὑπὸ τοῦ ἔρωτος, ἐσκεπτόμην τίνι τρόπῳ νὰ τὸν ὑποφέρω χωρὶς ἀτιμίας. Ἐκαμα λοιπὸν ἀρχὴν ἀπὸ τοῦ νὰ σιωπῶ καὶ νὰ κρύπτω τὸ πάθος μου. Διότι ἡ γλώσσα δὲν ἔχει πίστιν, ἥτις ἡξυρεὶ μὲν νὰ συμβουλεύῃ καὶ νὰ ἐλέγῃ τοὺς ἄλλους, γίνεται ὅμως αὕτη ἐφευρετῆς καὶ παραίτιος πολλῶν δεινῶν εἰς ἡμᾶς. Ἐπειτα δὲ ἐφρόντισα νὰ ὑποφέρω εὐγενῶς τὸ ἀνόητον πάθος μου, νικῶσα αὐτὸ διὰ τῆς σωφροσύνης. Τέλος ὅμως, ἀφοῦ εἶδον ὅτι καὶ διὰ τούτων ἀπάντων δὲν ἠδυνάμην νὰ νικήσω τὸ δεινὸν τοῦτο τραῦμα τῆς Ἀφροδίτης, ἐπέισθην ὅτι δὲν μοι ἀπολείπεται καταφύγιον ἄλλο παρὰ τὸν θάνατον. Κάνεις δὲ δὲν θέλει μὲ μεμφθῆ διὰ τὴν ἀπόφασίν μου ταύτην. Διότι ὅπως ἐπιθυμῶ νὰ δεικνύω τὰς ἀγαθὰς μου πράξεις, οὕτω δὲν στέργω νὰ ἰδῶσιν οἱ ἄνθρωποι τὰ αἰσχρὰ μου. Συνησθάνομην δὲ ἅπασαν τὴν αἰσχύνην τοῦ κυριεύσαντός με πάθους, γινώσκουσα μάλιστα ὅτι εἶμαι γυνή, ἀντικείμενον γενικοῦ μίσους. Ἐπικατάρατος ἡ γυνή, ἥτις πρώτη ἐμόλυνε πρὸς ξένους τὴν συζυγικὴν κλίνην. Ἐξ εὐγενῶν δὲ οἰκιῶν διεδόθη τὸ μίσημα τοῦτο τῆς γυναικείας ἀρετῆς. Διότι, ὅταν οἱ ἀριστοὶ δίδωσι τὸ παράδειγμα τοῦ ἐγκλήματος, τί περιμένει τις ἀπὸ τὸν ὄχλον; Ἀποστρέφομαι δὲ καὶ τὰς γυναῖκας, αἵτινες τὴν ἀρετὴν μὲν καὶ σωφροσύνην ἔχουσιν εἰς τὸ στόμα, μὲ τὴν καρδίαν ὅμως καὶ ἐν τῷ κρυπτῷ ἀποτολμῶσιν ἔργα αἰσχύνης. Αἱ τοιαῦται γυναῖκες πῶς ἀποτολμῶσιν, ὦ δέσποινα θαλασσία Κύπρις, νὰ ὑψῶσιν τοὺς ὀφθαλμούς των πρὸς τὰ πρόσωπα τῶν συζύγων αὐτῶν; πῶς δὲν φρίττουσι τὸ σκότος, ὑπὸ τὰς πτέρυγας τοῦ ὁποίου ἐξετέλεσαν τὸ ἐγκλημὰ των; πῶς δὲν φοβοῦνται μήπως οἱ τοῖχοι τῶν οἰκιῶν ῥήξωσι φωνὴν καὶ καταγγείλωσι τὴν καταισχύνην αὐτῶν; Διότι ἐμὲ, φίλαι γυναῖκες, μὲ φονεύει καὶ μόνῃ ἡ ἰδέα τοῦ νὰ φανῶ ποτε καταισχύνασα τὸν σύζυγον μου, τὰ τέκνα, εἰς τὰ ὁποῖα ἔδωκα τὴν ζωὴν. Μὴ γένοιτο, ἀλλ'

ἐλεύθεροι, μετὰ γενναίων καὶ ὑψηλῶν φρονημάτων, καὶ μηδεμίαν τύφιν αἰσθάνομενοι συνειδότες εἴθε νὰ ζῶσιν εἰς τὰς κλεινάς Ἀθήνας, ὡς τέκνα μητρὸς, ἣτις δὲν ἠθέλησε νὰ ζήσῃ ἀδόξως. Διότι αἰσθάνονται τεταπεινωμένον τὸν ἑαυτὸν του, καὶ ἂν ἤθελεν εἶσθαι καὶ ὁ μᾶλλον θρασύπλευργος καὶ ὤμδος, ὁ ἄνθρωπος, ὅστις ζῆ φέρων μεθέχου τὴν συναίσθησιν τῶν αἰσχυρῶν ἔργων τοῦ πατρὸς του ἢ τῆς μητρὸς του. Ὁρθῶς δὲ λέγουσιν, ὅτι τὸ μόνον καὶ αὐτῆς τῆς ζωῆς τιμαλφέστερον ἀγαθὸν εἶναι ἡ δικαία καὶ ἐνάρετος γνώμη διὰ τὸν ἔχοντα αὐτήν. Τοὺς δὲ κακῆς ἀνθρώπους, περιστάσεως δοθείσης, ἐκβάλλει εἰς τὸ φανερόν κατοπτρίζων αὐτοὺς ὁ καιρὸς, ὅπως τὸ κάτοπτρον δεικνύει ἀπαράλλακτον τὴν φυσιογνωμίαν ἀθώας παρθένου. Ὄθεν προτιμῶ τὸν θάνατον, παρά νὰ συγκαταριθμηθῶ με τοὺς κακοὺς.

Χ. ὦ! ὦ! πόσον ἡ ἀρετὴ εἶναι ὠραία! πόσον οἱ καρποὶ αὐτῆς εἶναι ἔνδοξοι καὶ περικαλλεῖς!

Τρ. Δέσποινα, πρὸ ὀλίγου, εἰς τὸ πρῶτον ἄκουσμα τῆς συμφορᾶς σου, ἠσθάνθην, ὁμολογῶ, δεινὸν αἰφνίδιον φόβον, τῶρα ὁμῶς ἐννοῶ ὅτι ἔσφαλα, καὶ ὄντως ἡ σκέψις καὶ ἡ σύνεσις ἐρχεται ἔπειτα εἰς τοὺς ἀνθρώπους, μᾶς ἀπατῶσι δὲ αἱ πρῶται ἐντυπώσεις. Διότι τὸ πάθος σου δὲν εἶναι ἀνήκουστον οὔτε ἀσύνηθες, σὲ κατέβαλε δὲ ἡ δύναμις τῆς παροργισθείσης Ἀφροδίτης. Ἀγαπᾷς; τί παράξενον; δὲν εἶσαι οὔτε πρῶτη οὔτε μόνη. Καὶ λοιπὸν, διότι ἠγάπησας, νὰ χάσῃς τὴν ζωὴν σου; Ὡραῖον πρᾶγμα θὰ ἦτο, ἂν ὅσοι ἀγαπῶσιν ἢ μέλλωσι ν' ἀγαπήσωσι κατεδικάζον ἑαυτοὺς εἰς θάνατον. Διότι οὐδεὶς δύναται νὰ ἀντισταθῇ εἰς τὴν δύναμιν τῆς Ἀφροδίτης, ὅταν ἐπέλθῃ μετὰ σφοδρότητος ἣτις ἐκείνον μὲν ὅστις τῇ ὑποτάσσεται προσβάλλει μὲ ἡμερότητα, ὅποιον ὁμῶς εὖρη ἀπειθῇ καὶ ὑψηλοφρονούντα, ἀρπάζει αὐτὸν μὲ ἀκαταλόγηστον σκληρότητα καὶ τὸν κατασπαράσσει, εὐφραينوμένη εἰς τὰς βασιάνους καὶ τὴν ταπεινώσιν του. Ἡ δύναμις τῆς φθάνει εἰς τοὺς αἰθέρας, τὸ κράτος τῆς Ἀφροδίτης διηγούνται τὰ πελάγη, καὶ τὰ πάντα ἐγένοντο ἐξ αὐτῆς. Μήτηρ εἶναι τῶν πάντων ἡ Ἀφροδίτη, αὕτη ἐγέννησε καὶ ἐδώρησε τὸν Ἔρωτα, τοῦ ὁποῦοι καρπὸς καὶ τέκνα εἶναι ὅλον τὸ ἀνθρώπινον γένος. Πάντες ὅσοι ἀνγκινώσκουσι τὰ συγγράμματα τῶν ἀρχαίων, πάντες οἱ μουσοτραφεῖς, γνωρίζουσι ὅτι ὁ Ζεὺς ἠράσθη τῆς Σεμέλης, δὲν ἀγνοοῦσιν ὅτι ἡ καλλιφεγγῆς Ἥως ἠγάπησέ ποτε τὸν ὠραῖον Κέφαλον, καὶ ἀναρπάσασα ἀνεβίβασεν αὐτὸν εἰς τοὺς οὐρανοὺς καὶ ὁμῶς ἐκεῖνοι ζῶσιν εἰσέτι ἐν οὐρανοῖς, καὶ δὲν κρύπτονται ἀπέναντι τῶν θεῶν, ἀναγνωρίζοντες βέβαια τὴν ἀκαταμάχητον δύναμιν τοῦ Ἐρωτος. Σὺ δὲ μόνη θὰ τὴν παραγνωρίσεις; Ἐπρεπε λοιπὸν ὁ πατήρ σου νὰ σὲ γεννήσῃ ἐπὶ ῥητοῖς ὅροις, ἢ ὑπὸ τὸ κράτος ἄλλων θεῶν, ἀφοῦ δὲν θέλεις νὰ ὑπάγῃς εἰς τοὺς

νόμους τούτους. Πόσοι, νομίζεις, φρονιμώτατοι σύζυγοι, βλέποντες τὴν ἀπιστίαν τῶν συζύγων των, προσποιοῦνται ὅτι δὲν ἐννοοῦσι; πόσοι δὲ πάλιν πατέρες ἀνέχονται μετὰ φιλαυτίας τὰ ὀλισθήματα τῶν ἐρωτολήπτων υἱῶν των; Διότι τοῦτο εὖρον οἱ ἄνθρωποι σοφόν, νὰ κρύπτωσι τὸ κακόν. Δὲν πρέπει νὰ ἀπαιτῆτις αὐστηράν τελειότητα ἀπὸ τὸν ἀνθρώπινον βίον, ἀφοῦ οὔτε τὴν στέγην, ἣτις ἐπισκεπάζει τοὺς οἴκους, δὲν ἐπιχειροῦμεν νὰ ἐξομαλύνωμεν διὰ τοῦ κανόνος. Ἀφοῦ δὲ ἐνέπεσες εἰς τοιοῦτον πάθος, τίνι τρόπῳ ἐλπίζεις νὰ ἀπαλλαγῇς; Ἄν λοιπὸν ἄνθρωπος οὔσα ἔχῃς πλειότερας ἀρετὰς παρά κακίας, ὀφείλεις νὰ νομίσης σεαυτὴν εὐτυχή. Ὄθεν, ἀγαπητῆ μου θυγατερ, παραίτησον τὴν κακὴν ταύτην γνώμην, καὶ παῦσαι τοῦ νὰ φρονῆς ἀσεβῆ διότι εἶναι ἀσέβεια τὸ νὰ θέλῃ τις νὰ ἦναι ἀνώτερος τῶν θεῶν. Μὴ ἀπελπίζῃσαι διότι ἠγάπησας; οὕτως ἠθέλησεν ὁ θεός. Ἀφοῦ ἔπαθες, φρόντισον πῶς νὰ ὑποφέρῃς ἡβρᾶλέως τὸ πάθος σου. Ἰπάρχουσιν ἐξορκισμοὶ καὶ καταπραϋντικὰ ἀναγνώσματα, θὰ εὐρεθῇ καὶ τὸ ἱατρικὸν τοῦ πάθους τούτου. Ποτὲ δὲν θὰ ἦτο ἐλπίς νὰ ἐφεύρη τι τῶν ἀνδρῶν ὁ νοῦς, ἂν αἱ γυναῖκες δὲν ἤμεθα ἱκαναὶ νὰ εὐρωμεν μηχανῆν καὶ τρόπον ἱατρείας διὰ κάθε πρᾶγμα.

Χ. Φαῖδρα, αὕτη μὲν ὠμίλησε χρησιμώτερα ὡς πρὸς τὸ πάθος σου, σὺ δὲ ἐξέφρασας γενναῖα φρονήματα, τὰ ὁποῖα δὲν δύναμαι εἰμὴ νὰ θαυμάζω καὶ ἐπαινῶ. Καὶ ὁμῶς ὁ ἐπαινος τῶν εὐγενῶν σου φρονημάτων εἶναι καὶ εἰς ἐμὲ δυσχερέστερος, καὶ εἰς τὴν ἰδικὴν σου ἀκοὴν ἀλγεινότερος παρά τοὺς λόγους τῆς.

Φ. Οἱ χρήσιμοι οὗτοι λόγοι ὑπῆρξαν ἀείποτε ὁ ὄλεθρος τῶν ἀνθρωπίνων οἰκογενειῶν καὶ τῶν πόλεων. Διότι δὲν πρέπει νὰ λέγωμεν τὰ τέροντα τὰς ἀκοάς, ἀλλὰ τὰ ἔνδοξα καὶ σωτήρια.

Τρ. Τί σοι χρησιμεύουσιν οἱ σεμνοὶ οὗτοι καὶ ὑπερήφανοι λόγοι; Ἐκεῖνο ὅπου θὰ σὲ σώσει δὲν εἶναι οἱ ἔνδοξοι λόγοι, ἀλλὰ τὸ νὰ κερδήσωμεν τὸν ἐρώμενόν σου, κοινοποιοῦντες αὐτῷ ἀνυποκρίτως τὴν κατάστασίν σου. Ὡ ἂν ἡ ζωὴ σου δὲν ἔτρεχε τοιοῦτον κίνδυνον, καὶ δὲν σὲ ἐκυρίευσεν τοιαύτη παραφορὰ φρενῶν, οὐδέποτε θὰ σὲ παρεκίνουν εἰς τοῦτο δι' ἀπλὴν ἠδονὴν καὶ ἀπόλαυσιν ἄλλ' ἤδη πρόκειται μοι μέγας ἀγὼν νὰ σώσω τὴν ζωὴν σου, καὶ οὐδεὶς δικαιοῦται νὰ μὲ κατηγορήσῃ διὰ τοῦτο.

Φ. Ὡ ἀποτρόπαιοι συμβουλαί! Δὲν θὰ κλείσῃς τὸ στόμα σου καὶ παύσῃς τοῦ νὰ προφέρῃς πλέον τοιοῦτους αἰσχίστους λόγους;

Τρ. Αἰσχυροί, ἀλλὰ καλῆτεροι ἀπὸ τοὺς ἰδικούς σου ἐνδοξοὺς λόγους. Εἶναι δὲ προτιμότερον τὸ ἔργον, ὅπερ δύναται νὰ σὲ σώσῃ, παρά τὸ ὄνομα, διὰ τὸ ὅποιον γαυριᾷς, ἀφοῦ θὰ σὲ ἐπιφέρει τὸν θάνατον.

Φ. Παῦσαι, διὰ τὴν ἀγάπην τῶν θεῶν, μὴ εἴπῃς πλέον τι, ἀφοῦ οἱ λόγοι σου οἱ καλοὶ μοῦ ἐπιφέρουσιν αἰσχύνην. Διότι ἐπὶ τοῦ παρόντος καί τοι πάσχουσα ἡ ψυχὴ μου ἀπεφάσισε νὰ ὑποφέρῃ γενναίως τὸν ἔρωτα, ἂν ὅμως ἐξακολουθῆς νὰ δμιλῆς καλλωπίζουσα δι' εὐσημοσύνης τοὺς αἰσχροὺς σου λόγους, θὰ πέσω εἰς τὴν ἄβυσσον, τὴν ὁποίαν προσπαθῶ νὰ ἀποφύγω.

Τρ. Ὄταν οὕτω φρονῆς, ἔπρεπε πρὸ πάντων νὰ μὴ ὑποπέσης· ἀφοῦ ὅμως ὑπέπεσες, κάμε μου τοῦλάχιστον τὴν χάριν νὰ μὲ ἀκούσῃς. Ἐγὼ φυλαγμένα ἰατρικὰ καὶ μαγικὰ διὰ τὸν ἔρωτα, τῶρα μοῦ ἤλθον εἰς τὸν νοῦν, τὰ ὁποῖα χωρὶς νὰ σοὶ προξενήσωσιν οὔτε αἰσχύνην οὔτε καμμίαν βλάβην εἰς τὰς φρένας θὰ σὲ ἰατρεύσωσιν ἀπὸ τὸ πάθος τοῦτο, ἀρκεῖ μόνον νὰ ἔχῃς θάρρος. Εἶναι ὅμως ἀνάγκη νὰ λάβω ἀπ' ἐκεῖνο τὸ ἀντικείμενον τοῦ ἔρωτός σου κἀνὲν σημάδι, ἢ λόγον ἢ τμήμα ἐκ τῶν φορεμάτων του, ὥστε νὰ προσαρμόσω εἰς ἐν τὰς δύο καρδίας.

Φ. Τὸ ἰατρικὸν θὰ ἦναι ἀλοιφή ἢ ποτόν;

Τρ. Δὲν ἤξεύρω. Ὡφελήσου, καὶ ἄφες κατὰ μέρος τὴν περιέργειαν, τέκνον μου.

Φ. Φοβοῦμαι μήπως φανῆς ὑπὲρ τὸ δέον σοφῆ.

Τρ. Τότε λοιπὸν θὰ εἴπῃς ὅτι εἶσαι δειλῆ. Καὶ τί ἄρα φοβεῖσαι;

Φ. Μήπως ἐκμυστηρευθῆς τι εἰς τὸν υἱὸν τοῦ Θεσέως.

Τρ. Ἦσυχασε, κόρη μου. Τοῦτο εἶναι ἰδική μου φροντίς. Μόνον σὺ, δέσποινα θαλασσία Κύπρι, βοήθησόν με· τὰ δὲ λοιπὰ, ὅπως ἐγὼ ἔχω κατὰ νοῦν, ἀρκεῖ νὰ τὰ εἴπω εἰς τὸν ἐν τοῖς ἀνακτόροις ἐρώμενον.

ΧΟΡΟΣ.

Ἔρωσ, Ἔρωσ, ὅστις διὰ τῶν ὀμμάτων ἐνσταλάζεις τὸν πόθον, εἰσάγων γλυκεῖαν ἠδονὴν εἰς τὰς ψυχὰς ἐκείνων, κατὰ τῶν ὁποίων ἀπευθύνεις τὰ βέλη σου. Ἐπίβλεπε, ὦ θεέ, πρῶτος ἐπὶ τὴν δούλην σου, καὶ μηδέ ποτε ἐπέληθς μοι σφοδρὸς καὶ ὀρμητικὸς. Διότι καὶ ἀπὸ τὰ βέλη τοῦ πυρός καὶ ἀπὸ τὰ βέλη τῶν ἀστρῶν εἶναι φοβερώτερον τὸ βέλος τῆς Ἀφροδίτης, τὸ ὁποῖον ἐκσφενδονίζει ἀπὸ τὰς χεῖράς του ὁ Ἔρωσ, ὁ υἱὸς τοῦ Διός.

Εἰς μάτην, εἰς μάτην, καὶ εἰς τὰς ὄχθας τοῦ Ἀλφειοῦ καὶ εἰς τὰ ἐν Δελφοῖς τεμένη τοῦ Φοῖβου, θύομεν οἱ Ἕλληνες ἑκατόμβας, ἀφοῦ τὸν ἔρωτα, τὸν δυνάστην τῶν ἀνθρωπίνων καρδιῶν, τὸν ἔχοντα εἰς τὴν ἐξουσίαν του τὰ κλειδιά τῶν γλυκυτάτων θαλάμων τῆς Ἀφροδίτης, δὲν λατρεύομεν· τὸν ἔρωτα, ὅστις καίει καὶ παντοίας τοῖς ἀνθρώποις ἐπιφέρει συμφορὰς ὅταν ἔλθῃ.

Οὕτω, τὴν κόρην τῆς Οἰχαλίας, τὴν τὸ πρὶν μὴ ὑπαφέρουσαν σύζευξιν, τὴν πείραν ἀνδρὸς μὴ λαβοῦσαν καὶ ἀνυμφον, ἀπάξασα ἐκ

τῆς πατρικῆς τῆς οἰκίας, καὶ ζεύξασα εἰς πλοῖαριον, τὴν ἐξέδωκεν ἡ Κύπρις εἰς τὸν υἱὸν τῆς Ἀλκμήνης, ὡς μαινομένην Βάκχην τοῦ Ἄδου, εἰς γάμον μετὰ φόνους καὶ αἵματα καὶ καπνοῦς, εἰς ὑμέναιον, πρόξενον δυστυχῶν.

Σεῖς δὲ, ὦ ἱερὸν τεῖχος τῶν Θεῶν καὶ νάματα τῆς Δίρκης, δύνασθε νὰ μαρτυρήσητε ὅπόσον φοβερὰ εἶναι ἡ δύναμις τῆς Ἀφροδίτης. Διότι με βροντὴν, ἐκσφενδονίζουσαν κεραυνοὺς, κατεκοίμισε τὴν μητέρα τοῦ Βάκχου τοῦ υἱοῦ τοῦ Διός, νυμφευθεῖσαν με θανατηφόρον μοῖραν· διότι φοβερὰ ἐπιπνέει πανταχοῦ, καὶ ὡς μέλισσα περιβοῦσα ἐφίπταται.

Φ. Σιωπήσατε, ὦ γυναῖκες· ἐχάθην.

Χ. Τί συμβαίνει, Φαίδρα, δυστύχημα εἰς τὸν οἶκόν σου;

Φ. Σιωπὴ νὰ ἀκούσω τί θόρυβος γίνεται μέσα.

Χ. Σιωπῶ· ἀλλὰ τὰ προοίμια σου εἶναι κακά.

Φ. Οἶμοι! αἰαῖ, αἰαῖ. Ὡ δυστυχιστάτη, τί ἔπαθα!

Χ. Τί θόρυβον ἔννοεῖς; τί ἐλεεινολογεῖς; Εἰπέ, ὦ εἰπέ, τί ἤκουσας καὶ ἐταράχθης τὰς φρένας;

Φ. Ἐχάθην· σταθῆτε κοντὰ εἰς ταύτας τὰς πύλας, καὶ ἀκούσατε τί βοὰς ἀντηχοῦσι τὰ ἔσω;

Χ. Σὺ εἶσαι πλησίον τῆς ὀπῆς τῶν κλείθρων. Σὺ δέχουσαι τὸν ἦχον ὁποῦ ἔρχεται ἀπὸ τὰ ἐντός. Εἰπέ μοι, εἰπέ μοι, τί κακὸν συνέβη;

Φ. Ὁ υἱὸς τῆς πολεμικῆς Ἀμαζόνος φωνάζει, ὁ Ἰππόλυτος, καὶ λέγει φοβεροὺς καὶ παρωργισμένους λόγους πρὸς τὴν τροφόν.

Χ. Ἀκούω καὶ ἐγὼ τὸν ἦχον, δὲν δύναμαι ὅμως νὰ ἀντιληφθῶ τὰς λέξεις. Ἡ βοή ἔρχεται πρὸς σὲ διὰ τῆς πύλης.

Φ. Ἄ! δὲν δύναμαι πλέον νὰ ἀμφιβάλλω. Ἀκούω φανερὰ ὅτι τὴν φωνάζει, ὑβρίζων αὐτὴν ἄτιμον προξενήτριαν καὶ προδότιν τῆς κοίτης τοῦ δεσπότης της.

Χ. Ἄλλοίμονον, ὦ δυστυχία! Ἐπροδόθης, ἀγαπητῆ μου δέσποινα. Τί νὰ σοὶ εἴπω; Τὸ μυστικόν σου ἀνεκαλύφθη, ἐχάθης.

Φ. Αἰαῖ, ἔ ἔ!

Χ. Ἐπροδόθης ἀπὸ φίλους.

Φ. Μὲ κατέστρεψεν εἰπούσα τὰς συμφορὰς μου· ἐπιθυμοῦσα νὰ μὲ ἰατρεύσῃ με ἐθανάτωσεν.

Χ. Τί σκοπεῖς λοιπὸν νὰ πράξῃς, ὦ δυστυχιστάτη;

Φ. Δὲν ἤξεύρω πλὴν ἐνός, τοῦ νὰ ἀποθάνω ὅσον τάχιστα. Ἴδου τὸ μόνον ἰατρικὸν τῆς παρούσης συμφορᾶς μου.

Ἰππ. Ὡ γῆ καὶ οὐρανὸς καὶ φῶς τοῦ ἡλίου! Ὅποιους ἀποτροπαίους καὶ ἀνοσίους ἤκουσα λόγους!

Τρ. Σιώπα, τέκνον μου, νὰ μὴ ἀκούσῃ κανεὶς τὰς φωνάς σου.
 Ἰππ. Δὲν ἤμπορῶ νὰ σιωπήσω, ἀφοῦ ἤκουσα τοιούτους ἀποτρο-
 πικούς λόγους.
 Τρ. Σὲ ἐξορκίζω, εἰς τὴν ὥραίαν σου ταύτην χεῖρα.
 Ἰππ. Ἀπόσυρε τὴν χεῖρά σου, μὴ ἐγγίξῃς τὰ φορέματά μου.
 Τρ. Μὴ δι' ἀγάπην τῶν θεῶν μὴ θελήσῃς τὸν ὄλεθρόν μου.
 Ἰππ. Τί φοβεῖσαι, ὅταν, ὡς λέγεις, δὲν μοὶ εἶπες κακὸν τι;
 Τρ. Ἄλλ' ὁ λόγος, τὸν ὅποιον σοὶ εἶπα, ὦ τέκνον μου, δὲν συμ-
 φέρει νὰ ἀκουσθῇ.
 Ἰππ. Καὶ ὅμως τὰ καλὰ εἶναι καλῆτερον νὰ τὰ ἀκούωσιν ὅλοι.
 Τρ. Ὡ τέκνον, σεβάσθητι τοὺς ὄρκους σου.
 Ἰππ. Ἡ γλῶσσά μου ὠρκίσθη, ὄχι ὁ νοῦς.
 Τρ. Τέκνον μου, τί ἔχεις σκοπὸν νὰ πράξῃς; νὰ καταστρέψῃς τοὺς
 φίλους σου;
 Ἰππ. Ὡ φρίκη! (*) Οὐδέποτε δέχομαι νὰ ἔχω φίλον τὸν πράττοντα
 ἄδικα καὶ παράνομα.
 Τρ. Συγχώρησον ἀνθρώπινον τὸ ἀμαρτάνειν, ὦ τέκνον.
 Ἰππ. Ὡ Ζεῦ, διὰ τί ἐπλασας καὶ προήγαγες εἰς τὸ φῶς τοῦ ἡλίου
 τὸ κίβδηλον τοῦτο κακὸν τοῦ ἀνθρώπινου γένους, τὰς γυναῖκας; Ἄν
 ὁ σκοπός σου ἦτο νὰ αὐξάνῃ τὸ γένος τῶν ἀνθρώπων, δὲν ἔπρεπε νὰ
 συγχωρήσῃς νὰ γίνηται τοῦτο διὰ τῶν γυναικῶν, ἀλλ' οἱ ἄνδρες
 νὰ καταθέτωσιν εἰς τοὺς ναοὺς σου ἀντίτιμον εἰς χαλκὸν ἢ σίδη-
 ρον ἢ χρυσὸν καὶ νὰ ἀγοράζωσι γενεὰν παιδῶν, ἕκαστος κατὰ
 τὴν ἀξίαν τοῦ καταβληθέντος τιμήματος, καὶ νὰ κατοικῶσιν οἱ ἄν-
 δρες εἰς ἐλευθέρας οἰκίας, ἀπηλλαγμένοι γυναικῶν. Τώρα ὅμως, πρῶ-
 τον μὲν, μέλλοντες νὰ εἰσαζώμεν εἰς τὴν οἰκίαν μας τὸ μέγιστον κα-
 κὸν, καταδαπανῶμεν τὸν πλοῦτον τῆς οἰκίας μας. Ἐκ τούτου δὲ ἀ-
 ποδεικνύεται ὅτι ἡ γυνὴ εἶναι μέγα κακόν· διότι ὁ σπείρας καὶ
 ἐκθρέψας τὴν θυγατέρα του πατὴρ προσθέτει καὶ προΐκα καὶ στέλ-
 λει αὐτὴν διὰ νὰ μετοικήσῃ μακρὰν τῆς οἰκίας του, ὅπως ἀπαλλα-
 χθῇ ἀπὸ τὸ κακόν· ὁ δὲ σύζυγος, ὅστις λάβῃ τὸ ὄλεθρον τοῦτο κα-
 κὸν εἰς τὴν οἰκίαν του, εὐχχρυστεῖται σκεπάζων καὶ καλλωπιζὼν
 τὸ κάκιστον τοῦτο ἄγαλμα μὲ ὠραῖον στολισμὸν καὶ πέπλους, ὁ δυ-
 στυχῆς, καταδαπανῶν τὴν περιουσίαν του. Συμβαίνει δὲ ἐξ ἀνάγκης
 ἐν ἑκ τῶν δύο ἤτοι συγγενέων τις μὲ ἐνδόξους πενθεροὺς ζητεῖ τὴν
 εὐχαρίστησίν του εἰς τὸ νὰ περιποιηθῇ ἄσχημον καὶ πικρὰν σύζυγον
 ἢ λαμβάνων καλὴν σύζυγον, συγγενεῶν ὅμως με πτωχοὺς πενθεροὺς,
 ζητεῖ νὰ ἀντιζυγίσῃ τὴν δυστυχίαν του μὲ τὸ εὐτύχημά του. Τὸ

(*) Βδύλυμα!

καλλίτερον δὲ εἶναι, ὅταν τις ἔχῃ ἐν τῇ οἰκίᾳ του γυναῖκα, ἴσῃ μὲ τὸ
 μηδὲν καὶ ἀνωφελῆ διὰ τὴν εὐθελειάν της. Αποστρέφομαι δὲ τὴν σο-
 φῆν, καὶ ποτὲ νὰ μὴ μὲ καταδικάσῃ ἡ τύχη μου νὰ ἔμβῃ εἰς τὴν
 οἰκίαν μου γυνή, ἔχουσα νοῦν πλειότερον ἀφ' ὅσον ἀνήκει εἰς γυναι-
 κα. Διότι εἰς τὰς σοφὰς μάλιστα ἐμπνέει ἡ Ἀφροδίτη τὴν κακουρ-
 γίαν ἐνῶ ἡ ἀπλῆ καὶ ἀπόνηρος γυνὴ ἀπαλλάσσεται τῆς μωρίας ἐνε-
 κα τῆς κοντῆς γνώμης της. Ἐπρεπε δὲ νὰ μὴ εἰσαγώμεν ὑπέρτεριαν
 εἰς τὰς γυναῖκας μας, ἀλλὰ νὰ βάλλωμεν συγκατοίκους τῶν ἄφωνα
 θηρία, ὥστε μῆτε νὰ ἀποτείνωσι λόγους πρὸς τινά, μῆτε νὰ ἀκούωσι.
 Τώρα ὅμως, αἱ μὲν κακαὶ γυναῖκες ἐφευρίσκουσιν εἰς τὰ ἐντὸς τὰς κα-
 κὰς βουλὰς, αἱ δὲ ὑπέρτεριαι τὰς ἐκφέρουσιν ἔξω. Καθὼς καὶ σὺ
 τώρα, κακόγρηνα, ἤλθες νὰ μοὶ πωλήσῃς τὴν ἀμίαντον καὶ ἱεράν κοι-
 τὴν τοῦ πατρός μου, μιάνασα τὰ ὠτά μου μὲ λόγους ἀνοσίους, ὥστε
 ἀπαιτοῦνται ἀέννα βεῖρα πρὸς καθαρισμόν των. Καὶ ἤλπισας ὅτι
 ἡδυνάμην ἐγὼ νὰ πράξω ἀνόσια ἔργα, τῶν ὁποίων καὶ μόνῃ ἡ ἀκοή
 μοῦ εἶναι μίασμα; Ἡξευρε, ὅτι μόνῃ ἡ εὐτέθειά μου σὲ λυτρώνει ἀπὸ
 τὸν ὄλεθρον, διότι ἂν ἐντὴ ἀκακία μου δὲν ἐπρολάβωνας νὰ μὲ δέσῃς
 μὲ φοβερὸν ὄρκον, ποτὲ δὲν θὰ ἐβάσων νὰ μὴ μαρτυρήσω ταῦτα εἰς
 τὸν πατέρα μου. Ἀλλ' ὡς τὰ πράγματα ἤδη ἔχουσι, μέχρῃς ὅτου μὲν
 λείπῃ ὁ Θησεύς, ἀπομακρύνωμαι τῶν ἀνακτόρων, τηρῶν κατήναγκα-
 σμένην σιωπὴν. Θὰ ἴδω δὲ, ὅταν ἐπιστρέψω ἅμα τῇ ἐπανόδιῳ τοῦ πα-
 τρός μου, μὲ τί ὀφθαλμοὺς θὰ τὸν ἴδῃτε καὶ ἡ δέσποινά σου καὶ σὺ.
 Διότι τοιαύτην ἀναίδειαν τότε θὰ γνωρίσω, ὅταν τὴν ἴδω. Κακὸς νὰ
 σὰς εὖρη ὄλεθρος. Ποτὲ δὲν θέλω χορτάσει μισῶν τὰς γυναῖκας, καὶ
 ἄς λέγωσιν ὅτι ἐπαναλαμβάνω πάντοτε τὰ αὐτὰ, ἀφοῦ καὶ ἐκεῖναι
 δὲν παύουσι τοῦ νὰ ἦναι κακαί. Ἡ λοιπὸν ἄς διδάξῃ τις αὐτὰς νὰ
 φρονιμεύσωσιν, ἢ ἄς ἔχω τὴν ἄδειαν καὶ ἐγὼ νὰ τὰς στηλιτεύω
 πάντοτε.

X. Δυστυχῆς, ἀθλίᾳ εἰμαρμένη τῶν γυναικῶν! Ποῖον ἄρα τέχνα-
 σμα ἢ λόγους δυνάμεθα νὰ εὐρωμεν εἰς τὴν δυστυχίαν μας, διὰ νὰ
 λύσωμεν τὴν πλοκὴν τῆς συμφορᾶς ταύτης;

Φ. Ἐλαβον τὴν προσήκουσάν μοι ποιήν, ὦ γῆ καὶ φῶς. Ποῦ νὰ
 λυτρωθῶ ἀπὸ τὴν συμφορὰν μου, πῶς δὲ νὰ κρύψω τὴν κατασχύ-
 νην μου, ὦ φίλοι; Τίνας θεοῦ ἡδυνάμην νὰ ἐπικαλεσθῶ τὴν ἀντίλη-
 ψιν, τίς ἀνθρώπος ἡδύνατο νὰ μοὶ παρασταθῇ συνεργὸς εἰς ἄδικα καὶ
 ἀνόσια ἔργα; Διότι οὐδεμίαν πλέον βλέπω διέξοδον, ὅπως ἀπαλλα-
 γῶ τοῦ δεινοῦ πάθους, τὸ ὅποιον μοῦ ἀποκατασταίνει μισητὴν τὴν
 ζωὴν. Ὡ τῶν γυναικῶν ἀθλιεστάτη ἐγὼ!

X. Φεῦ, φεῦ, τετέλεσται. Τὰ τεχνάσματα τῆς ὑπέρτερις σου ἀ-
 πέτυχον, ὦ δέσποινά μου, καὶ οὐδεμίαν πλέον προβλέπω σωτηρίαν.

Φ. Ὡ παγκρακίστη, ὄλεθρε τῶν σῶν φίλων, ποῦ με κατήντησας! Εἶθε ὁ προπάτωρ μου Ζεὺς νὰ σε κατασβολώσῃ διὰ τῶν κεραυνῶν τῆς θείας του ὀργῆς. Δὲν σοῦ προεῖπον, ὡς προβλέπουσα τὸ σκοπούμενόν σου, νὰ σιωπήσῃς καὶ νὰ μὴ εἴπῃς, ὅ,τι εἶπούσα ἤδη με κατέστρεψας; Ἀλλὰ σὺ δὲν με ἤκουσας. Καὶ λοιπὸν κατεδικάσθην εἰς ἄδοξον θάνατον αἰσχύνῃς ὅθεν εἶναι ἀνάγκη νὰ ἐφεύρω ἤδη νέας μηχανάς. Διότι ἐκεῖνος, πνέων ὑπ' ὀργῆς, θὰ μαρτυρήσῃ εἰς τὸν πατέρα του πρὸς κατασχύνῃν ἐμοῦ τὰς ἰδικάς σου κακὰς ἀποπειράς. Θὰ εἴπῃ καὶ εἰς τὸν γέροντα Πιτθέα τὰς συμφοράς μου, καὶ θὰ διασπείρῃ ἐφ' ὄλην τὴν γῆν τὴν φήμην τῆς κατασχύνῃς μου. Κακὸς νὰ εὖρη ὄλεθρος, καὶ σὲ καὶ πάντα ἕτερον, ὅστις, πρόθυμος νὰ συμπράττῃ εἰς ἐνόχους ἐπιθυμίας, φέρει καὶ ἄκοντας τοὺς φίλους του εἰς τὸ ἐγκλημα.

Τρ. Δέσποινα, δὲν ἀρνοῦμαι, ἔχεις δίκαιον νὰ με κατηγορήσῃς εἰς τὴν ἀποτυχίαν μου, ἀφοῦ ἡ λύπη σοῦ σκοτίζει τὸν νοῦν. Ἀλλ' ἂν μοι ἐπιτρέπῃς, δύναμαι νὰ ἀπολογηθῶ. Εἰμαι τροφός σου, σὲ ἀγαπῶ. Ζητοῦσα δὲ ἰατρικὸν τῆς νόσου σου ἀπέτυχον, ὅπως δὲν ἤθελον. Ἄν ὅμως ἐπετύγχανον, ὅλοι θὰ ἐθαύμαζον τὴν φρόνησίν μου. Διότι οἱ ἄνθρωποι φαινόμεθα φρόνιμοι ἢ ἀσύνητοι κατὰ τὸ ἀποτέλεσμα.

Φ. Καὶ ὀνομάζεις τοῦτο δικαιολογίαν σου καὶ ἱκανοποίησίν μου, νὰ με ρίψῃς εἰς τὸν ὄλεθρον καὶ νὰ ἐρχῃσαι ἔπειτα νὰ ὁμολογήσῃς τὸ σφάλμα σου;

Τρ. Ἄς ἀφήσωμεν τὰ περιττά. Δὲν ἔπραξα φρόνιμα, τὸ ὁμολογῶ. Πλὴν μήπως δὲν ὑπάρχει πλέον ἄλλη σωτηρία, τέκνον μου;

Φ. Δὲν θέλω νὰ ἀκούσω. Διότι οὕτω καὶ πρότερον με ἐσυμβούλευσας ὄλεθρια καὶ ἐνήργησας τὴν καταστροφὴν μου. Φύγε λοιπὸν καὶ φρόντιζε εἰς τὸ ἐξῆς μόνον διὰ τὸν ἑαυτὸν σου. Ἐγὼ δὲ ἤξεύρω τί θὰ πράξω. Σεῖς δὲ, εὐγενεῖς θυγατέρες τῆς Τροϊκῆνος, ἐπακούσατέ μου τὴν μικρὰν ταύτην δέησίν μου, μὴ εἴπητέ τι ἐξ ὧν ἠκούσατε ἐνταυθα.

Χ. Ὁρκίζομαι εἰς τὴν σεβασμίαν Ἄρτεμιν, τὴν κόρην τοῦ Διὸς, νὰ μὴ φανερώσω ποτὲ κάμμιν ἐκ τῶν συμφορῶν σου.

Φ. ἔχει καλῶς. Ἡδὴ δὲ σκεφθεῖσα ὠρμώτερον εὐρίσκω μίαν μόνην ὁδὸν σωτηρίας μου ἀπὸ τῆς συμφορᾶς ταύτης, ὥστε καὶ εἰς τὰ τέκνα μου νὰ προπαρασκευάσω ἐνδοξον βίον, καὶ ἐγὼ νὰ ὠφληθῶ ὅσον ἐνδέχεται εἰς τὴν περιήλθον κατάστασιν. Διότι ποτὲ δὲν στέργω νὰ κατασχύνω τὴν ἐν Κρήτῃ οἰκογένειάν μου, καὶ νὰ παρουσιασθῶ ἐνώπιον τοῦ Θεσέως ὕστερον ἀπὸ ἔργα αἰσχρὰ, διὰ νὰ σώσω μίαν ἀθλίαν ζωὴν.

Χ. Καὶ λοιπὸν ἀπεφάσισας νὰ κάμῃς εἰς σεαυτὴν ἀνιάτόν τι κακόν;

Φ. Νὰ ἀποθάνω. τὸ πῶς, εἶναι ἰδική μου φροντίς.

Χ. Μὴ λέγῃς ἀσεβῆ.

Φ. Καὶ σὺ, μὴ μοι δίδῃς κακὴν συμβουλήν. Ἐγὼ δὲ θὰ τέρψω σήμερον, ἀπαλλαχθεῖσα τῆς ζωῆς ταύτης, τὴν Κύπριν, ἣτις θέλει τὸν ὄλεθρόν μου· θὰ γείνω θυμὰ πικροῦ ἔρωτος, ἀλλὰ θνήσκουσα θὰ σύρω καὶ ἄλλον εἰς τὸν ὄλεθρόν μου, διὰ νὰ μάθῃ νὰ μὴ ὑψηλοφρονῇ διὰ τὴν δυστυχίαν μου. Συμμετασχὼν τοῦ ὄλεθρου μου θὰ μάθῃ νὰ μετριοφρονῇ.

ΧΟΡΟΣ.

Νὰ ἤμην εἰς τὰ ὕψη τῶν ὀρέων εἰς ἀποκρήμινους ἐρήμους βράχους, ἐκεῖ δὲ νὰ μετέβλαξέ με ὁ θεὸς εἰς πετάμενον, συναιωρούμενον εἰς τοὺς αἰθέρας ὀμοῦ με τὰς ἀγέλας τῶν ἄλλων πτηνῶν, διὰ νὰ πέταγα ὑπεράνω τῶν κυμάτων τοῦ πελάγους, καὶ νὰ ἔφθανα εἰς τοὺς αἰγιαλοὺς τῆς Ἀδριατικῆς θαλάσσης καὶ εἰς τὰ βεῖθρα τοῦ Ἡριδανοῦ, ὅπου αἱ τριστάλαιναί κόραι τοῦ Φαέθοντος, θρηνηλογοῦσαι οἰκτρῶς, χύνουσιν ἀένναα ἤλεκτροχρῶν δακρῶν βεῖθρα εἰς τὰ κύματα τοῦ πατρὸς τῶν Ἡριδανοῦ, μεταβληθεῖσαι εἰς αἰγιεῖρους ὑπὸ τοῦ Διὸς.

Ἡ νὰ ἔφθανα εἰς τὴν μηλοτρόφον καὶ πάμφορον ἀκτὴν τῶν ἡδυφάνων Ἑσπερίδων νυμφῶν, ὅπου ὁ ποντομέδων Ποσειδῶν δὲν ἐπιτρέπει εἰς τοὺς ναύτας νὰ πλεύσωσι προσωτέρω, συγκλείων τὸν Ὀκεανὸν διὰ τῆς πανσέπτου στήλης τοῦ Οὐρανοῦ, τὴν ὁποῖαν ὑποεαστάζει ὁ Ἄτλας, καὶ ἀμβροσίας κρῆναι χέουσι τὰ νεκταρώδη βεῖθρά των περὶ τὰ αἰώνια ἀνάκτορα τοῦ Διὸς, ἢ δὲ τὰ πάντα ζωογονοῦσα θεῖα γῆ βλαστάνει τὴν ὑπὲρ λόγον εὐδαιμονίαν εἰς τοὺς θεοὺς.

Ὡ λευκότερες πορθμίς τῆς Κρήτης, ἣτις μετέφερες ἀπὸ τοὺς εὐτυχεῖς οἴκους τῆς διὰ τοῦ ἄλμυροῦ καὶ πολυκυμάντου πελάγους τὴν βασιλισσάν μας πρὸς δυσυχεῖς ὕμεναίους. Βεβαίως κακὸς οἰωνὸς ἀνέπη τότε καὶ ἀπὸ τοὺς δύο αἰγιαλοὺς, ἢ πάντως ἀπὸ τὴν Κρησίαν γῆν ἀπέπη πρὸς τὰς κλεινὰς Ἀθήνας, ὅτε οἱ ναῦται, ἀράξαντες εἰς τοὺς αἰγιαλοὺς τοῦ Μουνύχου, ἔδεσαν τὰ ἄκρα τῶν σχοινίων τοῦ πορθμείου των καὶ ἐπάτησαν εἰς τὴν Ζηράν.

Ὅθεν ἐμπεσοῦσα ἡ δίστηνος εἰς ἀνοσίαν ἐρώτων δεινὴν νόσον τῆς Ἀφροδίτης ἀπώλεσε τὰς φρένας· καὶ ἤδη, βυθιζομένη ὑπὸ τὸ ἀφόρητον ἄχθος τῆς συμφορᾶς, ἴσως ὁσανοῦπω κορμῆ ἀπὸ τοὺς νυμφικούς τῆς θαλάμου βρόχον ἀγγχάνης, προσαρμύζουσα περὶ τὸν κατάλευκόν τῆς λαίμον, κυριευθεῖσα ὑπ' αἰδοῦς διὰ τὸ ἀποτρόπαιον πάθος τῆς, προτιμῶσα τὸ μετὰ θάνατον ἐνδοξον ὄνομα, λυτρώουσα τὰς φρένας τῆς ἀπὸ τὸν ἀλγεινὸν ἔρωτα.

ΕΞΑΓΓΕΛΟΣ.

Ἰοῦ, ἰοῦ! τρέξατε εἰς βοήθειαν ὅσοι εἴσθε πλησίον. Κρέμνεται εἰς ἀγχόνην ἡ δέσποινά μας, ἡ γυνὴ τοῦ Θεσέως.

Χ. Φεῦ, φεῦ, τετέλεσται· δὲν ὑπάρχει πλέον ἐν τοῖς ζῶσιν ἡ βασιλισσά μας, κρεμαμένη εἰς φρικτὴν ἀγγόνην.

Ἐξ. Τρέξατε, τρέξατε! Φέρετε κανεὶς σας δξυτόμον μάχαιραν, διῆς νὰ κόψωμεν τὸν ἀγγοντα τὸν αὐχένα τῆς δεσμῶν.

Ἡμιχ. Φίλοι, τί ποιητέον; ἐγκρίνετε νὰ εἰσέλθωμεν, καὶ νὰ λύσωμεν τὴν βασιλισσάν ἀπὸ τὰ φρικτὰ δεσμά τῆς;

Ἡμιχ. Καὶ τί θὰ ὠφελήσωμεν ἡμεῖς; Μήπως ὀλίγοι ἄνδρες οὐ ὑπηρετῶνται ὑπάρχουσι μέσα; Δὲν εἶναι καλὸν νὰ ἀναμειγνύηται τις εἰς ὄλα.

Ἐξ. Σηκώσατέ τιν, ἐξαπλώσατε ἐκτείνοντες τὰ ἄθλια μέλη τῆς, πικρὸν θέαμα εἰς τοὺς ὀφθαλμοὺς τοῦ δεσπότη μας Θεσέως.

Χ. Ἐτελείωσεν ἡ δυστυχῆς, ὡς δύναμαι νὰ συμπεράνω ἐξ ὧν ἀκούω, καὶ ἤδη ἐξαπλόνουσι τὸ λείψανόν τῆς.

Θησ. Γυναῖκες, ἤξεύρετε τίς εἶναι ὁ θόρυβος, τὸν ὁποῖον ἀκούω ἐντὸς τῶν ἀνακτόρων; Ακούονται βαρεῖαι κρυγαὶ τῶν ὑπηρετῶν μου. Φοβοῦμαι μὴ συνέβη δυστύχημά τι, ἀφοῦ δὲν βλέπω νὰ ἀνοίξῃσι τὰς πύλας καὶ νὰ μὲ ὑποδεχθῶσιν ἐν παρατάξει καὶ περιχαρῶς, ὡς μὲ ἀνήκει ἐπιστρέφοντα ἐστειμμένον ἐκ θεωρίας. Μήπως συνέβη δυστύχημά τι εἰς τὸν γέροντα Πιθέα; Καὶ εἶναι μὲν ἤδη ὑπέρηγρως, ἀλλ' ὅμως καὶ πάλιν θὰ ἐλυπούμην, ἂν ἀπέθνησκεν.

Χ. Ἡ συμφορὰ δὲν εὔρε τοὺς γέροντας, Θεσεῦ νέων θάνατος θέλει σοὶ προξενήσει πένθος.

Θησ. Οἴμοι! μήπως ἀπέθανε κανὲν ἐκ τῶν τέκνων μου;

Χ. Αὐτὰ ζῶσιν, ἀλλ' ἡ μήτηρ αὐτῶν ἀπέθανε λυπηρότατον διὰ σὲ θάνατον.

Θησ. Τί; Ἀπέθανεν ἡ σύζυγός μου; ἐκ τίνος αἰτίας;

Χ. Ἐκρεμάσθη εἰς τὴν ἀγγόνην ἡ δύστηνος.

Θησ. Κυριευθεῖσα ὑπὸ μελαγχολίας, ἡ ἕνεκα συμφορᾶς τίνος;

Χ. Τόσον μόνον ἤξεύρω. Διότι τώρα ἤλθον καὶ ἐγὼ, Θεσεῦ, εἰς τὰ ἀνάκτορά σου, διὰ νὰ κλαύσω διὰ τὸ δυστύχημά σου.

Θησ. Αἰαῖ. Λοιπὸν, μακρὰν μὲ τοὺς πικροὺς τούτους σφάνους, μὲ τοὺς ὁποίους εἶχον ἐστειμμένην τὴν κεφαλὴν μου, μὴ δυνάμενος νὰ προῖδω ὁ δυστυχῆς, ὅτι εἰς τὴν ἐκ τῆς θεωρίας ἐπανοδὸν μου ἔμελλε νὰ μοῦ παρουσιασθῇ τοιαύτη συμφορὰ! Δουλοὶ, ἀνοίξατε τὰς πύλας, ἀναπετάσατε τὰς θύρας διὰ νὰ ἴδω τὴν πικρὰν θέαν τῆς συζύγου, ἡ ὁποία, ἀποθανοῦσα, μὲ κατέστησε δυστυχῆ.

ΧΟΡΟΣ.

Ἰὼ, ἰὼ γυνὴ δυστυχεστάτη! Ὅποια φρικτὰ κακὰ ἔπαθες, ἔπραξες τόσα, ὥστε νὰ ρίψωσιν εἰς ἄκραν ταραχὴν καὶ ἀπελπησίαν τοὺς οἴκους τούτους. Αἰαῖ, τί φρικτὴ τόλμη, τί βίαιος θάνατος, τί ἀποτρόπαιος συμφορὰ, νὰ ἐπιφέρῃς ἐπὶ σὲ αὐτὴν φοινικὴν χεῖρα, ὡς δυσ-

στυχῆς! Ποῖος ἄρα τῶν θεῶν σὲ ἐβρίψεν, ὦ ἄθλια, εἰς τὴν μανίαν ταύτην, νὰ σέβῃς τὴν λαμπάδα τοῦ βίου σου;

Θησ. Ὡ ἀφόρητον ἄλγος! ὦ δυστύχημα, φοικτότατον ἀπάντων ὅσα ποτε ἔπαθον! ὦ συμφορὰ, βαρεῖα ἐπισκήψασα καὶ κατ' ἐμοῦ καὶ καθ' ὅλης μου τῆς οἰκογενείας! κηλὶς ἀποτρόπαιος, τὴν ὁποίαν σκληρὰ τις Ἐρινὺς ἐνεχάραξεν ἐπὶ τοῦ μετώπου μου· πρίων, ὅστις θὰ προνίξῃ τὸν ἀφόρητόν μου βίον. Βλέπω, ὦ δυστυχῆς, ἐνώπιόν μου πέλκχος κακῶν τοσοῦτον, ὥστε οὐδεμίαν ἔχω ἐλπίδα νὰ τὸ διαπλεύσω ὀλόκληρον, ἢ νὰ ὑπεκφύγω τὸ κύμα τῆς συμφορᾶς ταύτης. Τί νὰ εἶπω ὁ τάλας; μὲ τίνος συμφορᾶς ἄνομα δύναμαι, ὦ γύναι, καταλλήλως νὰ ἐκφράσω τὴν βαρῦποτμόν σου τύχην; Ὡς πτηνὸν τὸ ὁποῖον μᾶς φεύγει ἀπὸ τὰς χεῖρας, οὕτως ἀπέπτῃς καὶ σὺ, γύναι, ἀπ' ἐμοῦ, ἐξαίφνης ἐκπηθῆσασα εἰς τὸ βασίλειον τοῦ Ἄδου. Αἰαῖ, αἰαῖ, πικρὰ, πικρὰ εἶναι τὰ πάθη μου! Βεβίωξ; δὲ ἡ τοσοῦτον βαρεῖα αὕτη συμφορὰ εἶναι ἐκρηξίς πολυετοῦς ὀργῆς θεοῦ τίνος διὰ καμμίαν ἀμαρτίαν τῶν προγόνων μου.

Χ. Δὲν εἶσαι μόνος, ἄναξ, παθὼν τοιαύτην συμφορὰν. Ὡς καὶ ἄλλοι πολλοὶ ὁμοιοπαθεῖς σου, ἔχασες τὴν φιλτάτην, τὴν ἀξίαν σου σύζυγον.

Θησ. Ἐπιθυμῶ, ἐπιθυμῶ νὰ μετοικήσω θανὼν ὁ τάλας εἰς τὴν μαύρην κατοικίαν τοῦ θανάτου, εἰς τὸ σκότος τὸ ὁποῖον εἶναι ὑπὸ γῆν... .. τὸ ὁποῖον εἶναι ὑπὸ γῆν, ἀφοῦ ἐστερήθην τῆς σῆς φιλτάτης συναναστροφῆς· διότι ἐμὲ ἐθανάτωσες μᾶλλον, παρὰ σεαυτὴν, ὦ γύναι. Ἀλλ' ἀπὸ ποῖον νὰ μάθω πόθεν, ὦ γύναι, ἀνέβῃ εἰς τὴν καρδίαν σου ἡ θανατηφόρος αὕτη συμφορὰ; Θὰ μοῦ εἶπει τις τὸ γενόμενον, ἢ εἰς μάτην ἐφύλαττον τὸ σμήνος τοῦτου τῶν ὑπηρετῶν εἰς τὰ ἀνάκτορά μου; Ὡ μοι μοι, φεῦ, ὁ δυστυχῆς, ὁποῖαν καταστροφὴν τῆς οἰκίας μου μοι ἦτο εἰμαρμένον νὰ ἴδω, ὁ πανάθλιος, πένθος ἀνέκφοραστον, πένθος ἀφόρητον! Ναι, ἐχάθην, ἐχάθην, ἐρήμαξεν ἡ οἰκία μου, ὀρφανὰ μένουσι τὰ τέκνα μου!

ΧΟΡΟΣ.

Μᾶς ἄφησες, μᾶς ἄφησες, φιλτάτη τῶν γυναικῶν καὶ ἀρίστη ἀπασῶν, ὅσως ἐπιβλέπει τὸ φῶς τοῦ ἡλίου καὶ τὸ ἄστρον τῶν νυκτῶν ἡ σελήνη. Ἰὼ ἄθλια σύζυγε, ἀξιοθρήνητε Θεσεῦ, ὁποία συμφορὰ κατέλαθε τὴν οἰκίαν σου! Τὰ βλέφαρα τῶν ὀφθαλμῶν μου ἐκσταζοῦσι πικρὰ δάκρυα ἐπὶ τῇ δυστυχίᾳ σου. Καὶ ὅμως καὶ ἄλλη φρικτὴ μὲ κυριεύει ἀπὸ πολλῆς διὰ τὴν ἐνδεχομένην ἐπαύξησιν τῆς λύπης σου δι' ἄλλης λύπης.

Θησ. Τί βλέπω; τί βλέπω; Τί σημαίνει τὸ γραμμάτιον τοῦτο, τὸ ἐξηρημένον ἀπὸ τὴν χεῖρα τῆς ἀγαπητῆς μου; Μὴ ἤθελε νὰ μοὶ παραγγείλῃ τι; Ἄρα γε μοὶ ἔγραψεν ἡ δύστηνος, καθικετεύουσα νὰ τηρήσω τὴν συζυγικὴν πίστιν, καὶ νὰ περιθάλπω τὰ τέκνα μας; Ἀμερίμνει, φιλάττη' οὐδεμία πλέον γυνὴ θὰ εἰσέλθῃ, ὡς σύζυγος εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ Θησεῖος. Ναί, ναί, βλέπω καλῶς, εἶναι οἱ τύποι τῆς χρυσῆς σφραγίδος τοῦ νυμφικοῦ δακτυλίου τῆς φιλάττης συζύγου, τῆς ὁποίας θρηνώ τὴν στέρησιν ἃς διασπάσω τὰ περιφράγματα τῶν σφραγισμάτων, ἃς ἴδω τί θὰ μοῦ λέγει τὸ γραμμάτιον τοῦτο.

ΧΟΡΟΣ.

Φεῦ φεῦ! Ἴδου καὶ ἄλλο δυστύχημα προσθέτουσιν οἱ θεοὶ εἰς τὰ πρότερον δεινά. Ἐπρότιμον τὸν θάνατον παρὰ τὴν τοσαύτην συμφορὰν. Δὲν ὑπάρχει πλέον, ἐχάθη, φεῦ φεῦ, κατεστράφη ἡ βασιλεύουσα ἡμῶν οἰκογένεια. Ὡ μοῖρα, ἂν ἦναι εἰσέτι δυνατὸν, σῶσον αὐτὴν, σῶσον ἀπὸ τοῦ δλέθρου ἐπάκουσον τὴν δέησίν μου. Διότι, ὡς νὰ ἤμουν μάντις, μοὶ φαίνεται ὅτι βλέπω ἀπὸ τινος μέρους νέον τινα κακὸν οἰωνόν.

Θησ. Οἴμοι. Καὶ ἄλλη πάλιν αὕτη, ἄλλη συμφορὰ ἐπὶ συμφορᾶς, ἀφόρητος, ἀκατονόμαστος. Ἄθλιος, πανάθλιος ἐγώ.

X. Τί εἶναι; εἰπέ μοι, ἂν μὲ κρίνης ἀξίαν νὰ τὸ μάθω.

Θησ. Φωνάζει, φωνάζει ἡ ἐπιστολὴ αὕτη τὰ ἀνεκδιήγητα. Ποῦ νὰ φύγῃ ἀπὸ τὸ βᾶρος τῶν δεινῶν μου; Τετέλεσται, ἐχάθη. Ὡ γῆ καὶ θεοί! τί ἀποτρόπαια κράζει, διαλαλεῖ, περιβομβεῖ, ψάλλει, τί θρηνον μοιρολογεῖ ἢ τὴν ὁποῖαν ἀνέγνωσα ἐπιστολή. Ὡ δυστυχῆς ἐγώ, ὦ δυστυχῆς!

X. Αἰαῖ, τὰ χεῖριστα, τὰ χεῖριστα μὲ κάμνουν νὰ ὑποπεύω τὰ προοίμια τοῦ λόγου σου.

Θησ. Ὡ δὲν δύναμαι νὰ βραστάσω πλέον εἰς τὰς πύλας τοῦ στόματός μου τὸ δυσεκπέρατον τοῦτο δλέθριον ἀνοσιούρηγμα, ὦ πόλις, ὦ πόλις. Ὁ Ἰππόλυτος ἀπετόλμησε νὰ ἐπιβουλευθῇ διὰ βίας τὴν τιμὴν μου, καὶ δὲν ἐσεβάσθη τὸ παντέφορον ὄμμα τοῦ Διός; Ἄλλ' ὦ πάτερ Πόσειδον, τὰς ὁποίας μοὶ ὑπεσχέθης νὰ εἰσακούσης ποτὲ τρεῖς εὐχάς μου, μὲ μίαν ἐξ αὐτῶν ἐξολόθρευσον τὸν υἱόν μου σήμερον, τὴν ἡμέραν ταύτην, ἂν ἦσαι στερεὸς εἰς τὰς ὑποσχέσεις σου.

X. Ἄναξ, ἀναίρεσε, λάβε ὑπίσω τὴν εὐχὴν σου, δι' ἀγάπην τῶν θεῶν. Θέλεις δὲ ἀργότερα γνωρίσει, ὅτι ἔσφαλες εὐχῆθεὶς ταῦτα. Πείσθητι εἰς τοὺς λόγους μου.

Θησ. Εἶναι ἀδύνατον. Μάλιστα δὲ καὶ θὰ τὸν ἀποδιώξω ἀπὸ τὸν τόπον τοῦτον. Ὡστε θὰ τὸν εὔρει τοῦλάχιστον ἐν ἐκ τῶν δύο τούτων

κακῶν. Ἡ ὁ Ποσειδῶν, ἐπακούσας τῆς δεήσεώς μου, θὰ τὸν στείλει νεκρὸν εἰς τὸν Ἄδην, ἢ διωχθεὶς ἀπὸ τὴν γῆν ταύτην, εἰς ξένην περριπλανώμενος γῆν, θὰ τελειώσῃ ἐλευσινῶς τὴν ζωὴν του.

X. Ἄλλ' ἴδου ἔφθασεν εἰς καταλλήλον ὥραν αὐτός σου ὁ υἱός, ὁ Ἰππόλυτος. Παραίτησον τὴν θλεθρίαν σου ὀργὴν, ἄναξ Θησεῦ, καὶ ἀποφάσισον ὅ,τι εἶναι συμφερότερον εἰς τὸν οἶκόν σου!

Ἰππ. Τὴν κραυγὴν σου ἀκούσας, ὦ πάτερ μου, ἔσπευσα νὰ ἔλθω θρομαῖος· τί ὄμως εἶναι τὸ αἷτιον τῶν τραυμάτων σου ἀγνοῶ, καὶ ἐπιθυμῶ νὰ τὸ μάθω παρὰ σοῦ. Ἀλλὰ τί βλέπω; τὴν σύζυγόν σου, πάτερ μου, νεκράν; Μὲ κυριεύει ἐκπληξίς· αὐτὴ, ἀπὸ τὴν ὁποῖαν πρὸ ὀλίγου ἀπεχωρίσθην; αὐτὴ, τὴν ὁποῖαν ἄφησα ζῶσαν; Τί τῇ συνέβη; ποῖον τὸ αἷτιον τοῦ θανάτου τῆς; Πάτερ μου, παρὰ σοῦ θέλω νὰ τὸ μάθω. Σιωπᾶς; ἀλλ' ἡ σιωπὴ δὲν ὠφελεῖ εἰς τὰ δυστυχήματα. Διότι ἡ καρδιά, ἡ ποθοῦσα νὰ πληροφορηταῖ τὰ πάντα, καὶ εἰς τὰ δυστυχήματα δὲν παύει νὰ ἦναι περίεργος. Βεβαίως, δὲν εἶναι δίκαιον, πάτερ μου, ἀπὸ τοὺς φίλους σου, καὶ κἄτι πλειότερον παρὰ φίλους σου, νὰ κρύπτῃς τὰς δυστυχίας σου.

Θησ. Ὡ ἄνθρωποι, οἵτινες χάνετε εἰς μάτην τὸν καιρὸν σας εἰς μυριάς ἀνωφελεῖς σκέψεις! Διὰ τί ἄρα γε, ἐνῶ διδάσκετε μυρίας τέχνας, καὶ μηχανᾶσθε καὶ ἐφευρίσκετε τὰ πάντα, δὲν ἐπενοήσατε καὶ δὲν ἐφευρήκατε καὶ κανένα τρόπον νὰ διδάσκητε νὰ ἔχωσι νοῦν ἐκεῖνοι, ὅπου δὲν ἔχουσι νοῦν;

Ἰππ. Μέγας διδάσκαλος θὰ ἦτο βέβαια ἐκεῖνος, τὸν ὅποιον λέγετε, ὅστις θὰ ἠδύνατο νὰ ἀναγκάσῃ ἐκείνους, ὅπου δὲν ἐννοοῦσι, νὰ ἐννοῶσι καλῶς. Ἀλλ' αἱ λεπτολογίαι σου αὐταί, ὦ πάτερ μου, εἶναι διόλου ἀνάρμοστοι εἰς τὰς παρούσας περιστάσεις. Φοβοῦμαι μήπως ἡ γλῶσσά σου παραλαλή ἐκ τῶν δυστυχημάτων.

Θησ. Φεῦ, ἔπρεπεν οἱ ἄνθρωποι νὰ ἔχωσι σημειόντι, ἐξ οὗ νὰ γνωρίζωσι τοὺς φίλους, καὶ νὰ ἐννοῶσι τὸ τί φρονεῖ ὁ καθεὶς, ποῖος εἶναι ἀληθῆς φίλος καὶ ποῖος ὄχι. Νὰ ἔχωσι δὲ ὅλοι οἱ ἄνθρωποι δύο εἰδῶν φωνάς, τὴν μίαν δικαίαν, καὶ τὴν ἄλλην πιστῶς ἐξεικονίζουσαν τὰ ἐμπαρὰπίπτοντα πάθη, διὰ νὰ ἦτο δυνατὸν νὰ διεκρίνετο ἡ ἐκ τῶν ἀδικῶν φρονημάτων προκύπτουσα φωνὴ ἀπὸ τὴν φωνὴν τὴν δικαίαν, καὶ τότε δὲν θὰ ἠπατώμεθα.

Ἰππ. Ἀλλὰ μήπως κανεὶς φίλος σου μὲ ἔχει διαβεβλημένον εἰς τὰ ὠτά σου, καὶ δοκιμάζω ταῦτα χωρὶς νὰ πταίω; Μὲ κυριεύει ἐκπληξίς· διότι οἱ λόγοι σου, οἱ ἄτοποι καὶ ἀκατανόητοι, μὲ ἀνησυχοῦν.

Θησ. Φεῦ, ποῦ θὰ φθάσει ἡ παραφορὰ τοῦ ἀνθρωπίνου νοῦς; ποῦ θέλει εὔρει ὄρια ἢ τόλμη καὶ ἡ αὐθάδεια τῶν ἀνθρώπων; Διότι, ἂν προ-

θαίνη με τὴν ζωὴν ἐκάστου ἀνθρώπου, καὶ ὁ μεταγενέστερος ὑπερ-
 θαίνη κατὰ τὴν πανουργίαν τὸν προγενέστερόν του, θὰ ἀναγκασθῶ-
 σιν οἱ θεοὶ νὰ προσθέσωσι καὶ ἄλλην γῆν εἰς τὴν γῆν μας, διὰ νὰ
 δυνηθῆ νὰ χωρέσῃ τοὺς ἐκ φύσεως ἀδίκους καὶ κακοὺς. Ἴδετε, ἴ-
 δετε τοῦτον, ὅστις, λαβὼν τὴν ζωὴν ἀπὸ τοῦ αἵματός μου, κατήσχυ-
 νε τὴν συζυγίην μου κλίην, καὶ καταμηύεται ὑπὸ τῆς νεκρᾶς ταύ-
 τῆς ὁ κάκιστος τῶν ἀνθρώπων. Τόλμησον δὲ, ἀφοῦ ἀπετόλμησας τοιοῦ-
 τον ἀνοσιούργημα, τόλμησον νὰ ἴδῃς κατὰ πρόσωπον τὸν πατέρα
 σου. Σὺ λοιπὸν, σὺ εἶσαι ὁ ἀνθρώπος, ὁ ἐξέχων τῶν ἄλλων ἀνθρώπων,
 ὥστε ἐκρίθῃς ἀξίως τῆς μετὰ θεῶν συναναστροφῆς; σὺ εἶσαι ὁ σώφρων
 καὶ ἀμόλυντος ἀπὸ κακίας; Εἰς ἄλλους ὕπαγε νὰ λέγῃς τὰ καυχῆ-
 ματά σου ταῦτα, οὐδέποτε θὰ ἀποδώσω ἐγὼ τοσαύτην ἀμάθειαν εἰς
 τοὺς θεοὺς, ὥτε νὰ φρονῶσι κακῶς. Δύνασαι πλέον νὰ καυχᾶσαι, ἄ-
 σσον καὶ ἂν θέλῃς, καὶ νὰ ἐπιχειρῆς νὰ ἐξαπατᾷς τὸν κόσμον δι' ὑ-
 ποκριτικῆς ἀποχῆς ἀπὸ τῆς βρώσεως παντὸς ἐμψύχου, καὶ νὰ τρέχῃς
 ἐνθουσιῶν ὡς ὀπαδὸς τοῦ Ὀρφέως, ἐκθειάζων τοὺς καπνοὺς τῆς μα-
 ταιοσοφίας σου ἑφωράθῃς πλέον. Θὰ κηρύττω δὲ πρὸς ὅλους, νὰ ἀπο-
 φεύγωσι τοὺς τοιοῦτους· διότι με τοὺς σοφροὺς καὶ ἁγίους λόγους
 τῶν θέλουσι νὰ ἀπατήσωσι τὸν κόσμον, διανοούμενοι αἰσχροῖα με τὴν
 καρδίαν των. Ἴδου ἀπέθανεν αὐτὴ νομίζεις, ὅτι διὰ τοῦ θανάτου τῆς
 ἐσώθῃς; ἄθλιε, τοῦτο μάλιστα σὲ καταδικάζει, καὶ ἀποδεικνύει τὴν
 ἐνοχὴν σου. Διότι, ποῖοί σου ὄρκοι, ποῖοί σου λόγοι δύνανται νὰ ἀπο-
 στομώσωσι τὸν μάρτυρα τοῦτον, ὥστε νὰ σὲ ἀθωώσωσι; Θὰ εἶπῃς ὅτι
 σὲ ἐμίσει, καὶ ὅτι ὡς νόμιμος σύζυγός μου σὲ ἐχθρεύετο, διότι σὲ ἐ-
 γέννησα ἀπὸ ἄλλην γυναῖκα; Ἀλλὰ τότε κακὸς θὰ ἦτο, κατὰ τοὺς
 λόγους σου, ἐκτιμητὴς τῆς ζωῆς τῆς, ἂν ἔνεκα τῆς πρὸς σὲ ἐχθρᾶς
 ἐθυσίαζε πᾶν ὅ,τι εἶχε πολυτιμότερον. Ἢ μήπως θὰ εἶπῃς, ὅτι ἡ μω-
 ρία δὲν ὑπάρχει εἰς τοὺς ἄνδρας, ἐνῶ εἰς τὰς γυναῖκας εἶναι ἐμφυ-
 τος; Γνωρίζω νέους, οἵτινες οὐδὲως εἶναι ἀσφαλέστεροι τῶν γυναι-
 κῶν κατὰ τοῦτο, ὅταν τὸν νεανικὸν καὶ ἠβῶντα νοῦν των ταραξῆ ἡ
 ἐρωτικὴ ἐπιθυμία· τὸ ὅτι ὅμως εἶναι ἄνδρες δικαιολογεῖ καὶ σκεπάζει
 τὰ πάντα. Ἀλλὰ τίνας ἔνεκα ἀντιλέγω ταῦτα πρὸς τὰ δικαιολογήμα-
 τά σου, ἀφοῦ ὑπάρχει σαφέστατος μάρτυς ὁ νεκρὸς οὗτος; Φύγε τὸ
 ὀγλιγωρότερον ἀπὸ τὴν γῆν ταύτην ἐξόριστος, καὶ μὴ ἐπιστρέψῃς
 πλέον, μήτε εἰς τὰς θείας Ἀθήνας, μήτε εἰς τὰ ὄρια τῆς γῆς, ὅσπν
 ἐγὼ ἐξουσιάζω. Διότι ἂν ἡ πρὸς με αὕτη αὐθάδειά σου δὲν τιμωρηθῆ
 ὑπέμοῦ, θὰ νομισθῆ ψευδὲς καύχημά μου τὸ ὅτι ἐφάνευσά ποτε τὸν
 Σίνιν, τὸν ληστὴν τοῦ Ἰσθμοῦ, καὶ αἱ ἐν τῇ θαλάσῃ Σκειρωνίδες πέ-
 τραι δὲν θὰ ἦναι ἀπόδειξις τοῦ ὅτι ἤμην ἄσπονδος ἐχθρὸς καὶ αὐστη-
 ρὸς τιμωρητῆς τῶν κακῶν.

Χ. Δὲν ἤξεύρω πῶς δύναμαι νὰ ὀνειμάσω θνητόν τινα εὐτυχῆ, ἀφοῦ
 οἱ κορυφαῖοι αὐτῶν τοιαῦτα πάσχουσι.

Ἴππ. Πάτερ μου, εἶναι φοβερὰ ἡ ὀργή σου, καὶ ἡ ὑπὸ τῆς λύπης συμ-
 πύκνωσις τῶν φρενῶν σου· τὸ πρᾶγμα ὅμως τοῦτο, τὸ ὁποῖον προ-
 σφέρει τόσους καλοὺς λόγους, ἂν τις ἤθελε νὰ τὸ ἀναπτύξῃ, δὲν θὰ
 ἔφερε τιμὴν. Ἐγὼ δὲ δὲν ἔχω τὸ προτέρημα νὰ ὀμιλῶ ἐνώπιον τοῦ
 ὄχλου, ἀλλ' εἶμαι ἀρκούντως σοφὸς μεταξύ τῶν συνηλικιωτῶν μου
 καὶ ἐν τῷ μέσῳ ὀλίγων ἐκλεκτῶν. Ἐχει ὅμως καὶ τοῦτο τὸ καλόν
 τοῦ· διότι, ὅσοι εἶναι φαῦλοι μεταξύ σοφῶν ἀνθρώπων, ἐκεῖνοι εἶναι
 ἐπιδειξιώτατοι νὰ ὀμιλῶσιν εἰς τὸν κοινὸν ὄχλον. Καὶ ὅμως ἀναγκά-
 ζομαι, ἀφοῦ εἰς τοιαύτην ὑπέπεσα συμφορὰν, νὰ λύσω τῆς γλώσσης
 μου τὰ δεσμά. Θέλω δὲ ἀρχήσῃ τὸν λόγον μου ἀπ' ἐκεῖ, ὅπου με
 προσέβαλες πρῶτον, ἀρμήσας ἐναντίον μου, ὡς μέλλων νὰ με καταστρέ-
 ψῃς, μὴ ἔχοντα τί νὰ ἀπαντήσω. Βλέπεις τὸν ἥλιον τοῦτον καὶ τὴν
 γῆν; δὲν ἔχουσι ἄλλον ἀνθρωπὸν σωφρονέστερόν μου, καὶ ἂν σὺ δὲν
 τὸ ὁμολογήσῃς. Διότι, πρῶτον μὲν ἤξεύρω νὰ τιμῶ τοὺς θεοὺς, καὶ νὰ
 ἔχω φίλους, μὴ δεχομένους τὰ ἄδिका, τοιοῦτους, ὥσε νομίζουσι αἰ-
 σχύνῃν τὸ νὰ συμβουλευθῶσι κακόν τι ὡς καὶ τὸ νὰ συμπράττωσι τοὺς
 ἀγαπῶντας τὰ αἰσχροῖα. Δὲν ἀποκρύπτω τὰ προτερήματα τῶν φίλων
 μου, πάτερ, εἶμαι ὁ ἴδιος πρὸς αὐτοὺς καὶ ὅταν ἦναι ἀπόντες καὶ ὅταν
 τοὺς ἔχω εἰς τὸ πλευρόν μου. Ἄν ἦναι πρᾶγμα, τὸ ὁποῖον νὰ μὴ ἐ-
 γνώρισξ, εἶναι αὐτὸ, διὰ τὸ ὁποῖον νομίζεις ὅτι με ἔκαμες ἤδη ἀνα-
 πολόγητον. Μέχρι τῆς στιγμῆς ταύτης, ὅπου σοῦ λαλῶ, τὸ σῶμά μου
 εἶναι ἀγνόν πάσης σαρκικῆς ἐπιθυμίας. Δὲν γνωρίζω τί πρᾶγμα εἶναι,
 ἐκτὸς δι' ἀκοῆς καὶ ἐκ τῆς ὀψεως εἰκόνων. Οὐδὲως δὲ ἔλαβον αἰ-
 τίαν νὰ ἐξετάζω τοιαῦτα, διότι ἔχω ἀμόλυντον τὴν παρθενίαν τῆς
 ψυχῆς. Καὶ ὅμως ἡ σωφροσύνη μου δὲν σὲ πείθει ἴσως. Τότε λοιπὸν
 ὀφείλεις τοῦλάχιστον νὰ μοὶ δείξῃς τίνι τρόπῳ διεφθάρην. Ἀρά γε,
 μήπως τὸ κάλλος αὐτῆς ἦτο ἀνώτερον τῆς καλλονῆς ἀπάσης ἄλλης
 γυναικός; ἢ μήπως με παρέσυρεν ἡ ἐλπίς νὰ γείνω κύριος τῶν ἀνα-
 κτόρων σου, λαβὼν τὴν πλουσίαν του σύζυγον; Ἀλλὰ τότε, θὰ ἤμην
 πάντῃ ἀνόητος, καὶ ἂν εἰς οὐδὲν ἄλλο εἶχον γνῶσιν. Ἀλλὰ μήπως θὰ
 εἶπῃς ὅτι ἡ βασιλεία εἶναι ἐπιθυμητὴ εἰς τοὺς νοῦν ἔχοντας; Ὀχι,
 ὄχι, δὲν ἀρέσκει ἡ μοναρχία παρ' εἰς ἐκείνους, οἵτινες ἔχασαν τὰς
 φρένας. Ἐγὼ ὅμως ἐν μόνον ἐπιθυμῶ, νὰ πρωταγωνιστῶ καὶ νὰ λαμ-
 βάνω τὰ πρῶτα βραβεῖα εἰς τοὺς ἀγῶνας τοὺς Ἑλληνικοὺς, νὰ ζῶ δὲ
 εἰς τὴν πατρίδα μου εὐτυχῆς πάντοτε μετὰ τῶν ἀρίστων μου φίλων,
 ἀρκούμενος εἰς τὸν ὁποῖον ἔχω δευτερεύοντα βαθμόν. Διότι καὶ νὰ ἐ-
 νεργῶ δύναμαι, καὶ ἡ ἔλλειψις κινδύνων προξενεῖ ἀνωτέραν καὶ τῆς
 βασιλικῆς ἀξίας ἡδονήν. Ἐν μόνον δικαιολογήματά μου δὲν εἶπον, ἀφοῦ

σοὶ εἶπον ὅλα τὰ ἄλλα. Διότι, ἂν εἶχον ἐναντίον μου μάρτυρα τοιοῦτον, οἷος εἰμ' ἐγὼ, καὶ ἂν προσεκαλούμην νὰ ἀπολογηθῶ ζώσης ταύτης, θὰ ἐβλεπες ἐμπράκτως τοὺς κακοὺς, διηγούμενος μόνον τὴν κατηγορίαν. Τώρα ὁμῶς, ἐπικαλοῦμαι μόνον ἐνόρκως μάρτυρα τὸν Δία καὶ τὴν γῆν, τὴν ὁποίαν πατοῦμεν, ὅτι οὐδέποτε ἐπεβουλευθήν τὴν τιμὴν σου, οὐδ' ἠδύνατό ποτε νὰ μοὶ ἔλθῃ τοιαύτη ἐπιθυμία, οὐδὲ κἂν ποτε τὸ ἐφαντάσθην. Νὰ μὲ εὖρη κακὸς ὄλεθρος, χωρὶς δόξαν, χωρὶς ὄνομα, χωρὶς πόλιν, χωρὶς οἰκίαν, ἐξόριστον ἐπὶ ξένης γῆς, καὶ οὔτε ἡ θάλασσα οὔτε ἡ γῆ νὰ δεχθῶσι τὸ νεκρὸν μου σῶμα, ἂν ἦμαι ἔνοχος τοιούτου ἀνομήματος. Ἄν ὁμῶς αὕτη φοβηθεῖσά τι κατέστρεψε τὸν βίον, ἀγνοῶ διότι ἐγὼ δὲν δύναμαι νὰ εἶπω τι πλειότερον. Ἔστω εὖρεν αὐτὴ ὅπου δὲν τὴν εἶχε τὴν σωφροσύνην, καὶ ἡμεῖς οἱ ὅποιοι τὴν εἶχομεν, τὴν ἐχάσαμεν. (*)

Χ. Ἀπελογήθης ἀρκούντως κατὰ τῆς κατηγορίας, ὀρκισθεὶς εἰς τοὺς θεοὺς, μάρτυρας ἀξιοπίστους καὶ τῶν ἀθῶνων προστάτας.

Θησ. Ἄρά γε δὲν εἶναι αὐτόχρημα μάγος οὗτος, ὅστις φαντάζεται ὅτι θὰ ἐξαπατήσῃ τὴν ψυχὴν μου διὰ τῆς ὑποκριτικῆς του ἀτάραξίας, ἀφοῦ ἀτίμασε τὸν πατέρα του;

Ἴππ. Ἄλλὰ τότε ἀπορῶ καὶ μὲ σέ, πάτερ μου. Διότι ἂν σὺ ἦσο ὁ τοιοῦτος υἱός, καὶ ἐγὼ ἦμην πατὴρ σου, θὰ σὲ ἐφόνευε πάραυτα, καὶ δὲν θὰ σὲ ἐξώριζον, ἂν ἐτόλμας νὰ ἐγγίξῃς τὴν γυναῖκά μου.

Θησ. Πολὺ εὐθηνὰ θὰ τὴν ἐγλύτονες. Δὲν θὰ ἀποθάνῃς τοσοῦτον εὐκολον θάνατον, κατὰ τὸν νόμον τοῦτον, τὸν ὅποιον σὺ μόνος ἐφεύρες, ὡς κατὰ ἄλλῃλον νὰ σὲ κρίνῃ. Διότι ὁ ὀγλίγωρος θάνατος εἶναι ἐλαφροτάτη ποινὴ εἰς ἄνδρα δυστυχῆ. Ἄλλὰ σὺ περιπλανώμενος φυγὰς ἐκ τῆς γῆς τῶν πατέρων σου θὰ τελειώσεις πανάθλιον βίον ἐπὶ γῆς ξένης. Τοιαύτη μοῖρα ἀνήκει εἰς δυσσεβῆ ἄνδρα.

Ἴππ. Φεῦ, τί μέλλεις νὰ πράξῃς; καὶ δὲν θὰ περιμείνῃς, πρὶν ἢ μὲ καταδικάσῃς, νὰ δεῖξῃ τὴν ἀλήθειαν ὁ καιρὸς, ἀλλὰ θὰ μὲ ἐξορίσῃς ἀπὸ τὴν πατρίδα μου;

Θησ. Καὶ πέραν τῶν ὀρίων τοῦ Ἀτλαντικοῦ ὠκεανοῦ, ἂν ἠδύναμην τοσοῦτον μοὶ εἶσαι μισητός.

Ἴππ. Καὶ χωρὶς νὰ σεβασθῆς τοὺς ὄρκους μου, χωρὶς νὰ ἐξακριβώσῃς τὰς ἀποδείξεις, χωρὶς νὰ ἐξετάσῃς γνώμας καὶ ἀπαντήσεις μάντεων, ἄκριτον θὰ μὲ διώξῃς ἀπὸ τὴν πατρίδα μου;

Θησ. Τὸ ἐγγραφοῦν τοῦτο, ἀξιοπιστότερον ἀπὸ τὰς προρρήσεις τῶν μάντεων, κατακηνύει τὸ ἀνοσιούργημά σου. Ἀδιαφορῶ δὲ διὰ τὰ ὑπεράνω τῶν κεφαλῶν τῶν μάντεων σου ἱπτάμενα ὄνειρα.

(*) Δὲν ἤξεύραμεν νὰ τὴν φυλάξωμεν.

Ἴππ. Ὡ θεοί, διὰ τί νὰ βαστῶ τὸ σῶμα μου κλειστὸν, ἀφοῦ ὁ πρὸς ὑμᾶς σεβασμὸς μου μὲ βίπτει εἰς τὸν ὄλεθρον; Ἀλλ' ὄχι βεβαίως δὲν θὰ ἐπειθον ἐκείνους, τοὺς ὁποίους ἐπεθύμουν νὰ πείσω, καὶ εἰς μάτην θὰ ἐπάτουν τοὺς ὄρκους μου.

Θησ. Φεῦ! πόσον μοὶ εἶναι ἀφόρητος ἡ ὑποκρισία σου. Δὲν θὰ γένης ἀφαντος τὸ ὀγλιγώροτερον μακρὰν τῆς πατρικῆς σου γῆς;

Ἴππ. Δυσυχῆς ἐγὼ! Καὶ ποῦ νὰ ὑπάγω; εἰς τίνος φίλου τὴν οἰκίαν νὰ καταφύγω, ἐξόριστος ἕνεκα τοιαύτης κατηγορίας;

Θησ. Ὅποιον εὖρης πρόθυμον νὰ φιλοξενῇ τοιούτους λυμεῶνας τῶν γυναικῶν καὶ νὰ δέχεται εἰς τὴν οἰκίαν του καὶ ὑπὸ τὴν αὐτὴν στέγην τοὺς ἐργάτας τοιούτων ἀνοσιούργημάτων.

Ἴππ. Αἰαί, μοὺ σπαράσσει τὰ σπλάγχνα, καὶ τοὺς ὀφθαλμούς μου εἰς δάκρυα κινεῖ τὸ νὰ φαίνομαι ἔνοχος καὶ νὰ μὲ νομίζῃς τοιοῦτον.

Θησ. Τότε ἔπρεπε νὰ στενάξῃς καὶ νὰ βάλλῃς ταῦτα εἰς τὸν νοῦν σου, ὅταν ἀπετόλμησας νὰ ἐπιβουλευθῆς τὴν τιμὴν τῆς συζύγου τοῦ πατρὸς σου.

Ἴππ. Ὡ δώματα, ἄς ἠδύνασθε νὰ λαλήσητε καὶ νὰ μαρτυρήσητε ἂν ἦμαι ἔνοχος.

Θησ. Ἐπικαλεῖσαι εἰς βοήθειάν σου ἀφώνους μάρτυρας· μεγαλοφώνως τὸ ἔργον τοῦτο, καὶ τοὶ μὴ ἔχον γλῶσσαν, σὲ κηρύττει ἔνοχον.

Ἴππ. Φεῦ! Νὰ ἠδύναμην νὰ βλέπω κατὰ πρόσωπον τὸν ἑαυτόν μου ἀπέναντί μου. Πόσον θὰ ἐκλαίει διὰ τὰς συμφορὰς μου!

Θησ. Πολλῶ περισσότερο ἐφρόντισας νὰ λατρεύῃς τὸν ἑαυτόν σου, παρὰ νὰ ἀπονέμῃς πρὸς τὸν γεννήσαντά σε τὸ ὀφειλόμενον σέβας, πρᾶττων δίκαια.

Ἴππ. Ὡ ἀξιολύπητε μητέρ μου, ὦ πικρὰ τεκνογονία! νὰ μὴ χρεωσθῆ ὁ θεὸς εἰς κἀνένα τῶν φίλων μου νὰ γεννηθῆ νόθος.

Θησ. Δὲν θὰ τὸν κρημνίσῃτε ἀπ' ἐδῶ, ὑπηρετᾷ μοι; δὲν ἠκούσατε πρὸ πολλοῦ ὅτι τὸν κατεδίκασα εἰς ἐξορίαν;

Ἴππ. Θὰ ἔκαμνα κομμάτι ἐκείνον ἀπ' αὐτοῦς, ὅστις θὰ ἐτόλμα νὰ μὲ ἐγγίξῃ. Σὺ μόνος σου ὁμῶς, ἀφοῦ οὕτω θέλεις, ἀπώθησόν με ἀπὸ τῆς πατρικῆς μου γῆς.

Θησ. Καὶ θὰ τὸ πράξω, ἂν ἐναντιωθῆς καὶ δὲν ὑπακούσῃς εἰς τὴν διαταγὴν μου. Διότι οὐδεμίαν θλίψιν αἰσθάνεται ἡ καρδιά μου διὰ τὴν ἐξορίαν σου.

Ἴππ. Λοιπὸν ἀκλόνητος, ὡς φαίνεται, εἶναι ἡ ἀπόφασίς σου. Ὡ δυστυχῆς ἐγὼ, διότι ἠξέυρω μὲν τί νὰ εἶπω, δὲν ἠξέυρω ὁμῶς πῶς νὰ τὸ εἶπω. Ὡ σὺ, τὴν ὁποίαν λατρεύω ὑπὲρ πάσας τὰς θεάς, θύγατερ τῆς Λητοῦς, μετὰ τῆς ὁποίας συνέζων καὶ συνεκυνήγουν, θὰ φύγωμεν λοιπὸν ἀπὸ τὰς κλεινὰς Ἀθήνας. Σὲ ἀποχαιρετῶ, ὦ πόλις καὶ γῆ

τοῦ Ἐρεχθέως ὃ παιδὶς τῆς Τροίζῆνος, τόποι ἐν τῷ μέσῳ τῶν δ-
ποίων διήλθον τὰς εὐτυχεστέρας ἡμέρας τῆς νεανικῆς μου ἡλικίας,
ἔχετε ὑγίαν ὡς ἀπευθύνω τὸν τελευταῖόν μου ἀσπασμόν. Καὶ σεῖς,
νέοι συνομίληκές μου ἐνταῦθα, ἔλθετε νὰ με ἀσπασθῆτε καὶ νὰ με
προπέμψητε ἀπὸ τὴν πατρίδα. Διότι ποτὲ δὲν θέλετε ἴδει ἄλλον ἄν-
θρωπον σωφρονέστερον ἐμοῦ, ἔστω καὶ ὁ πατήρ μου δὲν εἶναι τῆς
γνώμης ταύτης.

ΧΟΡΟΣ.

Βεβαίως μεγάλως ἐλαττόνει τὴν λύπην μου ἡ ἰδέα, ὅταν ἀναλογι-
σθῶ ὅτι ὑπάρχει θεία πρόνοια, ἣτις ἐπιστατεῖ καὶ κήδεταί τῶν ἀν-
θρωπίνων πραγμάτων· ἀλλ' ἐνῶ μὲ τὰς φρένας μου περιθάλλω τὴν
ἐλπίδα εἰς Νοῦν διέποντα τὰς ἀνθρωπίνους τύχας, ἡ καρδία μου ἄ-
θυμει καὶ μὲ κυριεύει λειποψυχία, ὅταν βλέπω τὰς τύχας καὶ τὰ
ἔργα τῶν ἀνθρώπων· διότι ἄλλ' ἀντ' ἄλλων συμβαίνουσιν ἀντιστρό-
φως, καὶ ἡ ζωὴ τῶν ἀνθρώπων εἰς παντοίας ὑπόκειται μεταβολὰς
καὶ μυρίας πλάνας.

Εἰς ἐμὲ τοῦτο εὐχομαι εἰς τοὺς θεοὺς νὰ χερίσῃ ἡ μοῖρα, καλὴν
τύχην μὲ εὐχαρίστησιν καὶ ψυχὴν ἀκαταπόνητον ἀπὸ λύπας· δόξαν
οὐχὶ μεγάλην, ἀλλ' οὔτε πάλιν ὄλωσ' ἄσημον καὶ εὐτελεῖ ἔχουσα δὲ
συμβιβαστικὸν καὶ εὐμετάβλητον πρὸς τὰς περιστάσεις τὸ ἦθος νὰ
διάγω εὐτυχῆ βίον, ὅ,τι καὶ ἂν μοὶ τύχῃ.

Διότι ἐσκοπίσθη πλέον ὁ νοῦς μου, καὶ αἱ ἐλπίδες μου ἠφανίσθη-
σαν, ἀφοῦ εἶδομεν τὸν φωτεινότερον ἀστὲρα τῆς γῆς τῆς Παλλάδος,
τὸν εἶδομεν νὰ ἀναχωρῆ εἰς γῆν ξένην, θῦμα τῆς κατ' αὐτοῦ ἀργῆς
τοῦ πατρός του. Ὡς ἄμμοι τῶν παραλίων τῆς πατρίδος καὶ δάση τῶν
ὄρεων, ὅπου ἔτρεχες μετὰ τῶν ὠκυπόδων κυνηγετικῶν κυνῶν σου,
κυνηγῶν καὶ φονεύων τὰ θηρία, ἐν τῇ συνοδίᾳ τῆς πανσέπτου Ἀρτέ-
μιδος.

Δὲν θὰ ἀναθῆς πλέον εἰς τὸ ὄχημά σου, τὸ συρόμενον ἀπὸ Ἐνετι-
κούς ἵππους, διευθύνων εἰς τὸ περὶ Λίμνην στάδιον τοὺς εἰς δρόμον
γεγυμνασμένους ἵππους σου. Καὶ ἡ τὸ πρὶν αὔπνος μοῦσα τῶν χορ-
δῶν τῆς γλυκείας σου λύρας, νεκρά πλέον, οὐδέποτε ἄλλοτε θέλει ἠ-
χῆσαι ἐναρμονίως εἰς τὴν πατρικὴν σου οἰκίαν. Εἰς δὲ τὸ χλοερὸν
κατάπικνον δάσος οὐδεὶς θέλει ἀναθῆσει στεφάνους εἰς τὰ ἀπόκεν-
τρα μέρη, ὅπου ἀναπαύεται ἡ τῆς Λητοῦς κόρη· σοῦ δὲ φυγόντος οὐ-
δεὶς ἀπολείπεται ἄξιος νὰ ἐμπνεύσῃ πόνον συζυγίας εἰς τὰς κόρας
τῆς Τροίζῆνος.

Ἐγὼ δὲ, ἐνθυμουμένη τὴν συμφορὰν σου, θὰ περάσω εἰς δάκρυα
ζωὴν ἀθλίαν. Ὡς δυστυχῆς μήτηρ, εἰς μάτην ἐγέννησας τοιοῦτον υἱόν·
φεῦ, μὲ κυριεύει ἀγανάκτησις κατὰ τῶν θεῶν. Ἰὼ, ἰὼ, Χάριτες, ἔφο-

ροι τῶν τερπνῶν χορῶν καὶ ἐπιχαρίτως τὰ πάντα προσαρμόζουσαι, διὰ
τί στέλλετε μακρὰν ἀπὸ τῆς πατρικῆς του γῆς τὸν δυστυχῆ, μακρὰν
τῆς πατρικῆς του οἰκίας τὸν μηδὲν κακὸν πράξαντα;

Ἄλλ' ἰδοὺ βλέπω τοῦτον τὸν ὑπνῆρτην τοῦ Ἴππολύτου, ἐρχόμενον
δρομαίως καὶ κατηφῆ πρὸς τὸ ἀνάκτορον.

Ἄγγ. Ποῦ ἠδυνάμην νὰ εὔρω ἐνταῦθα τὸν βασιλέα Θησέα, ὃ γυ-
ναῖκες; εἶπατέ μοι ἂν τὸ ἤξεύρητε. Νὰ ἦναι ἄρα γε ἐντὸς τῶν ἀνα-
κτόρων;

Χ. Ἰδοὺ ὁ ἴδιος ἐξερχόμενος ἐκ τῶν ἀνακτόρων.

Ἄγγ. Θησεῦ, φέρω εἰδήσιν λυπηρὰν εἰς σέ τε καὶ εἰς τοὺς πολίτας,
καὶ τοὺς ὅσοι κατοικοῦσι τὴν πόλιν τῶν Ἀθηναίων, καὶ τοὺς ὅσοι
εὐρίσκονται ἐντὸς τῶν ὀρίων τῆς Τροίζῆνιαι γῆς.

Θησ. Καὶ τί συνέβη; μήπως ἄρα γε κάμμια νεώτερα συμφορὰ κα-
τέλαβε τὰς δύο ἀστυγείτονας πόλεις;

Ἄγγ. Ὁ Ἴππόλυτος δὲν ὑπάρχει πλέον, ἰδοὺ τὸ πᾶν μὲ ἓνα λόγον.
Ὀλίγας στιγμὰς ἔχει ἀκόμη ζωῆς.

Θησ. Τίς τοῦ ἀφῆρσε τὴν ζωὴν; μήπως τὸν εἶχεν ἐχθρευθῆ κά-
νεις, τοῦ ὁποῦ κατήσχυσε τὴν σύζυγον βιαίως ὡς τὴν τοῦ πατρός του;

Ἄγγ. Τὸν ἐθανάτωσαν οἱ τροχοὶ τῆς ἰδίας αὐτοῦ ἀμάξης καὶ αἱ
κατάραι τοῦ στόματός σου, τὰς ὁποίας ἀπήθυνας κατὰ τοῦ υἱοῦ σου
πρὸς τὸν πατέρα σου θεὸν τῆς θαλάσσης.

Θησ. Ὡ θεοὶ καὶ Πόσειδον, ὄντως ἦσο πατήρ μου, ὡς ἔπρεπεν, ἐ-
πακούσας τὴν δέησίν μου. Ἄλλ' εἶπέ μοι πῶς συνέβη ὁ ὄλεθρός του;
τίνι τρόπῳ τὸν εὔρεν ἡ θεία δίκη διὰ τὸ πρὸς με ἀνοσιούργημά του;

Ἄγγ. Ἡμεθα πλησίον τοῦ ὑπὸ τῶν κυμάτων τῆς θαλάσσης κρουο-
μένου παραλίου, κτενίζοντες μὲ τὰς ζύστρας τὰς τρίχας τῶν ἵππων,
κλαίοντες· διότι εἶχεν ἔλθει τις φέρων εἰς ἡμᾶς τὴν εἰδήσιν, ὅτι δὲν
ἤθελε πλέον πατήσει τὴν γῆν ταύτην ὁ ποὺς τοῦ Ἴππολύτου, κα-
ταδικασθέντος ὑπὸ σοῦ εἰς ἐλεεινὴν ἐξορίαν· ὅτε ἦλθε καὶ ὁ ἴδιος
πρὸς ἡμᾶς εἰς τὸν αἰγιαλόν, τὸν αὐτὸν ψάλλων ἦγον τῶν δακρύων·
τὸν ἠκολούθει δὲ κατόπιν συνοδεύων αὐτὸν ὄλος ὁ μυριοπληθὴς ὀ-
μιλος τῶν φίλων συνηλικιωτῶν του. Μόλις δὲ δυνηθεὶς τέλος πάν-
των νὰ κρατήσῃ τὰ δάκρυά του, εἶπε. « Τί ἀδημονῶ; ὀφείλω νὰ ὑ-
πακούσω εἰς τὴν διαταγὴν τοῦ πατρός μου. Ζεύξτε τοὺς ἵππους εἰς
τὸ ὄχημα, ὑπνῆραί· δὲν μοὶ ἐπιτρέπεται πλέον νὰ διαμένω εἰς τὴν
πόλιν ταύτην». Μετὰ τοὺς λόγους τούτους οἱ πάντες ἐσπεύσαμεν νὰ
ὑπακούσωμεν, καὶ ταχύτερον ἀπὸ τὴν διήγησίν μου ζευχθέντας τοὺς
ἵππους εἰς τὸ ὄχημα τοὺς παρουσιάσαμεν εἰς τὸν δεσπότην μας. Ἀρ-
πάξει δὲ τὰς ἡνίας ἀπὸ τῆς ἀντυχῆς προσαρμόσας τὸν πόδα του

εἰς τὸ πατήρι. Καὶ πρῶτον μὲν ἠύχθη πρὸς τοὺς θεοὺς, ἀνυψώσας τὰς χεῖράς του· «Ζεῦ, ἐξολόθρευσόν με, ἂν ἦμαι ἔνοχος. Εὐδόκησον ὅμως νὰ γνωρίσῃ ὁ πατήρ μου, εἴτε ἀφοῦ ἀποθάνω, εἴτε ἐνώσῃ ζῶ, τὴν πρὸς με ἀδικίαν του». Καὶ ἅμα ταῦτα λέγων, λαβὼν εἰς χεῖρας τὴν μάστιγα, ἐμάστιζε τοὺς ἵππους· ἡμεῖς δὲ οἱ ὑπρέται ἠκολούθουμεν τὸν δεσπότην μας ὑπὸ τὸ ὄχημα πλησίον τῶν χαλινῶν εἰς τὴν εὐθεῖαν ὁδὸν τοῦ Ἄργου καὶ τῆς Ἐπιδαυρίας. Ὅταν δὲ ἐφθάσαμεν εἰς ἔρημόν τι μέρος, ἐκεῖ ὅπου, ἐκτός τῶν ὄριων τῆς γῆς ταύτης, αἰγιαλὸς τις κλίνει πρὸς τὴν Σαρωνικὴν θάλασσαν, ἤχος τις, ὡς ὑπόγειος βροντὴ τοῦ Διὸς, βροντήσας βαρέως, μᾶς ἔκαμεν ὅλους νὰ τρέμωμεν· ἐσήκωσαν δὲ ὀρθὴν τὴν κεφαλὴν των οἱ ἵπποι καὶ τὰ ὦτα εἰς οὐρανόν· ἡμᾶς δὲ κατέλαβε τρομερὸς φόβος, πόθεν ἄρα νὰ προέρχεται ἡ βοή. Στρέψαντες δὲ τὰ βλέμματά μας πρὸς τὰς θαλασσοπλήκτους ἀκτᾶς, εἶδομεν πελώριόν τι κύμα, τοῦ ὁποίου ἡ κορυφὴ ἔφθανε τὸν οὐρανόν, ὥστε τὸ ὄμμα μου δὲν ἔβλεπε πλέον τὰς ἀκτᾶς τοῦ Σκείρωνος· τὸ κύμα ἐσκέπαζε τὸν Ἰσθμόν καὶ τὸν βράχον τοῦ Ἀσκληπιοῦ. Καὶ ἔπειτα ἐφούσκωσε· καὶ καχλάζον περίξ πολὺν ἀφρὸν μὲ κρότον καὶ πάταγον, ὄρμαζ πρὸς τὰς ἀκτᾶς, ὅπου ἦτο τὸ ὄχημα. Ὁμοῦ δὲ μὲ ἐκείνον τὸν κλύδωνα καὶ τὴν τρικυμίαν ἐξέβρασε τὸ κύμα ταῦρον, ἄγριον τέρας, ἀπὸ τοῦ ὁποίου τοὺς τρομεροὺς μυκηθμοὺς γεμίσασα ὅλη ἡ περίξ γῆ ἀντήχει φοικωδῶς. Ἡ ὄψις αὐτοῦ... δὲν ὑπάρχει ὀφθαλμὸς νὰ ἴδῃ τοιοῦτον τέρας καὶ νὰ μὴ φοιῖξῃ. Εὐθύς λοιπὸν δεινὸς φόβος κυριεύει τοὺς ἵππους, καὶ ὁ μὲν δεσπότης ἡμῶν, ὁ τοσοῦτον ἄριστα γυμνασμένος εἰς τὸ νὰ δαμάξῃ τοὺς ἀγριωτέρους ἵππους, ἤρπασε μὲ τὰς χεῖράς του τὰς ἡνίας, καὶ τὰς σύρει, ὡς τὴν κώπην ὁ ἔμπειρος ναύτης, ἐξαρτῶν τὸ σῶμά του πρὸς τὰ ὀπισθεν διὰ τῶν ἱμάντων· ἀλλ' οἱ ἵπποι, δάκνοντες λυσσωδῶς τοὺς χαλυβδίνους χαλινούστων, ἐν παραφορᾷ σύρουσι τῆδε κάκεισε τὸ ὄχημα, περιφρονούντες καὶ χεῖρα τοῦ ἡνιόχου, καὶ ἵπποδέσμους, καὶ σερεῶς συγκολλημένον ὄχημα. Καὶ ἂν μὲν ἡνιοχῶν διεύθυνε τὸν δρόμον τῶν ἵππων πρὸς τὰ μαλακὰ καὶ ἐπίπεδα τῆς γῆς, παρουσιάζετο ἔμπροσθεν τῶν ἵππων ὁ ταῦρος, διὰ νὰ τοὺς ἐκδιᾶσῃ εἰς ἀναστροφὴν, ἐμβάλλων εἰς μανίαν ἀπὸ τοῦ φόβου τὸ τέθριππον ὄχημα· ἂν δὲ, ἐν τῇ μανίᾳ τῆς λύσεως τῶν φρενῶν των, οἱ ἵπποι ὤρμων πρὸς τὰς πέτρας, ὁ ταῦρος πλησιάζων τοὺς παρηκολούθει παρά τὴν ἄντυγα, ἕως οὗ τέλος πάντων, προσβαλὼν τὴν ἀψίδα τοῦ ὀχήματος εἰς βράχον τινὰ, τὴν ἐσύντριψε καὶ ἀναποδογύρισε τὸ ὄχημα. Ὅλα δὲ τότε ἦσαν ἄνω κάτω, ἀνεπήδων αἱ σύριγγες τῶν τροχῶν καὶ τὰ καρφία τῶν ἀξόνων. Αὐτὸς δὲ ὁ δυστυχῆς, ἐμπλεχθεὶς εἰς τὰς ἡνίας, δεσμὸν ἀδιάλυτον δεθείς, σύρεται ἐλεεινῶς, συντρίβων εἰς τὰς πέτρας τὴν θυ-

μασίαν κεφαλὴν του, ξεσχίζων τὰς σάρκας του, καὶ φωνάζων κραυγὰς, κινούσας εἰς οἶκτον τοὺς ἀκούοντας. « Σταματίσατε, ἵπποι τοὺς ὁποίους ἔθρεψα εἰς τοὺς σταύλους μου, λυπηθῆτε τὸν κύριόν σας· ὦ ἀθλίξι τοῦ πατρός μου κατάρρα. Δὲν εἶναι κανεὶς νὰ σώσῃ ἀπὸ τὸν ἔλεθρον τὸν ἄριστον τῶν ἀνθρώπων; » Πολλοὶ δὲ ἐξ ἡμῶν, προθυμοποιηθέντες, ἐτρέχομεν, ἀλλὰ ποῦ νὰ φθάσωσιν οἱ πόδες μας. Καὶ οὕτως, αὐτὸς μὲν λυθεὶς ἐκ τῶν δεσμῶν του, κοπέντων τῶν λωρίων, ἀγνοῶ τίνι τρόπῳ, ἔπεσε κατὰ γῆς, μόλις ἀναπνέων ἀκόμη· οἱ ἵπποι δὲ καὶ τὸ φοβερὸν τέρας ἐγειναν ἀφαντοί, τίς οἶδεν εἰς ποῖον μέρος τῆς βραχώδους ἐκείνης γῆς. Ἐγὼ μὲν λοιπὸν, ὦ βασιλεῦ, δὲν εἶμαι παρὰ μηδαμινὸς δούλος τῆς οἰκίας σου, ἀλλ' ὅμως ἢ πρὸς σέ μου ὑπακοὴ οὐδέποτε δύναται νὰ με καταφέρῃ νὰ πεισθῶ ὅτι ὁ υἱός σου εἶναι ἔνοχος, οὐδὲ καὶ ἂν ἐκρεμῶντο ὅλαι αἱ γυναῖκες, καὶ ἐγέμιζον ὅλαι αἱ πεῦκαι τῆς Ἰδης ἀπὸ κατηγορητήρια ἐγγραφα, ἐπειδὴ τὸν ἐγνωρίσα καὶ τὸν γνωρίζω ἀγαθὸν καὶ ἀθῶον.

X. Αἰαί. Συνεπληρώθη καὶ τῶν νέων δυστυχημάτων ἡ συμφορὰ· δὲν ὑπάρχει σωτηρία ἀπὸ τῆς μοίρας καὶ τοῦ εἰμαρμένου.

Θησ. Μισῶν τὸν ἄνθρωπον τοῦτον ὅστις ἔπαθε ταῦτα, εὐφράνθη ἀκούσας τοὺς λόγους τούτους· ἀλλ' ἤδη, σεβόμενος τοὺς θεοὺς, καὶ οἰκτιρῶν καὶ αὐτὸν, διότι εἶναι υἱός μου, οὔτε χαρὰν οὔτε λύπην αἰσθάνομαι διὰ τὰς συμφορὰς ταύτας.

Ἄγγ. Τί λοιπὸν θὰ γείνη; νὰ τὸν φέρωμεν, ἢ τί πράξαντες τὸν ἄθλιον τοῦτον ἡμεῖς, θὰ πράξωμεν ἀρεστὰ εἰς τὰς φρένας σου; Συλλογίσου· ἂν ὅμως ἀκολουθήσῃ τὴν γνώμην μου, δὲν θὰ γείνης ὠμὸς πρὸς τὸν υἱόν σου, δυστυχοῦντα.

Θησ. Φέρετέ τον, διὰ νὰ τὸν ἴδω μὲ τοὺς ὀφθαλμούς μου, τὸν ἀρνηθέντα καὶ δισχυρισθέντα ὅτι δὲν ἐμόλυνε τὴν κλίνην μου, νὰ τὸν κατασχῶ μὲ τοὺς λόγους μου καὶ μὲ τὴν παρὰ τῶν θεῶν ἐπιβληθεῖσαν αὐτῷ ποινήν.

ΧΟΡΟΣ.

Σὺ κατακυριεύεις τῶν (*) ἀκατανικήτων καρδιῶν τῶν θεῶν τε καὶ τῶν θνητῶν, ὦ δέσποινα Κύπρι. Σὲ συνοδεύει δὲ ὁ τὰ ποικίλα ἔχων πτερὰ παῖς, περιπτάμενος καὶ ἀνεμίζων (**) αὐτοὺς μὲ τὸ ὠκύτατον πτερόν· ὁ παῖς, ὁ ἐπιπτάμενος ἐφ' ὅλην τὴν γῆν καὶ ἐπὶ τὴν ἠχηρὰν καὶ ἀλμυρὰν θάλασσαν. Ὁ Ἔρως, πετῶν ταχύπτερος, ἀστράπτων ὡς ὁ χρυσὸς, ἐκμαγεύει, εἰς οὗ τινος τὴν ἐκβακχυμένην καὶ μαινομένην καρδίαν ἐφορμήσῃ, ἐκμαγεύει καθυποτάσσων καὶ τὰ γένη τῶν εἰς τὰ

(*) Σὺ ἄγεις καὶ φέρεις τὰς ἀκατανικήτους καρδίας.

(**) Ἐπιπτόμενος.

ἔση ἐνδιαιωμένων θηρίων, καὶ τὰ ὀρμέφυτα τῶν ἕσα ζῶσιν ἔν τε πελάγει καὶ ἐν τῇ γῆ, καὶ τὰς καρδίας τῶν ἀνδρῶν συμπάντων δὲ τούτων κυρίαρχος καὶ βασίλισσα σὺ εἶσαι, ᾧ δέσποινα Κύπρι.

Ἄρτ. ᾧ εὐγενῆς τοῦ Αἰγέως υἱέ, ἄκουσον, πρόσφερε προσεκτικὸν τὸ οὖς σου εἰς τοὺς ἐμούς λόγους. Τῆς Αἴπτου ἢ κόρη, ἢ Ἄρτεμις σὲ ἐμιλεῖ. Θησεῦ, διὰ τί, ᾧ δυστυχεστάτε ἀνδρῶν, σὲ χαροποιεῖ ἢ συμφορὰ αὕτη, ἐνῶ ἀδίκως ἐφόνευσας τὸν υἱόν σου, πιστεύσας τοὺς ψευδεῖς τῆς συζύγου σου λόγους, χωρὶς νὰ φανερωθῆ; Φανερὰ ὅμως εἶναι ἢ βλάβη σου, ἢ τὴν ὁποίαν ἐπαθες συμφορὰ. Πῶς δὲν κρύπτεις τὸ σῶμά σου εἰς τὰ τάρταρα τοῦ ἄδου ὑπὸ τῆς αἰσχύνῃς; ἢ κάμωνων πετρὰ πῶς δὲν γίνεσαι ἄφαντος εἰς τὰ ὕψη τοῦ αἰθέρος, διὰ νὰ ἀπαλλαγῆς ἀπὸ ζῶν οὕτως ἀθλίαν καὶ ἐλσεινήν; Διότι ἡ ζωὴ σου ἐβεβηλώθη, καὶ δὲν δύνασαι πλέον νὰ συγκαταριθμηθῆς μεταξὺ τῶν ἀγαθῶν ἀνδρῶν. Ἄκουε, Θησεῦ, πιστὴν τὴν διήγησιν τῶν δυστυχημάτων σου, τὴν κατάστασίν σου τὴν ἐλσεινήν. Καὶ μοιλοῦντι οὐδὲν πλέον τὸ ὄφελος, καὶ εἰς μάτην θέλω σὲ λυπήσει. Ἀλλ' ἀπεφάσισα νὰ πράξω τοῦτο, διὰ νὰ μάθῃ ὁ κόσμος τὰ ἀγνὰ καὶ δίκαια φρονήματα τοῦ υἱοῦ σου, καὶ διατηρῆ ἐνδοξὸν τὸ μνημόσυόν του, ἀποθνήσκοντος ἐνδόξως. Νὰ ἀποδείξω δὲ καὶ τὸν οἶστρον τῆς γυναικός σου, ἢ τὴν ἄλλως πως γενναϊότητα. Διότι ἐκείνη, τρωθεῖσα ἀπὸ τὰ βέλη τῆς θεᾶς, ἥτις εἶναι μισητοτάτη εἰς ἡμᾶς, ἕσας εὐφραίνει ἢ παρθενία, εἶχεν ἐρωτευθῆ τὸν υἱόν σου. Ἐνῶ δὲ ἠγωνίζετο νὰ νικήσῃ τὸν ἕριστὰ διὰ τῆς φρονήσεως, εὗρεν ἄκουσα τὸν ὄλεθρόν της, ἐνδοῦσα εἰς τὰ μηχανεύματα τῆς τροφοῦ, ἥτις, ὀρκίσασα πρῶτον τὸν υἱόν σου, ἀπεκάλυψεν εἰς αὐτὸν τὸ πάθος τῆς Φαίδρας. Εκείνος δὲ, ὡς δίκαιος ὁποῦ ἦτο, οὔτε ἐξηπατήθη ὑπὸ τῶν προτροπῶν ἐκείνης, οὔτε πάλιν καὶ τοιαῦτα πάσχων ὑπὸ σοῦ ἠθέλησεν, ὡς εὐσεβῆς ὁποῦ ἦτο, νὰ παραβῆ τοὺς ὅρκους του. Εκείνη δὲ, φοβουμένη μὴ ἀνακαλυφθῆ, ἔγραψε τὸ περιέχον τὴν συκοφαντίαν ψευδῆς γραμμάτιον, καὶ διὰ τῆς δολίας ταύτης συκοφαντίας ἠφάνισε τὸν υἱόν σου, καὶ ὅμως σὺ εἰς ταύτην ἐδωκας πίστιν.

Θησ. Οἴμοι.

Ἄρτ. Ἡσθάνθη, ᾧ Θησεῦ, τὸ μέγεθος τῆς δυστυχίας σου; ἀλλ' ἔχε ὑπομονήν, διὰ νὰ ἐλεειλογῆς σεαυτὸν πολλῶ πλειότερον ἀκούσας τὰ μετὰ ταῦτα. Ἀρὰ γε γνωρίζεις ὅτι ὁ πατήρ σου εἶχε σοὶ ὑποσχεθῆ νὰ ἐκτελέσῃ τρεῖς τὰς οἰαζθήποτε πρώτας σου εὐχάς; τὴν μίαν ἐξ αὐτῶν κατεχράσθη, ᾧ πανάθλιε, πρὸς ὄλεθρον τοῦ υἱοῦ σου, ἀντὶ πρὸς ὄλεθρον ἐχθροῦ σου τινός. Ὅσον μὲν ἀφορᾷ τὸν παντομέδοντα πατέρα σου, καὶ τοὶ ἐπιθυμῶν τὸ καλόν σου, ἐξετέλεσεν ὅ,τι ὤφειλεν,

ἀφοῦ ἄπαξ τὸ ὑπεσχέθη. Σὺ ὅμως ἡμαρτες καὶ πρὸς ἐκείνον καὶ πρὸς ἐμὲ, διότι δὲν ἐπρόσμεινας, οὔτε ἠρώτησας, οὔτε δι' ἀποδείξεις οὔτε διὰ τὰς γνώμας τῶν μάντεων, δὲν ἄφησες καιρὸν νὰ σκεφθῆς, ἀλλ' ὡς δὲν ἔπρεπεν, ἀσυλλόγιστα καὶ τάχιστα, κατηράσθης τὸν παῖδά σου καὶ τὸν ἐφόνευσας.

Θησ. Δέσποινα, τὸν θάνατον ἐπιθυμῶ.

Ἄρτ. Φοβερὰ εἶναι ἢ πράξις σου· ἀλλ' ὅμως δύνασαι καὶ σὺ νὰ ἐπιτύχῃς τὴν συγγνώμην σου διὰ τὴν τοιαύτην σου ἁμαρτίαν. Διότι ἡ Κύπρις ἤθελε νὰ γείνη τοῦτο πρὸς ἱκανοποίησιν τῆς ὀργῆς της. Ἐχομεν δὲ οἱ θεοὶ τὸν ἐξῆς νόμον· εἰς οὐδένα ἐπιτρέπεται νὰ ἐναντιωθῶμεν εἰς τὴν ἀπόφασιν τοῦ θέλοντος, ἀλλ' ὑπέικομεν. Διότι ἤξευρε καλῶς, ὅτι ἂν δὲν ἐφοβούμην τὸν Δία, ποτὲ δὲν ἤθελον ἐγὼ καταδεχθῆ τοιαύτην αἰσχύνην, ὥστε νὰ ἀφήσω νὰ ἀποθάνῃ ἀνὴρ, τὸν ὁποῖον ἠγάπων ὑπὲρ πάντα ἄλλον θνητόν. Ἡ δὲ ἁμαρτία σου πρῶτον μὲν δικαιολογεῖται διὰ τὴν ἀγνοίαν σου, δεύτερον δὲ, ὁ θάνατος τῆς συζύγου σου ἀφῆρεσεν ἀπὸ σὲ τὴν εὐκαιρίαν, τοῦ νὰ ἀντιπαραβάλης καὶ ἐξετάσῃς τοὺς λόγους των, διὰ νὰ πεισθῆς περὶ τῆς ἀληθείας. Ὅθεν κυρίως μὲν εἰς σὲ συνέβη αὕτη ἢ συμφορὰ, λυπούμαι ὅμως καὶ ἐγώ· διότι καὶ οἱ θεοὶ λυπούμεθα διὰ τὸν θάνατον τῶν ἀγαθῶν· ὅσον δὲ διὰ τοὺς κακοὺς, αὐτοὺς ἐξολοθρεύομεν ὁμοῦ μὲ τὰ τέκνα καὶ μὲ τὰς οἰκίας των.

ΧΟΡΟΣ.

Ἄλλ' ἰδοὺ τὸν φέρουσι, τὸν πανάθλιον, κατασυντριβέντα τὰς νεαρὰς του σάρκας καὶ τὴν ξανθόμαλλόν του κεφαλὴν· ᾧ καταστροφὴ τῆς οἰκίας ταύτης, ὁποῖον δίδυμον πένθος κατέλαβε τὰ ἀνάκτορα ταῦτα, καταπεμφθὲν ἀπὸ τοὺς θεοὺς.

ΙΠΠΟΛΥΤΟΣ.

Αἰαὶ αἰαὶ, δυστυχῆς ἐγώ! ἄδικος πατήρ μὲ φονεύει δι' ἀδίκων διαταγῶν. Ἐχάθην ὁ δυστυχῆς, οἴμοι μοι· οἱ πόνοι μοῦ διασπαράσσοσι τὴν κεφαλὴν, καὶ οἱ σπασμοὶ μοῦ διατρύψωσι τὸν ἐγκέφαλον. Σταματήσατε μίαν στιγμήν, διὰ νὰ ἀναπαυθῆ τὸ καταπονεμένον σῶμά μου.

Ἐ ἔ.

Ἐ πικρὸν δχημα, ᾧ ἵπποι, τοὺς ὁποίους ἔθρεψεν ἡ χεὶρ μου, μὲ ἀφανίσσατε, μὲ ἐθανατώσατε. Φεῦ φεῦ· διὰ τὴν ἀγάπην τῶν θεῶν, ὑπηρετᾷ, πιάνετε ἐλαφρὰ τὸ καταπληγῶμένον μου σῶμα. Ποῖος εἶναι εἰς τὸ δεξιόν μου πλευρόν; Σηκόνετέ με δμκλῶς, προχωρεῖτε δὲ κανονικῶς, βαστάζοντές με ἀπαλὰ τὸν κακοδαίμονα, τὸν ὁποῖον κατηράσθη ἐξηπατημένος πατήρ. Ζεῦ, Ζεῦ, βλέπεις ταῦτα; Ἰδοὺ ἐγὼ ὁ σεμνὸς καὶ θεοσεβῆς, ἐγὼ ὁ ὑπερβᾶς πάντας κατὰ τὴν σωφροσύνην

Ἰππόλυτος, ἀποθνήσκω βίαιον καὶ ἐλευσινὸν θάνατον, ἀνταλλάσσω τὸ φῶς τοῦ ἡλίου μὲ τὰ σκότη τοῦ Ἄδου. Εἰς μάτην δὲ ἐξετέλεσα πρὸς τοὺς ἀνθρώπους τὰ ἔργα τῆς ἀρετῆς.

Αἰατ' αἰατ'.

Ὁ σκληρὸς πόνος πάλιν μὲ σφάζει, μὲ σφάζει. Ἀφήσατέ με τὸν πανάθλιον καὶ ἄς ἔλθῃ ὁ θάνατός μου ἰατρός. Μὲ ἀποτελειόνετε, μὲ ἀποτελειόνετε τὸν δυστυχῆ ἐπιθυμῶ δίστομον λόγχην νὰ μὲ διαμοιράσῃ εἰς δύο, καὶ νὰ καταπαύσῃ τὴν ζωὴν μου. Ὡ τοῦ πατρός μου ὀλεθρία κατάρξα, καὶ τῶν μαιφόνων συγγενῶν μου ἀρχαίων προγόνων, κορυφουῦνται ἤδη τὸ κακὸν καὶ δὲν μένει πλέον τίποτε· ἔκλεξε δὲ ἐμὲ, ἐμὲ ἔκλεξε θύματόν· διὰ τί ἄρα ἐμὲ, τὸν πάντη ἀθῶον;

Ἰῶμοι μοι, τί νὰ εἰπῶ; πῶς νὰ λυτρώσω τὴν ζωὴν μου ἀπὸ τὸ ὠμὸν τοῦτο πάθος; Εἴθε νὰ μὲ ἀποκοιμίσῃ τὸν πανάθλιον τὸ μαῦρον σκότος καὶ ἡ ἄφυκτος ἀνάγκη τοῦ Ἄδου.

Ἄρτ. Ὡ ἀξιοθρήνητε νεανίσκε, ποία σὲ κατέλαβε συμφορὰ ἢ εὐγενῆς γνώμη σου ἐπέφερε τὸν ὀλεθρὸν σου.

Ἰππ. Ὡ! ὦ πνεῦμα θείας ὀδμῆς· καὶ τοι μαστιζόμενος ὑπὸ τῶν πόνων σὲ ὠσφράνθην, καὶ ἡσθάνθην ἐλαφρότερον τὸ σῶμα μου! Βεβαίως ἐνταῦθά που ὑπάρχει ἡ θεὰ Ἄρτεμις.

Ἄρτ. Ναί, ναί, ὦ δυστυχῆς, ὑπάρχει, ὑπάρχει ἡ Ἄρτεμις, ἡ θεὰ τὴν ὁποῖαν ὑπερηγάπας.

Ἰππ. Μὲ βλέπεις, ὦ θεὰ, εἰς ποῖαν ἀθλίαν κατάστασιν εὐρίσκομαι;

Ἄρτ. Βλέπω· ἀλλὰ τὰ δάκρυα εἶναι ἀπηγορευμένα εἰς τοὺς ὀφθαλμούς σου.

Ἰππ. Δὲν ἔχεις πλέον τὸν συγκυνηγόν σου, τὸν ὑπρέτην σου.

Ἄρτ. Δὲν ἔχω· ἀλλὰ καὶ θνήσκοντα σὲ συνοδεύει ἡ ἀγάπη μου.

Ἰππ. Οὔτε τὸν ἰπποκόμον σου, οὔτε τὸν φύλακα τῶν ἀγαλμάτων σου.

Ἄρτ. Ἡ πανοῦργος Κύπρις ἔπραξεν ὅλα ταῦτα.

Ἰππ. Οἴμοι! τώρα ἐννοῶ τίς θεὰ μοῦ ἐμαγειρεύσε τὸν ὀλεθρον.

Ἄρτ. Διότι ἐνόμισεν ὅτι τὴν περιεφρόνεις, καὶ δυσηρεστεῖτο διὰ τὴν σωφροσύνην σου.

Ἰππ. Ἐννοῶ, μία οὕσα αὐτὴ ἔκαμε τρία θύματα τῆς ὀργῆς τῆς.

Ἄρτ. Τὸν πατέρα σου καὶ σὲ καὶ τρίτην τὴν σύζυγόν του.

Ἰππ. Καλὰ λέγεις, θρηνώ καὶ διὰ τὸν δυστυχῆ πατέρα μου.

Ἄρτ. Τὸν ἐξηπάτησαν αἱ βουλαὶ τῆς θεᾶς.

Ἰππ. Ὡ πανάθλιέ μου πάτερ, τί δυστυχία σὲ εὔρε.

Θησ. Ἐχάθην, τέκνον μου, μοι εἶναι μιμητὴ ἡ ζωὴ.

Ἰππ. Ἐλευσιολογῶ σὲ μάλλον ἢ ἐμὲ διὰ τὴν ἀπάτην σου.

Θησ. Ὡ ναί, τέκνον μου, ἐπροτίμων νὰ ἤμην ἐγὼ ἀντὶ σοῦ νεκρός.

Ἰππ. Ὡ πικρὰ δῶρα τοῦ πατρός σου Ποσειδῶνος.

Θησ. Ὡ εἴθε ποτὲ νὰ μὴ τὰ ἐζήτει τὸ στόμα μου.

Ἰππ. Καὶ τί τὸ ὄφελος; θὰ μὲ ἐφόνευες πάλιν, ὡς ἦσο τότε ὠρισμένος.

Θησ. Διότι οἱ θεοὶ εἶχον τυφλώσει τὸν νοῦν μου.

Ἰππ. Φεῦ. Νὰ ἠμποροῦσαν οἱ ἄνθρωποι νὰ καταρασθῶσι τοὺς θεούς.

Ἄρτ. Ἄφες, Ἰππόλυτε. Διότι δὲν θέλεις καταβῆ εἰς τὰ σκότη τοῦ Ἄδου ἀνεκδίκητος. Ἡ ὀργὴ τῆς Κύπριδος, ἣτις ἐπέφερε τοσοῦτους πόνους εἰς τὸ σῶμά σου, δὲν θέλει μείνει ἀτιμώρητος· ἡ σὴ δὲ ἀρετὴ καὶ εὐσέβεια θέλουσιν ἀνταμειφθῆ. Ἰδοὺ ἐγὼ θὰ τιμωρήσω μὲ ταῦτα τὰ ἄφυκτά μου τόξα ἰδιοχείρως ἄλλον αὐτῆς λάτριν, τὸν ὅποιον αὐτὴ ἀγαπᾷ ὑπὲρ πάντα ἄλλον ἄνθρωπον. Εἰς σὲ δὲ, ἀξιοθρήνητε νεανίσκε, ἰδοὺ ἐγὼ θὰ ἀποδώσω, ἀντὶ τῶν πόνων σου τούτων, μεγίστας τιμὰς εἰς τὴν πόλιν τῆς Τροίης· διότι ἐπὶ πολλοὺς αἰῶνας αἱ παρθέναι, πρὶν ἐορτάσασιν τὸν ὑμνασίον των, θέλουσι κείρει πρὸς τιμὴν σου τὰς παρθενικάς των κόμας, καὶ προσφέρει σοι μέγιστον πένθος τὸν φόρον τῶν δακρύων των. Σὺ θέλεις εἶσθαι τὸ αἰώνιον ἀντικείμενον τῶν θρήνων καὶ τῶν ἀσμάτων των, καὶ ὁ πρὸς σὲ ἔρωσ τῆς Φαίδρας οὐδέποτε θέλει λησμονηθῆ. Τώρα δὲ, ὦ υἱὲ τοῦ γηραιοῦ Αἰγέως, λάβε τὸν υἱόν σου εἰς τὰς ἀγκάλας σου, καὶ σφίγξ τον εἰς τὸ στῆθος σου· διότι ἀκουσίως σου τὸν κατέστρεψας· ὅταν δὲ οἱ θεοὶ τὸ θέλωσιν, οἱ ἄνθρωποι εἶναι συγγνωστέοι ἀμαρτάνοντες. Καὶ σὺ δὲ, Ἰππόλυτε, σὲ συμβουλεύω, νὰ μὴ μισῆς τὸν πατέρα σου· διότι τὸ εἰμαρμένον σου ὑπῆρξεν ἡ αἰτία τοῦ ὀλέθρου σου. Καὶ λοιπὸν, σὲ ἀποχαιρετῶ· διότι δὲν μοι ἐπιτρέπεται νὰ βλέπω θνήσκοντα, οὔδὲ νὰ μαινῶ τοὺς ὀφθαλμούς μου μὲ τὰς τελευταίας ἀναπνοὰς τοῦ ψυχομαχοῦντος. Βλέπω δὲ ὅτι ἤδη πλησιάζουσιν αἱ τοιαῦτά σου στιγμαί.

Ἰππ. Χαίρουσα ἄπελθε καὶ σὺ, μακαρία παρθένη. Εἶη σοι δὲ ἐλαφρὰ ἡ στέρνησις τῆς μακρᾶς μὲς γνωριμίας. Παραιτῶ δὲ πᾶσαν κατὰ τοῦ πατρός μου μνησικακίαν κατὰ τὸ θέλημά σου. Διότι πάντοτε ἤμην πειθῆνιος εἰς τοὺς σοὺς λόγους. Αἰατ' ἤδη τὰ σκότη ἐπιχέονται ἐπὶ τοὺς ὀφθαλμούς μου. Πιάσέ με, πάτερ μου, καὶ ἀνασῆκώσέ μου τὸ σῶμα.

Θησ. Οἴμοι, τέκνον, ποῦ μὲ ἀφήνεις τὸν πανάθλιον;

Ἰππ. Ἐχάθην, καὶ ἤδη βλέπω τὰς τῶν νεκρῶν πύλας.

Θησ. Καὶ ἐμὲ μὲ ἀφήνεις μεμιασμένον τὰς φρένας;

Ἰππ. Ἄλλ' ὄχι· διότι σὲ συγχωρῶ διὰ τὸν φόνον τοῦτον.

Θησ. Τί; μὲ ἀπκλλάττεις ἀπὸ τὸ κριμα τοῦ αἰματός σου;

Ἰππ. Μάρτυς μου ἡ Ἄρτεμις, ἡ ἔχουσα τὰ φοβερά τόξα.

Θησ. Ὡ φίλτατε υἱέ, πόσον γενναῖος φαίνεσαι πρὸς τὸν πατέρα σου.

Ἰππ. Ἐχε ὑγιείαν λοιπόν, ὦ πάτερ μου, μυριάκις ἔχε ὑγιείαν.

Θησ. Ὡ καρδία πλήρης εὐσεβείας καὶ ἀρστής!

Ἰππ. Εὐχθήτητι οἱ γνήσιοί σου υἱοὶ νὰ ὁμοιάσωσιν ἐμέ!

Θησ. Τότε, υἱέ μου, μὴ μὲ ἀφήσης' μείνε, ὦ μείνε.

Ἰππ. Ἐμεινα, ὅσον μοι ἦτο εἰμαρομένον' ἀλλ' ἤδη ἐκπνέω, πάτερ.
Κρύψε δὲ τάχιστα μὲ πέπλους τὸ πρόσωπόν μου.

Θησ. Ὡ κλειναὶ Ἀθηναὶ καὶ ἔνδοξε γῆ τῆς Παλλάδος, ὅποιον ἄνδρα χάνετε. Ὡ πανάθλιος ἐγώ. Ὡ Κύπρι, πολὺν καιρὸν θὰ ἐνθυμούμαι τὰ τραύματά σου.

ΧΟΡΟΣ.

Κοινὸν ἐπῆλθε καὶ ἀνέλπιστον τὸ πένθος τοῦτο εἰς ἅπαντας τοὺς πολίτας. Πολλὰ θέλουσι βρούσει δάκρυα' διότι ἡ μνήμη τῶν μεγάλων ἀνδρῶν καταλιμπάνει αἰδῖον πένθος.

Τ Ε Λ Ο Σ.